

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 182.

DET CIVILE VETERINÆRVESEN

1923.

(Service vétérinaire civil 1923.)

UTGITT AV

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVESEN.

OSLO.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1925.

Pris kr. 1,00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1924:

- Nr. 110. Fengselsstyrelsens årbok 1920. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1920.*)
- 111. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. X. Folkemengden fordelt efter livsstilling, alder og ekteskadelig stilling. (*Recensement du 1er décembre 1920. X. Population répartie par profession, par âge et par état civil.*)
- 112. Norges Brandkasse 1918—1922. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie pour les années 1918—1922.*)
- 113. Beretninger om amtenes økonomiske tilstand 1911—1915. I og II. (*Rapports des préfets sur l'état économique et social des préfectures.*)
- 114. Norges fiskerier 1920. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 115. Sjømannsforsikringen 1921. Fiskerforsikringen 1921 ($\frac{1}{4}$ — $\frac{51}{12}$). (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 116. Skolevesenets tilstand 1919. (*Instruction publique.*)
- 117. Representativ landbrukstelling 1923. (*Recensement agricole représentatif de l'année 1923.*)
- 118. Arbeids- og lønningsforhold i trikotasjeindustrien. (*Conditions du travail et salaires dans l'industrie du tricotage.*)
- 119. Lønninger 1923. (*Gages et salaires.*)
- 120. Forsømte barn 1921 og 1922. (*Traitements des enfants moralement abandonnés.*)
- 121. Folkemengdens bevegelse 1921. (*Mouvement de la population.*)
- 122. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1923—24. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1923—1924.*)
- 123. Skiftevesenet samt Overformynderiene 1921 og 1922. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 124. Civil rettspleie 1921 og 1922. (*Justice civile.*)
- 125. Norges jernbaner 1922—23. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 126. Norges postvesen 1923. (*Statistique postale.*)
- 127. Industristatistikk 1922. (*Statistique industrielle.*)
- 128. Forsikringsselskaper 1922. (*Sociétés d'assurances.*)
- 129. Alkoholstatistikk 1922—1923. (*Statistique de l'alcool.*)
- 130. Norges telegrafvesen 1922/23. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 131. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XI. Folkemengden fordelt efter livsstilling. Fylker. Byer og herreder. Procenttall. (*Recensement du 1er décembre 1920. XI. Population répartie par profession. Préfectures. Villes et communes rurales. Chiffres relatifs.*)
- 132. Fengselsstyrelsens årbok 1921. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1921.*)
- 133. Fagskolestatistikk 1920/21—1922/23. (*Écoles professionnelles.*)
- 134. Norges fiskerier 1921. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 135. Fengselsstyrelsens årbok 1922. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1922.*)
- 136. Skolevesenets tilstand 1920. (*Instruction publique.*)
- 137. Norges kommunale finanser 1921/22. (*Finances des communes.*)
- 138. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1920. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 139. Norges skibsfart 1923. (*Navigation.*)
- 140. Sykeforsikringen 1923. (*Assurance-maladie.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VII. 182.

DET CIVILE VETERINÆRVESEN

1923.

(Service vétérinaire civil 1923.)

UTGITT AV
DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVESEN.

OSLO.
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1925.

- For årene 1889—1898 se Norges Offisielle Statistikk, rekke III.
- For årene 1899—1903 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, nr. 24, 57, 70, 89 og 116.
- For årene 1904—1911 se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, nr. 15, 36, 65, 83, 112, 141, 173 og 201.
- For årene 1912—1918 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VI, nr. 13, 39, 71, 96, 121, 148 og 184.
- For årene 1919—1922 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VII, nr. 22, 43, 90 og 141.

En 1923 il est signalé en Norvège des cas de charbon (111), de charbon symptomatique (29), de fièvre catarrhale du boeuf (438) de rouget du porc (10 248), de pneumonie contagieuse du cheval (5), de pneumo-entérite contagieuse du porc et de peste porcine (158), de gourme (1220), d'influenza (16), et de gastromycose du mouton (59).

Aucun cas de peste bovine, de rage canine, de morve, de fièvre aphteuse, de péripneumonie du bétail, de clavelée ni de gale du mouton n'a été constaté.

Les tableaux statistiques donneront des renseignements plus exacts sur les cas de maladies et sur le fonctionnement de l'inspection de la viande.

Innholdsfortegnelse.

(S o m m a i r e).

Page

Résumé en français	III
------------------------------	-----

I. Veterinærvesenet i 1923.

(Du service vétérinaire en 1923)

A. Almindelig oversikt (Vue générale)	1
Tabel I. Enkelte sykdommers forekomst i de forskjellige fylker	2
B. De enkelte sykdommer (Les maladies différentes)	3
1. Miltbrand	3
2. Katarrheber	3
3. Raslesyke	3
4. Bråset	3
5. Svinesyke og svinepest	4
6. Rødsyke og knuterosen	4
7. Smittsom anæmi hos hesten	5
8. Tuberkulose	6
9. Kværke	7
10. Smittsom kasting	8
11. Lungesyke hos hesten, influenza	9
12. Blodurin hos kveget	9
13. Forskjellige sykdommer: Ringorm, den lollandske syke, kopper, ondartet diaré hos små- griser, alvelle, melkefeber hos sau, distomatose, neseblødning hos hest, kastrasjon av okse og vær, forgiftninger	9—13
Tabel II. Husdyrsykdommer artsvis	14—19
— III—XXII. Husdyrsykdommer fylkesvis	20—35
Antall dyrlæger i Norge 1924	36
Utførsel og innførsel av husdyr	37
Bevilgninger i budgetterminen 1923—1924	39

II. Kjøttkontrollen i 1923.

(L'inspection de la viande en 1923).

Almindelig oversikt (Vue générale)	40
Tabel A. Antall slakt på stasjonene	42
— B. Antall slakt, 2nen klasse, på stasjonene	44
— C. Antall slakt, kassert på stasjonene	45
— D. Antall slakt kontrollert utenfor stasjonene	46
— E. Sammendrag for 1923	48
— F. Årsaker til 2nen classes stemping og kassasjon	50
— G. Tønnekjøttkontrollen	51

III. Offentlige bestemmelser.

(Dispositions publiques).

	Page
A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1922 og 1923 (Décrets royaux, circulaires etc. en 1922 et 1923)	52
B. Gjeldende lover og bestemmelser (Lois et règlements en vigueur):	
1. Lov av 14. juli 1894 m. v. om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer	53
2. Nugjeldende regler for innførsel av levende husdyr og smitteførende gjenstander	62
3. Midlertidig lov av 8. mai 1925 om forbud mot visse personers adgang til fjøs og stall m. v.	65
4. Plakat av 13. mars 1925 ang. forbud mot utførsel av visse slags husdyr	65
5. Reglement for undersøkelse og sniveprøve av innførte hester, av 25. januar og 15. desember 1917	65
6. Nugjeldende regler for utførsel av husdyr	67
7. Om kvegtuberkuløsens bekjempelse; sirkulære av 7 april 1905	68
8. Anvisning til tuberkulinundersøkelser	73
9. Almendelige bestemmelser vedrørende tuberkulose hos kveg. Rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 24. juni 1922	74
10. Forbud mot å føre dyr fra tuberkuløs besetning på fellesbeite	76
11. Rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 12. april 1922 angående smittsom anæmi hos hesten	79
12. Rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 11. juli 1922 om nedslaktning mot erstatning av det offentlige ved smittsom anæmi hos hesten	81
13. Meddelelse fra veterinærdirektøren av 21. juli 1922 til dyrlægene angående den smittsomme anæmi hos hesten	84
14. Forskrifter for utlevering og opbevaring m. v. av arsenikk til kreaturvask. Kgl. resol. av 1. oktober 1915 og 22. februar 1925	88
15. Lov av 27. juni 1892 m. v. om kommunale slaktehus m. v.	89
16. Regler for innførsel og kontroll av ferskt kjøtt (slaktekjøtt) av 4 august 1911	92
17. Regler for innførsel av ferskt kjøtt (slaktekjøtt) fra Sverige til Norge	98
18. Regler for innførsel og undersøkelse av opdelt kjøtt av 4 august 1911	102
19. Lov av 9 august 1918 m. v. om offentlige tjenestemenns skyss- og kostgodtgjørelse	105
20. Regulativ for offentlige tjenestemenns skyss- og kostgodtgjørelse av 14 august 1925	109

I.

Om veterinærvesenet 1923.

A. Almindelig oversikt.

Ifølge de fra dyrlægene innkomne årsberetninger er der i årets løp behandlet hos:

Hesten	54 907	sykdomstilfeller
Storfe	111 463	—
Sauen	4 568	—
Gjeten	1 907	—
Svinet	35 302	—
Hunden	10 396	—
Katten	505	—
Fjerfe	523	—
Andre dyr	12	—

Av de behandlede dyr angis å være døde eller drepte:

Hester	1 280
Storfe	4 898
Sauer	305
Gjeter	40
Svin	1 788
Hunder	822
Katter	80
Fjerfe	183
Andre dyr	5

Antallet av de av dyrlægene behandlede sykdomstilfeller hos husdyrene var i etternevnte år:

1890	46 091	1918	231 168
1900	71 438	1919	235 831
1910	146 537	1920	243 715
1915	204 416	1921	246 589
1916	167 733	1922	219 047
1917	204 076	1923	219 583

Tabell 1.

Enkelte sykdommers forekomst i de forskjellige fylker 1923.

(Relevé des diverses maladies par départements).

Fylke. (Département)	Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	Raslesyke (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	Bråsott (<i>Gastromyrosis ovis</i>)	Ondartet katarrheber (<i>Febbris catarrhalis maligna</i>)	Lungesyke hos hesten (<i>Pleuro-pneumonia contagiosa equi</i>)	Influenza hos hesten (<i>Influenza</i>)	Svinepest og svinesyke (<i>Pneumo-enteritis contagiosa suis</i>)	Rødsyke og knuterosen (<i>Morbus ruber</i>)	Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	Smittsom anæmi hos hesten (<i>Anæmia infect. equi</i>)
Oslo	-	-	-	-	-	-	-	117	181	-
Akershus	7	1	-	18	-	-	142	1710	314	1
Østfold	27	2	-	16	4	4	-	754	146	-
Buskerud	3	-	-	51	-	-	1	1478	150	-
Vestfold	8	-	-	-	-	-	-	370	117	-
Hedmark	17	4	-	59	-	-	-	1369	96	72
Opland	7	1	-	65	1	8	-	1039	127	-
Telemark	9	-	-	16	-	-	5	577	48	-
Aust-Agder	-	1	-	12	-	-	-	177	13	-
Vest-Agder	1	1	-	2	-	-	-	61	1	-
Rogaland	10	5	28	12	-	-	-	66	10	-
Hordaland	3	6	22	22	-	-	-	207	-	-
Bergen	5	-	-	4	-	-	-	21	-	-
Sogn og Fjordane	1	5	3	22	-	-	-	378	-	-
Møre	2	2	2	19	-	1	7	625	1	-
Sør-Trøndelag	11	1	2	44	-	3	-	509	4	-
Nord-Trøndelag	-	-	2	47	-	-	3	488	9	-
Nordland	-	-	-	16	-	-	-	266	1	-
Troms	-	-	-	11	-	-	-	34	-	-
Finnmark	-	-	-	2	-	-	-	2	2	-
Ialt (total)	111	29	59	438	5	16	158	10248	1220	73*)
1922	62	31	53	465	29	5	27	9699	1388	74
1921	62	27	104	511	22	140	80	11885	2031	57
1920	53	25	77	522	47	238	23	12201	4075	-
1919	82	31	73	513	459	147	155	10034	431	-
1918	75	25	63	472	532	110	83	9734	5069	-
1917	62	40	106	537	1196	29	147	8955	4430	-
1916	104	45	97	489	260	25	106	5074	1955	-

Sundhetstilstanden blandt husdyrene i året 1923 karakteriseres av dyrlægene som å ha vært tilfredsstillende; landet har også dette år gått fri for de fryktede farsotter som kvepest, munn- og klovsyke, hundegalskap, snive o. s. v.

Flere dyrlæger innberetter imidlertid at fordøielssykdommer i visse trakter har forekommet forholdsvis hyppig. De for føret dårlige inn-

*) Dessuten noen nedslått på grunn av mistanke.

høstningsforhold synes å ha vært medvirkende hertil. I denne forbindelse nevnes også de store lemenvandringer, som fant sted det år.

En del tilfeller av overførsel fra dyr til mennesker av miltbrand, kokopper, ringorm o. s. v. har som sedvanlig også dette år funnet sted (se avsnittet om de enkelte sykdommer).

B. Om de enkelte sykdommer.

1. Miltbrand.

I året 1923 er i alt anmeldt 111 tilfeller av denne sykdom. Derav er 4 tilfeller forekommet hos hesten, 89 hos storfe, 1 hos sauene, 15 hos svinet og 2 hos hunden (se tabell I).

Smittens menes som oftest å skyldes anvendt utenlandsk kraftfôr, dog ikke i alle tilfeller.

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, meddeler om et tilfelle:

Kjøttet av koen var imidlertid uten skade kokt til grisemat. Derimot hadde to hunder fått rått kjøtt. Begge disse hunder ble syke. Den ene hund vilde eieren ikke ha inne, fordi han likevel var bange for smitte, og hunden ble satt i «veaskuden». Denne hund kom sig, mens den annen hund, som tilhørte en annen eier, fikk lov til å ligge inne ved ovnen og ble pleiet vel. Den døde. Dette synes å bekrefte meddelelsene om, at avkjøling er heldig ved miltbrand. Vi hadde i de dager en temperatur av $\pm 10-18^{\circ}\text{C}$. Etter besøk på gården blev derefter forholdsregler tatt til smittens begrensnig.

Distriktsdyrlæge *O. Finstad*, Moss, meddeler at i en besetning på 27 storfe blev 12 dyr syke av miltbrand, hvorved 8 kreperte. Det er overveiende sannsynlighet for at smittens i dette tilfelle må søkes i det benyttede kraftfôr, som for en vesentlig del bestod av rumenske bygkli.

2. Ondartet katarrefeber.

Av denne sykdom er der i alt behandlet 438 tilfeller mot 465 tilfeller i 1922 og 511 i 1921. Av de 438 dyr opgis 343 å være døde og drepte (se tabell I). For øvrig henvises til årsberetningen for 1921, hvor der på side 4 er inntatt en tabell over antallet av tilfeller i de senere år.

3. Raslesyke.

Der er behandlet i alt 29 tilfeller i 1923, hvorav 28 opgis å være døde eller drepte (se tabell I og II).

4. Bråsott.

Bråsott hos sauene er anmeldt med 59 tilfeller mot 53 i 1922. (For øvrig henvises til tabell I og II).

Distriktsdyrlæge *J. Kjos-Hanssen*, Egersund, meddeler:

Bråsott-vaksinasjon er foretatt på 3 besetninger med tilsammen 60 får. Tråd-vaksinasjonen er lettvin og gir et ubetydelig anslag, og såvidt man kan se, meddeler den fåret den ønskede beskyttelse mot bråsotten.

Vedkommende smaleiere liker den godt, hvorfor den anbefales til fortsatt bruk.

5. Svinesyke og svinepest.

Av svinesyke og svinepest er i 1923 i alt innberettet 158 tilfeller, hvorav 105 oppgis å være drepte og 36 døde.

I de siste år har disse sykdommer optrådt med følgende antall tilfeller årlig:

1912	642 tilfeller
1913	282 »
1914	359 »
1915	223 »
1916	106 »
1917	147 »
1918	83 »
1919	155 »
1920	23 »
1921	80 »
1922	27 »
1923	158 »

Distriktsdyrlæge i Bærum og Asker, *V. Høeg*, meddeler:

Svinesyke angrep en stor besetning i februar. Svineholdet var på over 400 stk. derav ca. 300 noget eldre dyr i et hus og ca. 120 yngre griser i et annet.

I det siste hus begynte en stor del av grisene å hoste, fikk høi feber og enkelte døde etter få dagers sykdom. Ved seksjon viste lungene sig angrepne med større eller mindre fortetninger, forøvrig negativt fund.

Diagnosen blev bekreftet fra Veterinærinstituttet og serumbehandling foretatt. Serumet hadde øiensynlig en gunstig virkning. Sykdommen gikk imidlertid snart over i en kronisk form der trosset enhver behandling.

Dyrene blev alle slaktet men kun 5—6 av de ca. 120 stk. kunne brukes til men neskeføde. Ved obduksjonen fantes forhærdede partier i lungene og en sterkt uttalt anæmisk tilstand.

Sykdommen blev begrenset til det lille hus og de ca. 300 svin i det annet undgikk lidelsen.

Huset blev grundig desinfisert og fikk ny besetning efter 2—3 måneders forløp. Siden har sykdommen ikke vist sig.

6. Rødsyke og knuterosen.

Den i de siste år sporede tilbakegang i antall tilfeller av disse sykdommer hos svin synes nu å ha stanset, i det der i 1923 er anmeldt adskillig flere tilfeller enn i 1922 (se tabell I).

Daværende stadsdyrlæge i Gjøvik *L. Slagsvold*, meddeler følgende angående rødsyke og knuterosen:

Der optrådte relativt mange tilfeller av rødsyke hos svinet. — For største delen dreiet det sig om knuterosen. Tilfellene blev som regel behandlet med serum i store doser samt spiritus utblandet med vann og gitt pr. os. Ved å bruke denne behandlingsmåte har jeg i de siste tre år ikke mistet en eneste gris under det akutte sykdomsstadium. Derimot har man senere måttet slakte enkelte griser på grunn av lokalisasjon til leddene. Der har dessuten krepert eller blitt nedslaktet en del dyr på grunn av rødsykeendocardit. — Eiendommelig var følgende tilfelle: På en gård fikk to griser (ca. 5 måneder gamle) knuterosen i mild grad. Dyrene tilhørte et kull på seks griser som alle gikk sammen i en bunge. Hele kullet blev sprøitet med serum, men etter tre måneders forløp var samtlige dyr døde eller nedslaktet på grunn av endocarditis.

7. Smittsom anæmi hos hesten.

I tilslutning til hvad der i forrige årsberetning innledningsvis er meddelt om sykdommens bekjempelse, kan her tilføies at der i årets løp kom til nogen yderligere offentlige bestemmelser vedrørende denne. Således sirkulære fra veterinærdirektøren av 12. juli 1923 angående diagnosen av sykdommen, rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 12. november 1923 om at kadavre av drepte og selvdøde dyr herefter skulde nedgraves med hud og hår. Ved lignende rundskrivelse av 15. juli 1924 blev det bestemt at erstatningens maksimum fra 1. aug. 1924 skulde nedsettes fra kr. 1200,00 til kr. 900,00, men med adgang for departementet til å gå til kr. 1200,00 hvor det måtte gjelde meget verdifulle hester. Endelig blev det i rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 17. desember 1924 bestemt, at hester som engang har vært angrepet av smittsom anæmi eller som med god grunn må antas for å ha vært det, skal ansees for å være smittet også efter forløpet av de i rundskrivelse av 12. april 1922 omhandlede 4 år og drepes hvis departementet ikke anderledes bestemmer i de enkelte tilfeller (se avsnittet om gjeldende bestemmelser).

I årets løp blev der nedslaktet som angrepet av anæmi eller derfor mistenkt 72 hester i Hedmark fylke og 1 i Akershus (på grensen av Hedmark fylke) hvorhos der blev anmeldt et par-tre mistenkte tilfeller henholdsvis i Opland, Møre og Sør-Trøndelag fylker.

Distriktsdyrlæge *O. Løken*, Elverum, meddeler:

Anæmi synes nærmest å vise tilbakegang, i det sykdommen ikke har vist sig på noget nytt havnefelt, og av de anmeldte 9 tilfeller er sannsynligvis minst 3 å føre tilbake til infeksjon i sommeren 1921. Erfaring synes tydelig å bekrefte at sykdommen ikke er bundet til havnegangen som sådan, men til her optredende smittespredende dyr, og her i Elverum kjennes således 3 forskjellige havnestrekninger hvor sykdommen ett enkelt år har optrådt, men efter nedslaktning av de angrepne dyr ikke har vist sig påny.

Distriktsdyrlæge *J. W. Løkke*, Trysil, meddeler:

Hestens smittsomme anæmi er forekommet med 7 tilfeller — alle i Trysil herred. De fleste tilfeller har vært kroniske, snikende og er som følge herav diagnostisert i årets siste måneder — ofte etter nogen ukers observasjonstid. Det synes ofte å være av stor betydning å kunne stille dyrene under observasjon i nogen tid, da differentialdiagnosen kan volde stor vanskelighet. Andre ganger synes diagnosen oplagt straks.

Distriktsdyrlæge *J. O. Mørstad*, Rena, meddeler:

Når undtas den smittsomme anæmi har sundhetstilstanden hos husdyrene vært god. Av denne sykdom har der forekommet 18 tilfeller; av disse er 3 døde på havnegangen og resten er drept og erstattet etter foranstaltning av det offentlige. Sykdommen synes nu ikke å ha bredt sig utover distriktet, idet alle tilfeller kan føres tilbake til 2 havnestrekninger på Glommens østside. Jeg tror imidlertid det er vanskelig å opspore alle tilfeller, da mange optrer i en mild form, så det er vanskelig eller umulig å stille diagnosen sålenge man ikke har noe absolutt bestemt diagnosticum.

8. T u b e r k u l o s e.

Som i forrige beretning meddelt, blev der i året 1922 undersøkt flere besetninger med tuberkulin på offentlig bekostning enn nogensinde tidligere. Masseundersøkelsene fortsatte også i 1923 en tid, men ved cirkulære fra Landbruksdepartementet av 12. desember 1923 blev tuberkulinundersøkelsene midlertidig innstillet av hensyn til utgiftene.

I årets løp undersøktes i alt 2493 besetninger, hvorav 499 eller 9,8 % smittet. Det hertil svarende antall dyr var 23 546, hvorav 1514 eller 5,7 % reagerte for prøven eller var derfor mistenkte.

De fleste undersøkelser blev foretatt i Østfold, Akershus, Buskerud og Sør-Trøndelag fylker. Angående resultatet av disse prøver henvises til tabellen side 7.

Distriktsdyrlæge *J. Kjos-Hanssen*, Egersund, meddeler:

Angående kvegtuberkulosen skal jeg meddele følgende om mitt første notoriske fund av utviklet lungetuberkulose hos kveg av stedegen rase.

Det var på en gård i Heskestad. I januar måned 1920 solgte en derværende gårdbruker en ca. 14 år gammel ko, av eget opprett, til slakt i Egersund. Eieren hadde ikke merket noget på koen, annet enn den holdt sig mager, men da den var en god melker, var jo det forklaring nok; for øvrig ville den ikke «ta bur». Ved slaktning viste den sig bunn-tuberkuløs med typisk «perleknotebelegninger» på begge sider av brystet, inntil valnøttstore, ostede og forkalkede knuter i begge lunger, og tilsvarende forandringer i lunge- og svelglymfekjertler. Total kassasjon av kjøttet. (Konferer for øvrig min årsberetning for 1920).

Tiden gikk, og gården og besetningen blev delt mellem hans 3 sønner. I juli 1923 kom der atter en tuberkuløs ko fra det samme gamle fjøs til slakt. Det var en 11 år gammel ko — av eget opprett. Den var også bunn-tuberkuløs og måtte kasseres. Nu innså eieren, at trafikken ikke var lønnsom, hvorfor samtlige 3 eiere ansøkte om offentlig tuberkulinprøve — og 12. novbr. 1923 blev denne foretatt

på 24 dyr, hvorav 8 gav reaksjon. — Samtlige reagerende dyr blev nedslaktet, og obduksjonen viste typisk lunge- og svelgtuberkulose i samtlige 8 dyrekropper.

Jeg tillater mig å anføre dette som et pent eksempel på tuberkulinprøvens praktiske verd.

Resultat

av de offentlige kvegtuberkulinprøver i året 1923.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, pendant l'année 1923).

Fylke (Département)	Antall undersøkte dyr (Nombre des animaux tuberculínés)	Derav mistenkte og tuberkuløse (Dont suspects & tuberculeux)	pct. mistenkte og tuberkuløse (pct.)	Antall prøvede besetninger (Nombres des étables examinées)	Derav tuberkuløse (Dont tuberculeuses)	pct. tuberkuløse (pct.)	Omsprøtete besetninger (Inoculations répétées)	
							Antall besetninger	Tuberkuløse
Oslo	-	-	-	-	-	-	-	-
Akershus	4 815	247	5,1	507	96	18,9	149	40
Østfold	5 371	260	4,8	413	77	18,6	15	8
Buskerud	3 417	129	3,8	338	54	16,3	24	10
Vestfold	531	76	14,3	48	18	37,5	7	6
Hedmark	1 000	182	18,2	76	33	43,4	3	2
Opland	1 661	258	15,5	152	73	4,8	8	5
Telemark	1 031	10	1,0	167	7	4,2	-	-
Aust-Agder	107	2	1,9	22	1	4,5	1	-
Vest-Agder	43	1	2,3	8	-	-	-	-
Rogaland	76	10	13,2	8	3	3,8	4	1
Hordaland	234	5	2,1	36	5	13,9	-	-
Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-
Sogn og Fjordane	373	1	0,2	39	1	2,5	2	-
Møre	1 503	49	3,3	229	26	11,3	2	-
Sør-Trøndelag ...	2 561	258	10,1	308	94	30,8	12	5
Nord-Trøndelag ..	397	26	6,6	64	11	-	3	-
Nordland	190	-	-	25	-	-	3	1
Troms	116	-	-	20	-	-	-	-
Finmark	120	-	-	33	-	-	-	-
Ialt (total)	23 546	1 514	5,7	2 493	499	9,8	233	78

9. K v æ r k e.

I året 1923 er behandlet 1220 tilfeller av kværke hos hester; 8 av de angrepne blev drept og 26 døde. De samme tall for 1922 var henholdsvis 1388, 9 og 32. Sykdommen har optrådt med flest tilfeller i Oslo og Akershus fylker (se tabell I).

Distriktsdyrlæge T. Elton, Nannestad, omtaler i sin årsberetning en hest som i lengere tid av ham blev mistenkt for å være angrepen av smittsom anæmi; men ved obduksjonen av nevnte dyr traff man på i

De offentlige kveg-tuberkulinprøver 1895—1923.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches aux frais publiques faites chez le bétail, par la tuberculine, pendant les années 1895—1923.)

År	Antall undersøkte dyr (<i>Nombre des animaux tuberculines</i>)	Derav mistenkte og tuberkuløse (<i>Dont suspects & tuberculeux</i>)	pct. tuberkuløse og mistenkte (<i>pct.</i>)	Antall undersøkte besetninger (<i>Nombre des étables examinées</i>)	Derav tuberkuløse (<i>Dont tuberculeuses</i>)	pct. tuberkuløse (<i>pct.</i>)
1895)	30 787	2 588	8,4	2 195	573	26,1
1896)	24 755	2 056	8,3	2 136	577	27,0
1897.	14 740	725	4,9	1 465	331	22,6
1898.	11 919	678	5,7	1 337	274	20,5
1899.	15 513	779	5,0	2 072	368	17,8
1900.	20 051	701	3,2	2 889	311	10,8
1901.	14 230	502	3,5	2 227	255	11,5
1902.	13 846	672	4,9	2 027	276	13,6
1903.	18 519	1 060	5,7	2 335	328	14,0
1904.	13 566	623	4,6	1 802	223	12,4
1905.	14 622	890	6,1	1 888	227	12,0
1906.	12 734	840	6,6	1 626	218	13,4
1907.	14 643	709	4,8	1 833	256	13,9
1908.	20 623	869	4,2	2 546	312	12,3
1909.	21 109	1 167	5,5	3 038	332	10,9
1910.	26 937	1 291	4,8	3 047	423	13,8
1911.	20 493	829	4,8	3 463	288	8,3
1912.	15 335	754	4,9	1 746	274	15,7
1913.	10 793	463	4,3	1 222	139	11,4
1914.	5 445	449	8,2	521	82	14,6
1915.	6 140	440	7,2	713	94	13,2
1916.	4 311	480	11,1	451	91	20,1
1917.	4 027	340	8,4	415	63	15,2
1918.	2 301	190	8,3	248	35	14,1
1919.	2 148	134	6,2	323	25	7,7
1920.	3 713	282	7,6	488	62	12,3
1921.	57 845	3 398	5,9	5 754	1 331	23,0
1922.	23 546	1 514	5,7	2 493	499	9,8
1895—1923. . .	444 691	25 423	6,0	52 300	8 267	14,9

brysthulen — foran hjertet — en knyttnevestor absces som ved mikroskopisk undersøkelse viste sig å være en kværkebyld.

10. Smittsom kastning.

I årsberetningen for 1922 vil på side 10 finnes en opgave over antallet av kastningstilfeller hos storfe i de senere år. I 1923 er anmeldt 1770 sådanne tilfeller. Den smittsomme kastning er fremdeles på flere steder i vårt land til stor gene for storfeholdet.

11. Lungesyke og influensa hos hesten.

Disse sykdommer har i 1923 ikke hatt nogen nevneverdig utbredelse (se tabell I).

12. Blodurin.

Blodurin hos storfe er i alt behandlet i 1282 tilfeller; av de angrepne blev de 30 drept og 109 døde. I årsberetningen for 1922 vil på side 11 finnes en oversikt over de i de senere år inntrufne antall tilfeller med tapsprocent o.s.v. ved denne sykdom.

13. Forskjellige sykdommer.

Ringorm har i flere distrikter optrådt temmelig ondartet i årets løp. Smitte fra dyr er ikke sjelden overført til mennesker; således meddeler distriktsdyrlæge *J. Mysen*, Mysen:

En mann blev av en ko smittet av ringorm og fikk et ca. 2 krone stort utslett på høire underarm. Han penslet utslettet med lysol og fikk derved en ganske alvorlig lysolforgiftning. Armen og hånden svulmet op og der kom sterke smerter. Hevelsen og utslettet gikk også over til venstre hånd og arm. Men ennå, efter godt og vel 3 måneders forløp hvorav en tids hospitalsbehandling, er han ikke fullstendig rask.

Den lollandske syke. Distriktsdyrlæge i Egersund, *J. Kjos-Hanssen*, meddeler:

Denne sykdom blev første gang konstatert her i distriktet (og dermed visstnok første gang i Rogaland) den 20. novbr. d. å. hos en 4½ år gammel ko fra en isolert beliggende heiegård i Egersundslandsogn. Besetningen bestod av 10 naut-krøtter med smått og stort, og i løpet av de siste 3½ år har eieren måttet slakte 5 voksne dyr i alderen 3—5 år gamle. Først begynte dyrene å «tørke op», melk og hold svinner vekk, så kan det (endog plutselig) begynne med «sjederier», undertiden efterfulgt av vasspose under haken. I almindelighet blir dyrene bedre, når de kommer på gress om sommeren, og dyrene kan da bessne i hold, men når høsten kommer, begynner det igjen med «sjedeturer». Avføringen kan bli så tynn som «bleng». I ett tilfelle var den blod-blandet, og det i den grad, at «det fylte fjøsgreivet med blodslinger». I et annet tilfelle tørket koen op uten diaré; tross det, at koen fik godt, kunne man ikke få løst maven med «grøn» (kraftfôr); avføringen vedblev med å være tørr og småperet — som tørr hestelort. Dertil kom at koen ikke vilde «ta bur» —. Da koen blev slaktet, var den forholdsvis godt i hold, men også i dette tilfelle viste der sig i tarmkanalen de for denne sykdom karakteristiske forandringer i tarmene, der var tykke og tomme og 4—5 ganger så tunge som normale kotarmer og delvis omgitt av ødem. *)

Diagnosens riktighet blev bekreftet av veterinærinstituttet. Smitten formodedes tilført med en for 15 år siden innkjøpt ko fra Bjerkreim.

Kokopper. Distriktsdyrlæge i Kviteseid, *S. Sommerfeldt*, meddeler:

Høsten 1923 optrådte plutselig kopper rundt omkring i bygden. Flere tilfeller var av høvirulent art med tildels voldsomme, såvel lokale som generelle, symptomer. Mange mennesker blev smittet og der blev konstatert smertefulle gastriter efter nydelse av melk fra de syke dyr.

*) Se Norsk Veter. Tidsskrift 1915 s. 98 ff.

Ondartet diaré hos smågriser. Distriktsdyrlæge *J. Andersen*, Larvik, meddeler:

Utpå vårparten forekom en del tilfeller av dødelighet hos nyfødte griser — i flere kuld døde smågrisene fra en optil otte dager etter fødselen, de fleste et par dager gamle, med symptomer på fordøielseslidelse — grisene hadde sterk diaré. Moren var i beste velgående, og ungerne som regel friske det første døgn og så begynte diaréen, ungene ville ikke patte, avkreftedes og døde. Etter konferanse med veterinærinstituttet blev forsøkt injeksjon av kalvediaréserum på et kuld nyfødte griser fra samme stall, hvor lidelsen nettop hadde vist sig og med godt resultat. Hos nevnte gårdbruker var i løpet av et års tid 36 griser døde av nevnte lidelse.

Alv elle. Distriktsdyrlæge *J. Kjos-Hanssen*, Egersund, opplyser i sin innberetning at sommeren 1923 var et slemt «alv elleår» på grunn av den kolde og sene vår med dårlig beite for morsauene og derav følgende litet melk for lammene. Den beste måte til å forebygge denne syke på vil utvilsomt være senere bedekning og anvendelse av svart vær.

Angående melkefeber hos sau meddeler samme dyrlæge:

Det hender så å si hver vår, at der i en eller annen besetning angripes både 3 og 4 får på én gang av melkefeber. Jeg kom således engang til en gård, hvor der lå 4 får på strekk bakom løen. I sådanne tilfeller tror publikum fullt og fast, at det er en smittsom sykdom. Men ved hjelp av luftpumpen lar de sig overbevise, om at det allikevel er melkefeber, og det er påfallende, hvor hurtig luftpumpningen virker på får, i løpet av 1 kvarter til 1 times tid står de atter på benene.

Den egentlige saueseptikæmi, som forekommer hos voksne lamsauer, 2—3 uker før læmning, viser sig hver vår i sesongen, — anfører samme dyrlæge — ofte på flere spredt beliggende gårde. (Konferer min årsberetning for 1916 s. 45). Dessuten forekommer der hvert år endel tilfeller av diverse andre spesifikke og smittsomme lamme- og sauesykdommer, hvorav nevnes: Lammetyfus, lammelamhet (leddbetendelse), byldesyke, lebeutslett («såre kjetter») samt øienbetendelse. Samtlige disse smalesykdommer optreder med en utpreget smittsom karakter, de 2 første kun på lam, de 3 siste likesåvel på voksne som på lam.

Distomatose. Statsdyrlægen for det vesten fjelske, *S. Tillier*, innberetter bl. a. følgende angående de av Landbruksdepartementet støttede forsøk med distolbehandling ved denne sykdom (gjengis her utdragsvis).

Jeg fikk i april 1922 i oppdrag sammen med daværende distriktsdyrlæge Egehøj*) på Hittra å anstille forsøk med det nye middel «Distol» mot distomatose hos får for å undersøke midlets virkning og brukbarhet.

«Distol» er opfunnet av prof. Marek og skal være et uttrekk av *Aspidium felix mas* med lipoidopløsende stoffer, det skal kunne anvendes intravenøst, men mer praktisk er det å inngi det pr. os. Man får det til det bruk fra fabrikken i forholdsvis meget tykke og seige gelatinkapsler. — Ved hjelp av en korntang, som bør være temmelig lang, føres så en kapsel gjennom et passende stort hull i et stykke tre, som holdes påtvers i dyrets munn, så langt som mulig ned i dets svelg.

*) Hr. Egehøj har gitt en meddelelse om disse forsøk i dansk «Maanedskrift for Dyrleger», Bind 34, 1922—23.

Hvis den ikke føres langt nok ned, vil dyret lett få kapslen op igjen og enten spytte den ut eller tygge den i stykker. I siste tilfelle vil æteren, som det virksomme stoff er oppløst i ofte bevirke, at dyrets hode svulmer ganske betydelig op kort tid efter, noget som for øvrig ikke er farlig, da hevelsen meget snart taper sig igjen.

Kapslene kan fås med innhold av distol på fra $\frac{1}{2}$ til 3 gram, til får er det mest praktisk å bruke $\frac{1}{2}$ og 1 grams kapsler. Dosis skal alltid deles i 2 og hver del gis for sig med en dags mellomrum. —

Distol skal være særlig virksom likeoverfor *distomum hepaticum*, mens det skal ha liten eller ingen virkning overfor *distomum lanceolatum*.

Der blev — før noget dyr blev behandlet — tatt gjødselprøve fra dets endertarm og disse prøver av mig undersøkt for *distomumegg*. Den innskrenkede bevilning vi hadde å anstille forsøkene med gjorde, at der ikke blev råd til innkjøp av dyr, og slaktning og obduksjon av disse, vi blev innskrenket til å måtte søke private eiere om tillatelse til å anstille forsøk på deres dyr, og disse ville begripeligvis ikke gi tillatelse til slaktning av noget dyr, uten at dette var absolutt nødvendig for dyrets skyld, uten godtgjørelse. — Ved disse undersøkelser av gjødselprøver har professor Brinckmann ved Bergens Museum vært så elskverdig å hjelpe mig.

— — — — —
Hensikten med distolforsøkene måtte være:

- 1) å få vite, om midlet virkelig drepte ikerne.
- 2) om det var uskadelig for får.
- 3) om det bevirket, at selv meget syke dyr, atter kviknet til.
- 4) om dyrene, selv om de kun var lettere angrepet, ved å bli befriet for ikerne tiltok i vekt hurtigere og mer enn andre ikke behandlede dyr, som levet under samme forhold.
- 5) hvad omkostningene ved en distolkur ville beløpe sig til.
- 6) om det ville — som av prof. Marek anbefalt — være mer lønnsomt å anvende midlet preventivt, altså gi dyrene distol, såsnart de kom hjem om høsten for å befri dem for mulige iker, enn først å bruke det, når dyrene viste sig syke. Av utfaldet av forsøkene mener jeg kan slutes:

Distol dreper efter all sannsynlighet iallfall de fleste iker i dyret. Derpå tyder foruten fundet i gjødselprøvene også uttalelsene fra de folk som har undersøkt dyr, som enten er omkommet en tid efter å ha fått medisinen, eller som er blitt slaktet senere.

Midlet er uskadelig i de anvendte doser også for våre dyr. Iallfall er intet dyr dødt som følge av behandlingen, og den sommetider efter denne følgende hevelse i hodet går hurtig over og har ingen følger for dyrets sundhet.

Midlet har en gunstig innvirkning på dyr med vassot. Selv meget sterkt angrepne kvikner overraskende hurtig til og holder sig friske senere. Undertiden er denne virkning merkelig idet selv sterkt kakektiske dyr, som synes døden nær, kommer sig hurtig.

Daværende distriktsdyrlæge i Yttre Sogn, *N. Winterthun*, meddeler:

Jeg har iår hatt anledning til å se virkningen av det nye middel mot distomatose — distol — i det hr. statsdyrlæge Tillier foretok et forsøk med dette på en gård i Sulen. Ved slaktning og undersøkelse av en del av forsøksdyrene, fandtes ingen levende distomer i leveren, samtidig som dyrene efter behandlingen tiltok betydelig i vekt i sammenligning med kontrolldyrene.

Neseblødning hos hest. Distriktsdyrlæge i Nordre Valdres, *O. P. Taralrud*, meddeler:

Den kjente neseblødning hos hest med alltid dødelig utgang er forekommet med to tilfeller. Den ene blev obdusert på stedet efter første gangs blødning og viste det sedvanlige fund: Fortykket, betendt og ulcerert luftsekk med et lite pennetrerende hull til arterien. Ingen konkrementer, ingen abscesdannelse og ingen dårlig lukt. De siste 10 år er iakttatt 6 slike tilfeller og det eiendommelige er at døden aldri inntreer under første gangs blødning. Patienten blir tilsynelatende helt frisk for så etter 8 à 14 dages forløp å få tilbakefall og kreperer.

Kastrasjon av okse og vær. Daværende stadsdyrlæge på Gjøvik, *L. Slagsvold*, meddeler:

Ved kastrasjon av større drøvtyggere — okser og saubukker — har jeg benyttet en hos Hauptner kjøpt knusetang der anlegges høit oppe på scrotum og knuser sedstrengen mens huden holder. Testiklene atroferer efterhvert. Noen 1½ år gamle okser blev kastrert på denne måte våren 1923 og dagen efter sluppet på beite. Da dyrene slaktedes ved innsettertid om høsten var deres testikler svunnet inn til ganske små bindevævsknuter. En slik testes blev sendt Veterinærinstituttet til undersøkelse og der fantes følgende:

Selve testes kastanjestor, atrofisk, mørkegul nekrotisk, sedfund kunne ikke påvises, ductus deferens helt atrofisk.

Av hensyn til avlsutvalget ønskes kastrasjon av okser ofte ikke foretatt føre enn dyrene er 1—1½ år. De ungoxer som ikke er av interesse for avlen kan ved nevnte fremgangsmåte lettvinnt, hurtig og uten risiko for betendelse og efterbehandling kastreres umiddelbart føre enn de slippes på beite om våren.

Såsnart atrofien av tekstiklene efter ca. 14 dagers forløp begynner å vise sig blir dyrene roligere og forholder sig snart som vanlige kastrater. —

Forgiftninger. Distriktsdyrlæge *Th. Sandstad*, Støren, innberetter følgende angående møyjeforgiftning:

Som et eksempel på et temmelig alvorlig forgiftningstilfelle i en kreaturbesetning skal nevnes at på en gård i Horg, hvor man hadde arbeidet med en vannledning og av «uaktsomhet» hadde satt igjen en åpen møyjeboks på arbeidsplassen så at kreaturene som senere passerte stedet fikk anledning til å delikatere sig med boksens innhold — blev 6 dyr syke under de sedvanlige tegn på blyforgiftning. 5 døde efter etpar døgn lidelser, mens den 6te kom sig.

Distriktsdyrlæge *J. H. Norstrand*, Lom, anfører bl. a.:

Tre tilfeller av forgiftning med chilisalpeter med dødelig utfall inntraff, idet der i en besetning om morgenen lå 3 kuer døde på båsen. De var alle tilsynelatende friske om aftenen forut undtagen den ene, der hadde litt diaré. Ved obduksjon fantes en sterkt uttalt gastro-enteritis og ellers symptomer på en forgiftning, uten at giftens art da kunne konstateres. Men et par dager senere blev forholdet opklaret, idet eieren fant en sekk chilisalpeter efterglemt fra om våren i den havnegang, hvor kreaturene hadde gått på beite om dagen. Det viste sig, at de hadde bitt hull på sekken — og slikket av innholdet.

Stadsdyrlæge *E. C. Koren Lund*, Skien, meddeler:

En dyreeier hadde kjøpt benmel på apotek og blandet det i føret til sine høns og griser; dagen efter døde 28 høns og 1 gris. Ved analyse påvistes ca. 30—40% gips (sulf. calcic.) i «benmelet».

Distriktsdyrlæge i Rakkestad, *C. Jørgensen*, meddeler:

47 besetninger med tilsammen henved 1000 dyr er arsenikkvasket. Av disse vaskede kjør blev en ko forgiftet og døde. Denne blev vasket i begynnelsen av februar og hadde da stått lusete i lang tid. Eieren hadde oversett, at koen på forkroppen hadde tallrike kløesår, den blev vasket og døde neste dag under forgiftningssymptomer, tross motgiftsbehandling.

Arsenikkvaskning bør foretas senest i oktober; efter den tid kan det være hensiktsmessig å inspisere dyrene enkeltvis, hvorvidt der finnes kløesår eller ei.

Videre forekom forgiftning med sennepsholdige rapskaker hos 6 kjør i en besetning. 3 av disse døde. En ko døde efter 5 dagers sykdom, en efter 10 dager og den tredje efter 3 uker. Symptomene var lokale eller universelle voldsomme kramper, der var så heftige, at dyrene måtte holdes for ikke å skade sig. En 5 år gammel kaninhan fikk samme dag, det første tilfelle inntraff, litt vann fra krybben, hvori var litt kraftfôrrester. Den døde efter 3 timers forløp.

Distriktsdyrlæge *H. Helgesen*, Vittingfoss, meddeler:

Blåsyreforgiftning efter fôring med hegglov og blomster forekom i en besetning på 5 kjør, hvor fôrknappheten avvike vår gjorde sig meget sterkt gjeldende blev dyrene en dag føret med nyutsprunget hegg med blomsterknopper med den følge, at samtlige dyr blev syke. Ved min ankomst var der i fjøset en aldeles bedøvende lukt av hegg. En ko var død, en annen lå komatøs hen og de andre led av åndenød, muskelsitringer m. m. — men stod på benene. Alt avfall efter heggfôringen blev fjernet og en grundig utluftning av fjøset foretatt. Den nesten livløse ko blev trukket utenfor fjøset og fik en coffeininjeksjon. Den kom sig efter 8—10 timers forløp. — Obduksjonen av den døde ko viste: blødninger i hjertet, sammenfoldede lunger, blodet meget mørkt av farve, samt en aldeles bedøvende lukt av bitre mandler.

Tabell II.

De viktigste sykdommer hos hus-
(*Relevé des divers cas de maladies des animaux*)

Sykdommer (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Storfe (<i>Espèce bovine</i>)			Sau (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	89	4	77	1	-	1
Raslesyke, miltbrandsemfysem (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	28	2	25	1	-	1
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	7	-	2	6	1	2	-	-	-
Bråsott (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	59	1	25
Ondartet katarrheber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	422	246	89	16	1	7
Lungesyke hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	5	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinesyke (smittsom lungebetendelse) (<i>Broncho-pneumonia contagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	1295	6	2	118	1	1	4	-	-
Lollandsk syke (<i>Enteritis pseudo-tuberculosa chronica</i>)	-	-	-	49	28	8	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	73	3	5	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1220	8	26	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	1	1	-	814	675	8	1	1	-
Aktinomykose (<i>Actinomycosis</i>)	3	1	-	198	76	-	-	-	-
Sedstrengforherdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma, Ascococcus</i>)	229	4	-	16	7	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	119	20	48	17	5	9	1	-	1
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	212	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	3322	4	1	-	-	-
Munnsyke hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	69	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarr, halsbetendelse (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	4267	16	3	324	13	1	42	5	-
Lunge- og brysthinnebetendelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	709	3	19	192	58	27	17	1	14
Overføres	8017	62	110	5807	1120	248	142	9	49

dyrene i Norge i 1923, ordnet artsvis.
domestiques, par espèces, en Norvège en 1923).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Katt (Chats)			Fjerter (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)
	drepte (abattus)	døde (morts)		drepte (abattus)	døde (morts)		drepte (abattus)	døde (morts)		drepte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	15	1	10	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	18	-	4	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	158	105	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3022	95	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7226	108	98	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	36	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	8	-	-	-	-	-	-	-	72	72	2	2
-	-	-	14	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1680	97	253	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	36	11	-	-
44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	-	-	61	2	3	468	3	-	12	-	-	12	-	-	-
10	-	-	116	18	45	90	3	19	1	-	-	-	-	-	-
73	-	-	10641	345	415	2294	104	277	15	1	-	120	83	2	2

Tabell II. (Forts.). (Continuation).

Norge.

Sykdommer (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Storfe (<i>Espèce bovine</i>)			Sau (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	8017	62	110	5807	1120	248	142	9	49
Fordøielssykdommer (indigestion, mave- og tarmkatarr) (<i>Gastritis, Enteritis</i>)	5702	32	40	14063	378	114	128	8	13
Kolikk, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	3753	35	175	1769	72	35	87	4	4
Akutt diaré og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	267	2	8	1557	31	114	12	1	7
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	2066	33	65	37	4	3
Forgiftning (<i>Intoxicaciones</i>)	61	1	8	758	37	133	11	-	6
Innvollsormer (<i>Helminthiasis</i>)	1277	8	3	26	-	-	82	21	-
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydatideus</i>)	-	-	-	1	1	-	42	30	3
Akutt hjernebetendelse (<i>Meningitis acuta</i>)	17	6	3	52	21	11	6	3	-
Kronisk hjernebetendelse (Koller) (<i>Fatuitas</i>)	29	14	-	3	2	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	567	24	47	1282	30	109	2	-	-
Benskjørhet (Slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	39	4	-	1992	103	3	63	-	1
Svekkessott (<i>Rachitis</i>)	50	2	-	168	5	4	37	5	-
Hudutslett (<i>Eczema</i>)	2924	-	-	2143	4	1	49	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	99	-	-	3288	6	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	10	-	-	74	-	-	-	-	-
Skabb (<i>Scabies</i>)	-	-	-	49	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	3159	-	-	41107	9	1	1023	-	-
Uregelmessige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	54	4	1	2804	87	25	134	7	2
Misfostre (<i>Monstra</i>)	4	1	-	99	14	2	1	-	-
Børvregning (<i>Inversio uteri</i>)	1	-	-	1293	31	10	20	3	1
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	861	32	6	7	3	-
Tilbakeholdt etterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	47	-	-	5239	15	30	17	-	2
Kasting (<i>Abortus</i>)	28	-	-	1770	36	11	38	1	-
Kalvingsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	2946	11	14	11	-	-
Børbetendelse (<i>Metritis</i>)	20	-	-	1019	27	86	15	3	5
Jurbetendelse (<i>Mastitis</i>)	106	-	-	4182	114	34	167	12	7
Forfenghet (<i>Hordeatio. Kri-tiasis</i>)	375	15	1	50	2	-	-	-	-
Klapphingstoperasjoner (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	136	1	1	8	-	-	-	-	-
Overføres	26742	211	397	96476	2221	1056	2131	114	103

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Katt (<i>Chats</i>)			Fjerfe (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
73	-	-	10641	345	415	2294	104	277	15	1	-	120	83	2	2
59	-	1	1224	31	41	780	23	33	23	6	6	4	4	-	-
7	1	-	239	6	13	250	5	3	3	-	1	2	-	-	-
1	-	1	349	3	50	210	3	14	11	-	2	5	4	2	-
13	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	3	227	26	51	179	7	53	11	1	3	101	34	3	2
4	-	-	140	-	-	503	1	6	26	1	5	12	4	-	-
-	-	-	10	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	197	19	37	13	3	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	-	-	31	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	7992	255	73	146	6	-	-	-	-	49	7	1	-
25	-	-	634	2	-	1300	30	-	29	5	-	1	-	1	-
-	-	-	251	3	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	29	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	262	41	7	47	11	16	-	-	-	-
1378	-	-	830	-	-	1157	-	-	3	-	-	171	-	-	-
18	2	1	286	46	6	82	7	4	9	4	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	1	2	25	11	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	9	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	11	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	46	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	1	46	1	8	28	2	5	1	-	-	-	-	-	-
35	4	3	189	4	1	51	2	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1652	9	13	23469	759	705	7289	235	405	179	29	33	465	136	10	5

Tabell II. (Forts.). (Continuation).

Norge

Sykdommer (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Storfe (<i>Espèce bovine</i>)			Sau (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		dreppte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dreppte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dreppte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	26742	211	397	96476	2221	1056	2131	114	103
Kastrasjoner (<i>Castrationes</i>) . .	3481	1	2	279	-	-	1966	3	3
Kreft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>) .	12	6	1	12	11	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	4608	25	4	826	6	-	19	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>) .	428	2	-	381	1	-	120	3	1
Ledd- og slimsekklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	4956	167	16	1350	75	1	10	1	-
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	9835	138	26	3722	131	15	59	5	1
Smittsom anemi hos hesten (<i>Anæmia infectiosa equi</i>) . .	64	56	8	-	-	-	-	-	-
Sviva (<i>Vertigo</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sykdomstilfeller (<i>Casus ceteri</i>)	4777	152	68	8417	1149	232	263	15	56
Ialt (<i>total</i>)	54904	758	522	111463	3594	1304	4568	141	164

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Katt (<i>Chats</i>)			Fjerfe (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1652	9	13	23469	759	705	7289	235	405	179	29	33	465	136	10	5
81	-	-	9719	1	3	233	-	-	210	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	81	27	-	6	1	1	-	-	-	-
6	-	-	62	5	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-
48	-	-	17	-	-	425	2	2	2	-	-	-	-	-	-
3	-	-	130	16	3	201	18	-	1	-	-	-	-	-	-
32	1	-	652	58	6	1722	71	41	57	9	2	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
85	8	9	1253	139	93	438	16	5	49	5	-	55	47	1	-
1907	18	22	35302	978	810	10396	369	453	505	44	36	523	183	12	5

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Hesten																		
Miltbrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Ondartet ødem	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Lungesyke	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Influenta	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Rosen	80	-	168	2	113	2	157	-	90	-	128	1	126	-	50	1	16	
Brandfeber	9	-	24	2	5	2	7	-	4	-	7	1	6	1	4	-	-	
Kværke	181	1	314	14	146	3	150	1	117	1	96	2	127	9	48	3	13	
Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	
Aktinomykose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sedstrengsforherdelse og bringesvulster	64	-	50	-	22	-	27	-	15	1	27	2	16	-	12	1	5	
Stivkrampe	10	3	33	14	11	8	10	8	4	4	6	2	7	6	1	1	-	
Mundsyke	16	-	23	-	4	-	9	-	7	-	-	-	1	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh, halsbetendelse	633	-	619	-	223	2	375	-	143	-	778	1	337	2	378	1	37	
Lunge- og brysthindebetendelse	560	-	7	1	9	2	14	-	1	1	9	3	17	4	-	-	2	
Fordielsesykdommer	511	3	630	13	432	3	562	4	218	-	266	7	492	4	577	5	144	
Kolik, forstoppelse	302	9	520	19	449	27	308	16	182	14	391	21	368	29	447	15	68	
Akut diaré og blodgang	36	-	39	3	19	2	25	1	13	-	15	2	12	-	25	-	10	
Forgiftning	4	-	2	-	4	2	7	-	-	-	5	-	6	3	4	-	-	
Innvoldsormer	22	-	95	-	48	-	113	-	46	-	85	7	232	1	25	-	13	
Akut hjernebetendelse	3	1	-	-	6	5	-	-	1	-	1	1	-	-	1	1	-	
Kronisk hjernebetendelse (Koller)	3	-	4	1	4	-	4	2	3	3	2	-	5	5	-	-	-	
Blodurin	31	4	110	16	43	3	86	7	16	-	68	5	71	3	17	3	9	
Benskjørhet	-	-	5	-	6	1	-	-	4	1	-	-	-	-	19	2	-	
Svek søt	2	-	5	-	-	-	3	-	2	-	8	1	21	-	2	-	1	
Hudutslet	142	-	319	-	239	-	296	-	95	-	608	-	211	-	152	-	55	
Ringorm	2	-	3	-	18	-	18	-	1	-	22	-	16	-	-	-	-	
Skurv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	
Lus	32	-	119	-	75	-	285	-	231	-	349	-	495	-	44	-	8	
Uregelmessige fødsler	2	-	6	1	4	1	12	-	-	-	14	2	8	1	-	-	-	
Misfostre	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Børvrengning	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilbakeholdt efterbyrd	-	-	2	-	7	-	6	-	2	-	6	-	10	-	-	-	-	
Kasting	-	-	2	-	2	-	4	-	-	-	6	-	8	-	-	-	-	
Børbetendelse	3	-	3	-	2	-	5	-	-	-	2	-	2	-	2	-	-	
Jurbetendelse	1	-	12	-	4	-	19	-	12	-	13	-	16	-	4	-	-	
Forfangenhet	27	-	45	2	42	2	44	1	6	1	26	1	37	1	13	-	12	
Klaphingstoperationer	2	-	9	1	13	-	9	-	-	-	5	-	24	-	1	-	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S. Trøndelag		N. Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	22	-	15	-	10	-	21	-	39	-	54	-	60	-	8	-	2	-	1	-
1	-	10	-	-	-	2	-	2	-	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	9	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	4	-	5	-	3	-	4	-	5	-	9	-	4	-	-	-	-	-	4	-
2	1	10	8	7	3	7	4	1	1	-	-	5	1	6	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	1	69	6	94	-	32	-	65	1	66	2	153	1	96	1	102	1	18	-	28	-
-	-	8	-	39	1	-	-	4	-	26	4	3	-	6	3	-	-	-	-	4	2
26	-	170	-	207	6	47	-	262	4	210	3	246	-	281	3	106	1	68	-	65	-
20	1	196	16	101	7	45	4	53	6	91	4	189	9	104	6	60	5	37	1	4	-
-	-	2	-	3	1	6	-	6	-	2	-	30	-	22	-	2	-	-	-	-	-
-	-	9	3	-	-	-	-	-	-	1	-	12	1	4	-	1	-	-	-	2	-
3	-	29	-	68	1	30	-	106	-	97	-	137	2	38	-	71	-	16	-	3	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
1	1	10	3	5	-	4	-	7	-	16	1	44	4	25	3	-	-	-	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-
13	-	47	-	35	-	14	-	36	-	136	-	306	-	112	-	44	-	17	-	47	-
-	-	-	-	4	-	-	-	5	-	4	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	110	-	74	-	33	-	545	-	51	-	364	-	111	-	194	-	-	-	38	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	3	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	1	25	3	4	-	4	-	8	-	9	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	2	-	1	-	12	-	44	-	5	-	6	1	2	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Blodurin	1	1	55	7	46	3	121	13	73	6	165	9	58	13	29	1	88	7	
Benskjørhet	2	-	226	12	90	6	294	20	97	6	280	-	220	20	79	8	46	4	
Svekksett	-	-	3	-	6	-	4	-	8	-	18	-	76	9	5	-	-	-	
Hudutslett	18	-	159	-	52	1	204	1	232	-	907	-	140	-	92	1	36	1	
Ringorm	28	-	384	-	174	-	362	-	24	-	639	-	472	5	42	-	8	-	
Skurv	-	-	5	-	-	-	4	-	10	-	24	-	26	-	5	-	-	-	
Skabb	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	16	-	13	-	12	-	-	-	
Lus	70	-	3346	-	4815	-	3091	-	765	-	6677	-	4597	10	945	-	430	-	
Uregelmessige fødsler	11	1	410	8	184	6	317	9	109	1	429	12	259	10	164	13	82	3	
Misfostre	-	-	11	3	9	-	6	1	2	1	8	-	10	1	4	1	3	1	
Børvregning	2	-	97	9	80	4	57	3	35	4	70	7	62	5	12	1	12	2	
Børdreining	3	-	137	4	66	2	117	5	47	5	110	5	85	1	48	3	23	3	
Tilbakeholdt efter byrd	63	-	858	1	487	3	560	7	162	-	630	7	560	11	263	5	198	2	
Kasting	-	-	169	-	110	3	235	2	32	-	294	14	170	6	112	8	51	2	
Kalvingsfeber (Melkefeber)	34	-	552	4	234	-	341	2	141	3	178	-	166	1	238	3	197	1	
Børbetendelse	14	-	149	11	33	12	142	21	46	3	206	16	148	23	46	9	13	3	
Jurbetendelse	8	-	530	5	237	10	489	12	240	6	538	16	443	25	300	17	137	18	
Forfangenhet	3	-	3	-	4	-	19	-	2	-	-	-	8	2	2	-	2	-	
Kryptorchidopera- sjoner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kastrasjoner	-	-	53	-	13	-	22	-	65	-	29	-	34	-	4	-	-	-	
Kreft	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	2	2	1	1	-	-	-	-	
Klovlidelser	5	-	71	1	53	-	115	1	22	-	123	-	124	3	32	1	4	-	
Øielidelser	-	-	49	-	27	-	69	-	14	-	76	-	41	-	22	-	11	1	
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	98	6	71	8	123	6	60	8	196	12	134	6	74	6	19	3	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	15	-	477	10	313	18	224	16	252	8	498	24	308	10	78	3	56	5	
Andre behandlede sykdomstilfeller	2	2	842	201	419	154	359	181	614	67	740	158	1217	185	417	62	227	26	
Sau																			
Miltbrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Raslesyke, milt- brandsemfysem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ondartet ødem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bråsott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ondartet katarr- feber	-	-	-	-	-	-	14	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	
Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarr, halsbetendelse	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	34	5	-	-	-	-	-	-	
Lunge- og bryst- hindebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	-	-	

Vest-Agder		Roga-land		Horda-land		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S. Trøn-delag		N. Trøn-delag		Nord-land		Troms		Finn-mark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
113	14	38	3	97	11	52	18	133	23	124	5	72	3	14	2	3	-	-	-	-	-
25	1	69	10	37	-	8	1	88	5	78	3	146	3	104	5	85	2	18	-	-	-
3	-	30	-	-	-	-	-	6	-	1	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-	-
41	-	18	-	6	-	-	-	21	1	46	-	87	-	63	-	5	-	-	-	-	16
2	-	16	-	131	-	42	2	360	-	436	-	129	-	37	1	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
68	-	1142	-	757	-	1805	-	4542	-	571	-	3581	-	1950	-	1510	-	356	-	89	-
79	7	175	9	66	3	20	1	41	2	69	5	186	12	147	7	16	1	26	2	14	-
1	-	-	-	7	-	-	-	1	1	6	1	11	2	8	2	4	2	1	-	-	-
15	1	19	-	10	-	5	-	14	1	8	1	36	2	45	1	2	-	-	-	2	-
28	2	21	1	29	1	7	1	15	1	21	-	48	3	40	1	4	-	11	-	1	-
83	-	179	3	93	-	34	-	124	1	185	1	298	2	295	1	105	1	53	-	9	-
28	-	275	9	65	-	40	-	83	-	46	-	92	-	31	3	1	-	-	-	1	-
183	-	-	-	83	-	41	-	52	1	82	1	139	3	175	3	41	-	33	2	16	-
7	2	-	-	29	3	6	-	25	1	21	3	85	3	30	2	11	-	7	1	1	-
81	1	146	5	129	7	58	1	116	2	161	4	251	5	182	6	83	6	41	2	12	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	2	-	7	-	31	-	6	-	-	-	-	-
-	-	2	2	2	2	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	11	-	10	-	10	-	15	-	42	-	63	-	101	-	12	-	1	-	8	-
1	-	3	-	9	-	-	-	19	-	11	-	16	-	13	-	-	-	-	-	-	-
16	-	20	2	22	4	6	-	39	4	46	3	55	5	316	1	44	2	2	-	9	-
125	8	306	5	45	2	12	-	110	3	124	2	240	8	448	22	55	-	9	-	27	2
252	31	633	64	750	17	77	16	229	30	238	40	646	90	417	8	230	27	51	22	57	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	28	25	22	12	-	-	3	3	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	7	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	8	8	-	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Fordøielssykdommer	-	-	10	2	1	-	13	2	-	-	8	2	10	3	-	-	18	-	
Kolikk, forstoppelse	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-	5	3	-	-	-	-	
Akutt diaré og blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	6	6	2	1	1	1	-	-	
Trommesyke	-	-	2	1	-	-	10	2	-	-	6	2	3	1	5	1	2	-	
Forgiftning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Innvoldsormer	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	31	20	4	-	-	-	-	-	
Dreiesyke	-	-	-	-	-	-	5	4	-	-	1	-	4	4	5	1	-	-	
Akutt hjernebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Blodurin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Benskjørhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	
Svekksoft	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	4	-	-	
Hududslett	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	
Lus	-	-	8	-	10	-	30	-	-	-	-	-	12	-	15	-	131	-	
Uregelmessige fødsler	-	-	4	-	2	-	12	1	1	-	35	3	13	1	1	-	1	-	
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Borvrenning	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	3	2	2	-	-	-	-	-	
Bordreining	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
Tilbakeholdt efterbyrd	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	
Kasting	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	
Melkefeber	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Børbetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	4	2	1	-	-	-	-	-	
Jurbetendelse	-	-	3	-	-	-	21	2	1	-	18	5	14	2	6	-	-	-	
Kastrasjoner	-	-	218	2	25	-	143	-	7	-	285	4	156	-	89	-	-	-	
Klovlidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	
Øielidelser	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	6	-	10	1	2	-	-	-	
Ledd- og slimsekkidelser	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	-	-	2	-	1	-	3	3	-	-	13	1	4	-	1	-	1	-	
Andre behandlede sykdomstilfeller	-	-	2	-	1	-	1	1	-	-	8	3	12	4	5	-	2	-	
Gjet																			
Kopper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarrh, halsbetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	2	-	-	-	-	-	
Lunge- og brysthindebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fordøielssykdommer	-	-	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	2	-	3	-	3	-	
Kolikk, forstoppelse	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S. Trøndelag		N. Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
2	-	7	-	-	-	-	-	14	-	32	5	23	5	12	3	5	2	4	2	8	-
-	-	5	2	-	-	-	-	4	-	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	7	-	-	-	-	-	1	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	20	3	-	-	-	-	-	-	12	1	-	-	-	-	1	-	6	-	2	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	2	3	1	2	-	-	-	2	2	-	-
-	-	34	-	8	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	5	5	-	-	4	3	6	4	1	1	1	1	10	10	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	4	1	-	-	42	-	5	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	16	-	-	-	14	-	5	-	-	-	-	-	3	-	-	-	18	-
2	-	15	2	16	1	6	-	10	-	8	-	11	1	7	-	1	-	-	-	5	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	3	-	-	-	3	2	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	2	-	-	-	-	1	-	3	-	4	-	1	-	2	-	-	-	-	-
-	-	18	1	-	-	-	-	4	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	13	-	3	-	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	16	3	17	-	30	4	8	1	10	1	1	1	1	1
-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	48	-	376	-	587	-	13	-	12	-	5	-
-	-	41	-	25	-	-	-	12	1	7	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	5	-	1	-	-	-	9	-	7	-	3	-	6	-	2	2	-	-	-	-
19	2	48	29	53	4	-	-	47	17	8	-	15	5	12	4	28	2	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	11	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	5	-	1	-	-	-	22	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Akutt diaré og blodgang . . .	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Trommesyke . . .	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	
Forgiftning . . .	-	-	-	-	-	-	6	2	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	
Innvoldsormer . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	
Akutt hjernebetendelse . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Benskjørhet . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Svekkessott . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hudutslett . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus . . .	-	-	-	-	-	-	34	-	-	-	-	-	356	-	-	-	-	-	
Uregelmessige fødsler . . .	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	1	8	1	-	-	2	1	
Børvrengning . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	1	-	1	1	
Tilbakeholdt etterbyrd . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Kasting . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Melkefeber . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Børbetendelse . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	
Jurbetendelse . . .	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	
Kastrasjoner . . .	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	19	-	-	-	5	-	1	-	
Klovlidelser . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øielidelser . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Ledd- og slimsekkelidelser . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess) . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	9	1	-	-	1	-	
Andre behandlede sykdomstilfeller . . .	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	33	4	-	-	-	-	
Svin																			
Miltbrand . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	
Ondaret ødem . . .	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Svinesyke (smittsom lungebetendelse) . . .	-	-	142	134	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	5	2	-	-	
Rødsyke . . .	109	1	395	28	324	25	390	36	33	5	530	36	340	54	275	16	28	6	
Knuterosen . . .	8	-	1315	29	430	7	1088	25	337	8	839	28	699	38	302	21	149	-	
Rosen . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tuberkulose . . .	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	
Aktinomykose . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	7	3	-	-	-	-	-	
Sedstrengforherdelse . . .	-	-	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Stivkrampe . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarr, halsbetendelse . . .	-	-	24	2	1	1	8	-	4	-	-	-	2	-	10	-	-	-	
Lunge- og brysthindebetendelse . . .	-	-	18	5	4	4	44	26	-	-	10	10	8	6	2	-	3	3	

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Fordøielssykdommer	19	1	179	5	82	3	99	15	62	1	144	18	130	10	186	3	56	1	
Kolikk, forstoppelse	-	-	25	2	17	5	36	-	-	-	19	3	32	1	37	-	4	-	
Akutt diaré og blodgang	-	-	132	7	25	5	7	3	18	-	31	17	11	-	25	5	10	-	
Trommesyke	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forgiftning	7	-	96	28	9	6	27	13	10	4	11	7	13	8	11	-	-	-	
Innvoldsormer	-	-	-	-	10	-	-	-	16	-	83	-	13	-	2	-	1	-	
Dreiesyke	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2	
Akutt hjernebetændelse	-	-	9	3	28	9	25	16	22	5	3	3	29	10	-	-	17	-	
Blodurin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Benskjørhet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	1	20	-	2	-	-	-	
Svekksoft	34	-	914	50	414	30	748	51	563	-	1649	53	830	30	430	17	261	18	
Hudutslett	10	-	95	1	59	-	61	-	33	-	65	-	172	-	18	-	12	-	
Ringorm	-	-	13	-	12	-	30	-	-	-	74	-	106	3	-	-	6	-	
Skurv	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	-	
Lus	-	-	151	-	68	-	135	-	20	-	81	-	103	-	101	-	14	-	
Uregelmessige fødsler	-	-	74	10	3	1	15	2	3	-	62	11	50	14	20	4	9	-	
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Børvrengning	-	-	3	1	1	-	3	2	-	-	4	4	8	4	-	-	2	2	
Børdreining	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Tilbakeholdt efter byrd	-	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
Kasting	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	
Melkefeber	-	-	2	1	-	-	20	-	-	-	5	1	7	-	1	-	5	-	
Børbetændelse	-	-	4	-	-	-	1	-	1	1	7	1	11	1	4	1	1	1	
Jurbetændelse	-	-	39	-	14	2	38	-	6	2	16	1	41	-	13	-	1	-	
Kryptorchidoperasjoner	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	
Kastrasjoner	-	-	1889	-	674	-	637	-	570	-	1848	-	900	1	304	-	180	-	
Klovlidelser	-	-	1	-	7	-	6	1	1	1	10	-	16	1	10	2	1	-	
Øielidelser	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-	
Ledd- og slimsekkelidelser	1	1	24	6	13	2	6	-	5	-	20	1	20	1	28	4	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	-	-	208	13	56	13	28	5	18	3	46	4	45	8	12	1	8	4	
Andre behandlede sykdomstilfeller	2	2	240	60	34	9	46	26	42	7	129	45	149	25	120	5	22	2	
Hund																			
Miltbrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet ødem	15	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	25	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	

Vest-Agder		Roga-land		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S. Trøndelag		N. Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
12	-	14	2	12	3	63	12	-	-	24	3	107	24	37	8	31	5	49	14	15	3
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	3	-	-	-	9	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-
3	-	21	3	-	-	6	-	1	-	1	-	11	-	9	-	3	-	-	-	10	-
-	-	1	-	-	-	3	1	1	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-	-	-	2	-	-	-	-	-
8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	1	5	1	2	1	-	-	6	4	1	-
-	-	38	-	6	-	6	-	8	-	6	-	20	-	12	-	16	-	2	-	11	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
22	-	51	-	7	-	18	-	6	-	37	-	36	1	15	-	18	-	3	-	24	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	5	-	-	-	16	-	-	-	13	-	9	-	1	-	11	-	4	-	8	-
1	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	29	-	9	-	15	-	6	-	2	-	19	-	6	-	11	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	5	-	-	-	5	-	-	-	7	-	1	-	3	-	5	-	-	-	7	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
20	-	130	2	4	-	15	-	1	-	4	-	72	1	29	3	3	-	-	-	10	-
3	1	31	4	15	1	19	1	-	-	14	-	32	-	7	1	9	-	-	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Lunge- og bryst- hindebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fordøielsesyk- dommer	10	8	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Kolikk, forstoppelse	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akutt diaré og blodgang	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forgiftning	9	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Innvoldsormer	12	-	2	1	1	-	-	-	-	-	5	3	-	-	4	2	-	-	
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hudutslett	8	3	2	1	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	
Skabb	47	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Uregelmessige fødsler	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Børbetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kastrasjoner	30	-	2	-	3	-	-	-	3	-	1	-	11	-	2	-	16	-	
Kreft	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Klolidelser	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øielidelser	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	21	11	2	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	
Andre behandlede sykdomstilfeller	5	3	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	3	-	5	1	-	-	
Fjerfe																			
Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	31	-	-	-	-	12	12	
Difteri	-	-	-	-	-	-	28	11	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	
Luftveiskatarr, halsbetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fordøielsesyk- dommer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forstoppelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Akutt diaré og blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forgiftning	-	-	12	12	5	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	50	8	-	
Innvoldsormer	-	-	-	-	-	-	12	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Syekksott	-	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	
Hudutslett	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus	-	-	20	-	-	-	30	-	-	-	30	-	-	-	21	-	-	-	
Kastrasjoner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre behandlede sykdomstilfeller	-	-	12	10	-	-	27	23	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S. Trøndelag		N. Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	5	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	5	-	11	-	26	-	-	-	12	-	1	1	-	-	1	-	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	5	-	-	-	3	-	-	-	-	-	6	-	8	-	-	-	-	-	-	-
-	-	13	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	22	22	5	5	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	3	15	-	-	-	-	-	13	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-
50	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	10	-	-	-	8	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-

Tabell IV.

Antall autoriserte dyrlæger i Norge 1924

(Nombre de vétérinaires diplômés en 1924).

Fylke (Département)	Autoriserte dyrlæger (Vétérinaires diplômés)	Derav (dont)		
		Distrikts- dyrlæger ¹⁾ (Vétérinaires délégués)	I andre stillinger el. privat prakt. (D'autres vétérinaires exerçants)	Ikke praktiserende ²⁾ (non exerçants)
Oslo	25	2	20	3
Akershus	23	11	11	1
Østfold	12	7	5	-
Buskerud	16	11	5	-
Vestfold	8	5	2	1
Hedmark	26	23	2	1
Opland	24	16	7	1
Telemark	15	9	4	2
Aust-Agder	7	7	-	-
Vest-Agder	4	3	1	-
Rogaland	11	6	5	-
Hordaland	7	6	1	-
Bergen	9	3	6	-
Sogn og Fjordane	7	7	-	-
Møre	11	9	1	1
Sør-Trøndelag	16	10	5	1
Nord-Trøndelag	12	10	-	2
Nordland	8	7	1	-
Troms	5	3	2	-
Finnmark	2	2	-	-
Uopgitt bopel (domicile non nommé)	1	-	-	-
Utenlands	8	-	-	-
Riket (le royaume)	257	157	78	13

1) Herunder politidyrlæger.

2) Herunder pensjonerte.

Utførsel og innførsel av husdyr.

Utførsel:

Ifølge Norges offisielle statistikk er der i året 1923 utført 1411 hester og 40 storfe.

Innførsel:

Ifølge ovennevnte statistikk er der i årets løp innført: 194 hester og 10 109 stkr. storfe.

Reglene for innførsel av levende husdyr fra utlandet undergikk i årets løp ingen endring. (Se avsnittet om gjeldende lover etc.).

Bestyreren av *Oslo karantenefjøs*, politidyrlege *A. Lo*, meddeler:

Den svenske tilførsel:

Av slaktedyr tilførtes 3146 storfe, 348 kalver, 944 sauer.

Slaktedyrene var større okser, flest fra Östergötland og Vermland og endel fra Södermanland, Nerike og Vestergötland.

Dessuten kom der fra Vermland og Bohuslen endel ungfø og store kuer forøvrig, oftest i god stand.

Det viser sig således, at enkelte finner det like så lønnsomt å sende slaktedyr som kjøtt, og det er jo ulike sikrere, især i den varme årstid. Vi vil jo her sette mest pris på å få vårt utenlandske forbruk av kjøtt fortrinnsvis som slaktedyr, idet man derved hjelper på vår slakteindustri og vi får det gode slagteavfall, og kjøttet kommer på markedet i penere og mere holdbar stand. Derfor betales jo også byslaktet kjøtt bedre enn landsslaktet.

Livdyrene var utelukkende kalveferdige kuer og dem får vi jo fortrinnsvis fra Vermland og Bohuslen. Disse siste viser sig å ha den minste tuberkuloseprocent. Bohuskuene var i gamle dage små, og av primitive raser, men de reagerte yderst sjelden for tuberkulinprøven. I de siste 3 år kommer derfra også ayrshireblandinger, ofte av betydelig størrelse. Men heldigvis er disse fremdeles mindre tuberkuløse enn dyr fra andre len.

Livdyrene karanteneres i 5 døgn, i hvilken tid de tuberkulinundersøkes. De som består prøven får «Sundhetsknapp» i øret, og de som reagerer slaktes.

Der er innført 631 stk. kalvekuer. Derav reagerte for tuberkulinprøven 75 stk. = 11,9 %.

Ved slaktningen er påvist tuberkulose hos 607 storfe = 19,11 % av det svenske storfe.

Bestyreren av *Fredrikshald karantenefjøs*, stadsdyrlæge *Anton Jacobsen*, meddeler:

Kvegimporten fra Sverige har i årets løp foregått uten avbrytelse, da de trakter fra Sverige hvorfra kvegimporten til oss foregår, har vært fri for ondartede smittsomme sykdommer, som betinger importforbud. Tiltross herfor er kvegimporten gått ned, nemlig med ca. 3000 dyr (vesentlig sauer).

Den betydelige tollforhøielse (gulltollen), og valutaforholdet påfører de svenske trafikanter ganske betydelige utgifter.

Eksempelvis kan nevnes, at når et dyr veier omkring 500 kg. vil tollbeløpet bli ca. halvannet hundre kr. Dertil kommer kursforskjellen.

I årets løp er det tilført kvegtorvet av svenske importdyr 1782 livdyr, 4159 slaktedyr, 2153 sauer, 196 gjødkalver, ialt 8290 dyr.

Til statens karantenestasjon på «*Ytre Voulen*» ved Stavanger er der i 1923 ikke innkommet noget dyr.

**Bevilgninger til det civile veterinærvesen for budgetterminen
1. juli 1923—30. juni 1924.**

A. Utgift:

1. Statsbidrag til avlønning av distriktsdyrlæger	kr. 400 000,00
2. Veterinærinstituttet:	
a) faste lønninger	kr. 43 533,34
b) til driften	» 58 500,00
	<hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
	» 102 033,34
3. Reisestipendier for dyrlæger	» 0,00
4. Tuberkulinundersøkelser av kvegbesetninger	» 25 000,00
5. Erstatningsbidrag ved nedslaktning av tuberkuløst kveg	» 25 000,00
6. Avlønning m. v. av statsdyrlægene	» 19 600,00
7. Studiestipendier for veterinærstuderende	» 20 000,00
8. Skyss- og kostutgifter	» 100 000,00
9. Forskjellige og tilfeldige utgifter	» 3 000,00
10. Bidrag til utgivelse av «Norsk Veterinærtidsskrift»	» 3 000,00
11. Karantenestasjonen «Ytre Voulen»	» 680,00
12. Erstatningsbidrag til ubemidlede kvegeiere for tap på husdyr ved ondartet smittsom husdyrsykdom	» 5 000,00
13. Byggearbeider ved Veterinærhøiskolen (ekstraordinær)	» 200 000,00
14. Flytningsgodtgjørelse	» 0,00
15. Bidrag til et internasjonalt epizootibyrå i Paris	» 2 000,00
	<hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
	Tilsammen kr. 905 313,34

B. Inntekt:

Salg av tuberkulin og forskjellige sera fra Veterinærinstituttet og inntekt av husleie m. v.	<hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> kr. 27 000,00
--	---

II. Kjøttkontrollen 1923.

Almindelig oversikt.

Kjøttkontroll i henhold til lov om kommunale slaktehuser, kjøttkontroll m. v. av 27. juni 1892 har i året 1923 vært i virksomhet i 36 kommuner. I følgende bykommuner virker nu således kjøttkontroll: Ålesund, Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikshald, Fredrikstad, Gjøvik, Hamar, Haugesund, Holmestrand, Horten, Hønefoss, Kongsberg, Kragerø, Kristiansand, Kristiansund, Larvik, Lillehammer, Molde, Moss, Narvik, Notodden, Oslo, Porsgrund, Risør, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem og Tønsberg og derhos i Lillestrøm, Odda og Tinn landkommuner.

Kommunale slaktehuser finnes i Bergen, Egersund, Fredrikshald, Kristiansund, Lillehammer, Oslo, Stavanger og Trondhjem. Av disse er slaktehusene i Egersund, Fredrikshald, Oslo og Stavanger uten approbasjon av det offentlige.

I Haugesund blev den 24. juli 1922 tatt i bruk et nyopført kommunalt slaktehus, hvortil også er knyttet et handelsfjos. Slaktehuset er ikke approbert av det offentlige.

Ved kongelig resolusjon av 3. november 1917 blev kontroll ordnet ved det såkalte «Felleslakteri» (Bøndernes fellesslakteri) på Løren i Østre Aker.

I landkommunen Voss finnes siden 1909 et slakteanlegg som eies og drives av kommunen.

Regler for innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander — heri innbefattet innførsel av kjøtt og fleusk m. v. — undergikk i 1923 den endring at Landbruksdepartementet under 14. april 1923 utstedte forbud mot innførsel hertil landet fra Danmark av usaltet eller utilberedt kjøtt og fleusk samt usmeltet talg.

Likeledes fortsatte Landbruksdepartementet under 28. februar 1923 nye regler for innførsel av ferskt kjøtt (slaktekjøtt) fra Sverige til Norge.

---

*) I Kongsvinger blev der opprettet kommunal kjøttkontroll ved kgl. resolusjon av 24/10 1924.

De i de senere år ved den offentlige kjøttkontroll undersøkte kjøttmengder stiller sig (i hele tall) således:

	Storfe	Hester	Svin	Sau og gjet	Kalver
1908	124 935	3 866	83 197	212 151	130 321
1909	139 261	3 637	73 877	230 899	150 204
1910	156 892	4 645	68 300	217 321	159 282
1911	169 194	6 161	80 042	235 347	172 855
1912	152 798	6 453	96 552	247 213	159 390
1913	146 189	6 377	82 296	247 846	157 908
1914	164 798	5 477	94 417	211 883	162 288
1915	190 698	6 384	76 860	226 721	183 327
1916	144 206	7 027	51 181	212 162	154 552
1917	189 076	4 992	66 553	185 201	159 933
1918	167 158	8 853	38 635	207 006	158 710
1919	139 289	6 480	57 563	224 724	149 542
1920	179 931	7 353	91 176	272 533	173 051
1921	172 122	9 775	102 220	306 182	214 493
1922	188 565	9 424	99 339	302 848	211 473
1923	196 371	9 625	135 135	327 341	228 181

På de følgende tabeller vil finnes sammendradd de tabellariske beretninger fra de forskjellige kommuner, hvori kontroll har vært i virksomhet, således at tabell A viser den samlede kjøttmengde (slakt) som har passert de forskjellige kontrollstasjoner i løpet av året med samtidig angivelse av, fra hvilket land kjøttet stammer samt kjøttets art (se tabell D).

I tabell B angis på samme måte det antall kjøttkropper, som er stemplet med 2. klasses stempel.

Tabell C angir på samme vis antall av kasserte kjøttkropper, samt vekten av de konfiskerte slakt samt vekt av kasserte organer og avfall.

Tabell D angir de utenfor hovedstasjonene kontrollerte kjøttmengder, deres klassifikasjon m. v.

Tabell E viser den samlede mengde ferskt slaktekjøtt som i årets løp er kontrollert.

Tabell F angir de vesentligste årsaker til 2. klasses stempeling og kassasjon av kjøtt.

Tabell G vedrører kontrollen av det fra utlandet innførte opdelte kjøtt, såkalte t ø n n e k j ø t t (konf. lov av 25. juli 1910 og kgl. plakat av 4. august 1911).

Tønnekjøttkontroll har i årets løp vært i virksomhet i følgende byer:

Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Haugesund, Kristiansand, Oslo, Skien, Stavanger og Trondhjem.

Tabell A.

Antall av slakt som i 1923
(*Nombre de viandes de bouche*)

Kommune	I a l t u n d e r s ø k t								N o r s k			
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau
Ålesund . . .	4624	116	1374	5862	624	2084	1189 $\frac{1}{2}$	-	4624	116	1374	5862
Arendal . . .	509	36	290	751	25	853	80	-	509	36	290	751
Bergen . . .	23798	832	8624	32397	1365	15874	2629	-	23473	827	8578	32397
Bodø . . .	1057 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	159 $\frac{1}{2}$	1812	21	419	404 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	1057 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	159 $\frac{1}{2}$	1812
Drammen . . .	3124	315	2208	1331	4	4034	652	-	3124	315	2208	1331
Fredrikshald . . .	702 $\frac{1}{2}$	83	1970 $\frac{1}{2}$	1693 $\frac{1}{2}$	-	1418	825	-	436	36	1068	96
Fredrikstad Ø.	269	16	308	259 $\frac{1}{2}$	-	809	9	-	269	16	308	259
Do. V.	3186 $\frac{1}{2}$	233	3039	2204 $\frac{1}{2}$	1	2996	477	-	3165 $\frac{1}{2}$	222	3024	2188
Gjøvik . . .	110 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	793 $\frac{1}{2}$	863	-	1031	24 $\frac{1}{2}$	-	110 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	793 $\frac{1}{2}$	863
Hamar . . .	1915	139	1545	3023	21	3019	42	85	1915	139	1545	3023
Haugesund . . .	594	2 $\frac{1}{2}$	670	2284 $\frac{1}{2}$	5	782	82	-	594	2 $\frac{1}{2}$	670	2284
Holmestrand . . .	624	33	356 $\frac{1}{2}$	452	2	741	8	-	624	33	356 $\frac{1}{2}$	452
Horten . . .	989	45	436	165	2	843	71	2	989	45	436	165
Hønefoss . . .	1394	75 $\frac{1}{2}$	777 $\frac{1}{2}$	977	2	1169	141	-	1375	75 $\frac{1}{2}$	777 $\frac{1}{2}$	977
Kongsberg . . .	1081 $\frac{1}{2}$	10	436	485 $\frac{1}{2}$	20	1303 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{1}{2}$	-	1081 $\frac{1}{2}$	10	436	485
Kragerø . . .	580	21 $\frac{1}{2}$	285 $\frac{1}{2}$	674	6	834	131	-	580	21 $\frac{1}{2}$	285 $\frac{1}{2}$	674
Kristiansand . . .	4280	173	3140	4139	114	3808	3850	-	4012	147	2962	4139
Kristiansund . . .	998	40	668	2893	137	3122	35	17	998	40	668	2893
Larvik . . .	2376 $\frac{1}{2}$	78	1346	1809	-	1718	166	1	2299	78	1335	1809
Lillehammer . . .	220	11	793	2120	474	2161	368	-	220	11	793	2120
Lillestrøm . . .	1108 $\frac{1}{2}$	8	624	429 $\frac{1}{2}$	3	1098 $\frac{1}{2}$	39	1	1108 $\frac{1}{2}$	8	624	429
Molde . . .	742 $\frac{1}{2}$	11	494 $\frac{1}{2}$	1284	121	747	563	-	742 $\frac{1}{2}$	11	494 $\frac{1}{2}$	1284
Moss . . .	1760	206	1418	1870	-	1803	493	-	1760	206	1418	1870
Narvik . . .	216 $\frac{1}{2}$	-	26	1316	29	61	93	6	216 $\frac{1}{2}$	-	26	131
Notodden . . .	495 $\frac{1}{2}$	10	270	285	11	521	10	-	495 $\frac{1}{2}$	10	270	285
Odda . . .	383	2	224	843	59	231	196	-	383	2	224	843
Oslo . . .	36304	1672	61816	114038	4190	38069	34525	-	16091	1305	33351	11061
Porsgrund . . .	803 $\frac{1}{2}$	24 $\frac{1}{2}$	269 $\frac{1}{2}$	352 $\frac{1}{2}$	2	848 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{2}$	-	803 $\frac{1}{2}$	24 $\frac{1}{2}$	269 $\frac{1}{2}$	352
Risør . . .	66 $\frac{1}{2}$	2	36	87	-	138	35	-	66 $\frac{1}{2}$	2	36	87
Sandefjord . . .	1021	49	972	407	-	1054	164	-	887	49	929	407
Sarpsborg . . .	1940	263	1706 $\frac{1}{2}$	664	-	2638	393	1	1940	263	1706 $\frac{1}{2}$	664
Skien . . .	1107	76	960	788	5	1302	16	-	1082	76	954	788
Stavanger . . .	117	48 $\frac{1}{2}$	3635	832	44	4272	-	-	117	48 $\frac{1}{2}$	3635	832
Tinn . . .	485	13	223 $\frac{1}{2}$	408 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$	495 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$	2	425 $\frac{1}{2}$	13	199	40
Tromsø . . .	282	2	40 $\frac{1}{2}$	1992	78	676	472	89	282	2	40 $\frac{1}{2}$	199
Trondhjem . . .	14242	548	4389	22622 $\frac{1}{2}$	1531	18172	515 $\frac{1}{2}$	776	14216	548	4344	2260
Tønsberg . . .	2971	290	2775	2231	3	3297	573	3	2971	290	2775	2231
Ialt (total)	116478	5496 $\frac{1}{2}$	109102 $\frac{1}{2}$	216645 $\frac{1}{2}$	8938 $\frac{1}{2}$	125342	49403 $\frac{1}{2}$	985 $\frac{1}{2}$	95043 $\frac{1}{2}$	5040 $\frac{1}{2}$	79363 $\frac{1}{2}$	21244

1) Ren.

2) 3 hjorter, 18 rensdyr.

dersøkt på kontrollstasjonene.

aminées aux bureaux de contrôle en 1923).

Jet	Svensk						Dansk												
	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spe alv	Gjøkalv	Andre dyr
324	2084	1189 $\frac{1}{3}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	853	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
365	15874	2629	-	274	5	46	-	-	-	-	-	51	-	-	6	-	-	-	-
21	419	404 $\frac{1}{3}$	2 $\frac{1}{3}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	4034	652	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1353	546	-	211 $\frac{1}{2}$	47	902 $\frac{1}{3}$	729	-	65	279	-	55	-	-	-	-	-	-	-
-	809	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	2992	461	-	21	11	15	18	-	4	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1031	24 $\frac{1}{3}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	3019	42	85	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	782	82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	741	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	843	71	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1169	141	-	3	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-
20	1303 $\frac{1}{3}$	35 $\frac{1}{3}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	834	131	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
114	3808	3793	-	71	26	178	5	-	-	44	-	197	-	-	1	-	-	13	-
137	3122	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1718	166	1	2	-	11	-	-	-	-	-	75 $\frac{1}{3}$	-	-	-	-	-	-	-
474	2161	368	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	1098 $\frac{1}{3}$	39	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
121	747	563	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1803	493	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	61	93	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	521	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59	231	196	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
155	36812	18033	-	9164	367	28465	3259	35	1211	14124	-	11049	-	-	165	-	-	46	2368
2	848 $\frac{1}{3}$	44 $\frac{1}{3}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	138	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1054	164	-	108	-	43	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-	-	-
-	2638	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	1294	13	-	14	-	6	-	-	8	3	-	11	-	-	-	-	-	-	-
44	4272	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39 $\frac{1}{2}$	471 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$	2	23	-	24 $\frac{1}{2}$	7	-	24	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-
78	676	472	89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
531	18172	515 $\frac{1}{2}$	582	26	-	45	13	-	-	-	194	-	-	-	-	-	-	-	-
3	3297	573	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
903 $\frac{1}{2}$	123086 $\frac{1}{2}$	32164 $\frac{1}{2}$	773 $\frac{1}{2}$	9917 $\frac{1}{2}$	456	29736	4031	35	1312	14466	19 $\frac{1}{2}$	11516 $\frac{1}{2}$	-	-	172	-	46	2381	-

Tabell B.

Antall av slakt som i 1923

er stemplet med 2nen klasse på kontrollstasjonene.

(Nombre de viandes de boucherie marquées avec l'estampille de IIme classe).

Kommune	Ialt 2nen klasse							
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
Ålesund	47	2	26	102 $\frac{1}{2}$	14	15	10	-
Arendal	21	2	13	3	-	8	-	-
Bergen	75	1	96	17	5	238	2	-
Bodø	12 $\frac{3}{2}$	-	3 $\frac{1}{2}$	11	1	3	-	-
Drammen	30	-	3	-	-	13 $\frac{1}{2}$	2	-
Fredrikshald	4	1	5	2	-	8	3	-
Fredrikstad Ø.	2	-	5	-	-	3	-	-
do. V.	48	6	55	2	-	25 $\frac{3}{2}$	1	-
Gjøvik	1	-	6	4	-	14	-	-
Hamar	13	2	11	-	-	15	-	-
Haugesund	18	-	18	20 $\frac{1}{2}$	-	19	-	-
Holmestrand	8	-	1	-	-	5	-	-
Horten	6	-	9	1	-	5	-	-
Hønefoss	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	8 $\frac{1}{2}$	-	4 $\frac{1}{2}$	2	-	14	-	-
Kragerø	8	-	4	1	-	-	-	-
Kristiansand	22	1	11	2	-	13	1	-
Kristiansund	57 $\frac{1}{2}$	3	9 $\frac{1}{2}$	18	1	48	-	-
Larvik	35 $\frac{1}{2}$	2	18	1	-	44	-	-
Lillehammer	12 $\frac{1}{2}$	-	11	5	6	24	-	-
Lillestrøm	14 $\frac{1}{2}$	-	8	6	-	11	-	-
Molde	30	1	13	25	-	26	8	-
Moss	44	3	10	4	-	36	1	-
Narvik	3	-	1	5	-	2	3	-
Notodden	7	1	15	2	1	11	-	-
Odda	5 $\frac{1}{2}$	-	3	8	-	1	2	-
Oslo	236	34	446	178	16	77	40	-
Porsgrund	3	-	6 $\frac{1}{2}$	-	-	3	-	-
Risør	1	-	1 $\frac{1}{2}$	-	-	1	-	-
Sandefjord	17	-	8 $\frac{1}{2}$	5	-	32	-	-
Sarpsborg	64	3 $\frac{1}{2}$	20	1	-	21	3	-
Skien	4	-	7	2	-	14	1	-
Stavanger	17	2	37	8	-	55	-	-
Tinn	4 $\frac{1}{2}$	-	3 $\frac{1}{2}$	3	-	-	-	-
Tromsø	50 $\frac{1}{2}$	2	3 $\frac{1}{2}$	120	55	150	25	14
Trondhjem	366	21 $\frac{1}{2}$	113	298	8	316	2	2
Tønsberg	48	3	46 $\frac{1}{2}$	9	-	18 $\frac{1}{2}$	4	-
Ialt (total)	1344 $\frac{3}{2}$	91	1046	866	107	1289 $\frac{1}{2}$	108	16

Tabell C.

Antall av slakt som i 1923 er kassert på kontrollstasjonene.

(Nombre de viandes de boucherie saisies aux bureaux de contrôle).

Kommune	Ialt kassert							Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- kropper	Vekt i kilogram av avfall og organer	
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjølkalv			Andre dyr
Ålesund	17 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	1	11 $\frac{1}{2}$	-	16	3 $\frac{1}{2}$	-	2128	499
Arendal	10	2	5	3	-	6	-	-	2257	391
Bergen	76	16	23	21	5	239	7	-	8011	-
Bodø	4	-	-	5	-	4	-	-	-	-
Drammen	12 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	11	1	-	1833	598
Fredrikshald . .	4	2	1	-	-	13	1	-	1456	145
Fredrikstad Ø. .	6	-	-	-	-	1	-	-	-	-
do. V.	10	1 $\frac{1}{2}$	8	-	-	11	-	-	2720	-
Gjøvik	-	-	2	4	-	8 $\frac{1}{2}$	-	-	330	45
Hamar	20 $\frac{3}{2}$	-	4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	-	32 $\frac{1}{2}$	-	-	3469	309
Haugesund . . .	3	-	1	-	-	6	-	-	416	351
Holmestrand . .	1	-	2	-	-	3	-	-	225	103
Horten	7	-	1	1	-	1	1	-	1065	159
Hønefoss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . . .	-	-	1	1	-	1	-	-	78	133
Kragerø	4	-	1	-	-	-	-	-	375	148
Kristiansand . .	7 $\frac{1}{2}$	2	2	4	-	11	-	-	1464	162
Kristiansund . .	16	-	7	23	-	8	-	-	-	-
Larvik	5	-	1 $\frac{1}{2}$	-	-	10	-	-	665	504
Lillehammer . .	11 $\frac{1}{2}$	-	3 $\frac{1}{2}$	1	-	5	-	-	412	211
Lillestrøm . . .	5	-	-	-	-	6	-	-	886	120
Molde	8	-	1	3	-	6	1	-	-	-
Moss	10	-	6 $\frac{1}{2}$	-	-	18	4	-	9685	994
Narvik	2	-	-	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	235	-
Notodden	21 $\frac{3}{2}$	-	1	-	-	4	-	-	479	29
Odda	1 $\frac{1}{2}$	-	1	-	1	2	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-
Oslo	155	23	124	110	97	810	74	-	45086	33497
Porsgrund	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Risør	-	-	1	2	-	-	-	-	53	-
Sandefjord . . .	3 $\frac{1}{2}$	1	4 $\frac{1}{2}$	-	-	9	11 $\frac{1}{2}$	-	1090	999
Sarpsborg	18 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	1	-	25	-	-	2700	400
Skien	-	-	1	-	-	4	-	-	200	100
Stavanger	4	-	5	3	-	54	-	-	1825	-
Tinn	3 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	3	-	5 $\frac{1}{2}$	-	-	724	60
Tromsø	12	-	1	3	1	32	1	1	1333	20
Trondhjem . . .	89	9	19	38 $\frac{1}{2}$	1	231	1	7	15235	13127
Tønsberg	11	1	11	4	-	21	1	-	2298	76
Ialt (total)	531 $\frac{1}{2}$	61	247 $\frac{1}{2}$	238	105	1614 $\frac{1}{2}$	98 $\frac{1}{2}$	8	108933	55890

Tabell D.

Antall av slakt som i 1923 er undersøkt av

(Viandes de boucherie examinées)

Kommune	Ialt undersøkt							2nen			
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Arendal . . .	1319	42	328	1117	22	889	150	-	2	-	-
Bergen	2282	16	2820	9694	356	8418	820	-	2	-	13
Bodø	85 ^{1/2}	-	14 ^{3/2}	101	-	31	9	-	-	-	-
Drammen . . .	3552	209	1142	4270	18	954	435 ^{1/2}	-	9	-	3
Fredrikshald .	4562	140	426	2153	7	832	255 ^{1/2}	-	5	-	1
Gjøvik	1630 ^{3/2}	149	474	871	-	1047	7	2	18	1	11
Hamar	953	163	1174 ^{3/2}	644	-	609	-	-	1	-	10
Haugesund . .	2033	76	56	2652	3	1930	96	-	16	-	1
Horten	2385	73	1626	1683	5	717	166	-	12	-	10
Kongsberg . .	17 ^{1/2}	5	13	-	-	1	-	-	1	-	-
Kragerø . . .	138 ^{1/2}	25	41	50	-	1 51	14	-	2	-	-
Kristiansund .	2286	72 ^{1/2}	227	1012	9	114	36 ^{1/2}	-	-	-	-
Larvik	429	44	104	265	-	105	13	-	1	1	3
Lillehammer .	1150	73	613	19	7-	5	1	-	8	-	9
Lillestrøm . .	105 ^{1/2}	3	53	169	-	71	10	-	-	-	-
Moss	676	56	143	327	-	242	28	-	-	-	1
Narvik	1971	33	461 ^{1/2}	1889	100	462	679	60	13 ^{1/2}	-	5
Notodden . . .	693 ^{1/2}	42	354 ^{1/2}	491	36	704	46	-	22	2	16
Oslo	18244	1354	3943	2287	15	1740	6122	-	69	10	48
Porsgrund . .	347	30	175	152	-	384	33	-	4	-	2
Risør	258	12	65	183 ^{1/2}	5	234	37	-	5 ^{1/2}	-	1
Sandefjord . .	1034	28	334	706	-	218	101	-	6 ^{1/2}	1	3
Skien	2397	278	1596	1217	8	2504	55	-	23	-	29
Stavanger . .	11170	491	1387	59061	219	13956	61	-	61	4	6
Tinn	664	20	299	645 ^{1/2}	24	573	40	-	-	-	-
Tromsø	2795 ^{1/2}	53	273 ^{3/2}	6800	211	2033	950	46	63 ^{1/2}	50	8
Trondhjem . .	6469	337	1162	624	11	103	633	-	40	3	98
Ialt (total)	69647 ^{1/2}	3824 ^{1/2}	19305 ^{1/2}	99083	1119	39927	10798	168	385	72	278

kontrollørene **utenfor** kontrollstasjonene.

en dehors des bureaux de contrôle).

klasse					Kassert								Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- kropper	Vekt i kilogram av avfall og organer
Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2257	391
4	-	50	-	-	1	-	-	-	-	41	-	-	414	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	-	158	307
-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	388	4455
1	-	13	1	-	8	-	2	-	-	10	-	-	1478	472
-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	3	-	-	657	503
6	-	68	-	-	2	1	1	2	-	4	1	-	287	2973
3	-	1	-	-	9	3	2	1	-	1	1	-	2273	165
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	160	33
-	-	-	-	-	12	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	299	15
-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	315	395
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	140	-
14 $\frac{1}{2}$	4	11	4	-	5	-	3	2 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	746	-
3	3	19	-	-	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	2	1	-	5	-	-	427	72
2	-	3	-	-	28	2	7	-	-	16	-	-	5861	42620
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	2 $\frac{1}{2}$	1	-	2	-	-	-	-	354	20
12	-	11	-	-	-	-	2	3	-	3 $\frac{1}{2}$	1	-	200	219
2	-	18	-	-	12 $\frac{1}{2}$	1	1	1	-	6	-	-	1925	449
416	-	146	-	-	7	-	-	1	-	74	1	-	2279	5255
-	-	7	-	-	3	-	1	24	-	1	2	1	662	42
77	163	195	9	10	10 $\frac{1}{2}$	-	1	8	2	12	1	-	1603	32
5	-	4	2	-	2	2	10	2	-	3	-	-	1358	11733
545 $\frac{1}{2}$	170	544	16	10	113	15 $\frac{1}{2}$	38	47 $\frac{1}{2}$	2	186 $\frac{1}{2}$	7	1	24211	70151

Tabell E.

Sammendrag av alt i året 1923

(Tableau récapitulatif du nombre

Kommune	Ialt kontrollert							2nen			
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Ålesund . . .	4624	116	1374	5862	624	2084	1189 $\frac{1}{2}$	-	47	2	26
Arendal . . .	1828	78	618	1868	47	1742	230	-	23	2	13
Bergen . . .	26080	848	11444	42091	1721	24292	3449	-	77	1	109
Bodø . . .	1143	7 $\frac{1}{2}$	174	1913	21	450	413 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	-	1 $\frac{1}{2}$
Drammen . . .	6676	524	3350	5601	22	4988	1087 $\frac{1}{2}$	-	39	-	6
Fredrikshald . . .	5264 $\frac{1}{2}$	223	2396 $\frac{1}{2}$	3846 $\frac{1}{2}$	7	2250	1080	-	9	1	1
Fredrikstad Ø . . .	269	16	308	259 $\frac{1}{2}$	-	802	9	-	9	1	5
Do. V.	3186 $\frac{1}{2}$	233	3039	2204 $\frac{1}{2}$	1	2996	477	-	48	6	55
Gjøvik . . .	1741	153 $\frac{1}{2}$	1267 $\frac{1}{2}$	1734	-	2078	31 $\frac{1}{2}$	2	19	1	17
Hamar . . .	2868	302	2719 $\frac{1}{2}$	3667	21	3628	42	85	14	2	21
Haugesund . . .	2627	78 $\frac{1}{2}$	726	4936 $\frac{1}{2}$	8	2712	178	-	34	-	19 $\frac{1}{2}$
Holmestrand . . .	624	33	356 $\frac{1}{2}$	452	2	741	8	-	8	-	1
Horten . . .	3374	118	2062	1848	7	1560	237	2	18	-	19
Hønefoss . . .	1394	75 $\frac{1}{2}$	777 $\frac{1}{2}$	977	2	1169	141	-	-	-	-
Kongsberg . . .	1099	15	449	485 $\frac{1}{2}$	20	1304 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{1}{2}$	-	9 $\frac{1}{2}$	-	4 $\frac{1}{2}$
Kragerø . . .	718 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{1}{2}$	326 $\frac{1}{2}$	724	6	885	145	-	10	-	4
Kristiansand . . .	4280	173	3140	4139	114	3808	3850	-	22	1	11
Kristiansund . . .	3284 $\frac{1}{2}$	112 $\frac{1}{2}$	895	3905	216	4236 $\frac{1}{2}$	71 $\frac{1}{2}$	17	57 $\frac{1}{2}$	3	9 $\frac{1}{2}$
Larvik . . .	2805 $\frac{1}{2}$	122	1450	2074	-	1823	179	1	36 $\frac{1}{2}$	3	21
Lillehammer . . .	1370	84	1406	2139	474	2166	369	-	20 $\frac{1}{2}$	-	20
Lillestrøm . . .	1214	11	677	598 $\frac{1}{2}$	3	1169 $\frac{1}{2}$	49	1	14 $\frac{1}{2}$	-	8
Molde . . .	742 $\frac{1}{2}$	11	494 $\frac{1}{2}$	1284	121	747	563	-	30	1	13
Moss . . .	2436	262	1561	2197	-	2045	521	-	44	3	11
Narvik . . .	2187 $\frac{1}{2}$	33	487 $\frac{1}{2}$	3205	129	523	772	66	16 $\frac{1}{2}$	-	6
Notodden . . .	1189	52	624 $\frac{1}{2}$	776	47	1225	26	-	29	3	31
Odda . . .	383	2	224	843	59	231	196	-	5 $\frac{1}{2}$	-	3
Oslo . . .	54548	3026	65759	116325	4205	39809	40647	-	305	44	494
Porsgrund . . .	1150 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{2}$	444 $\frac{1}{2}$	504 $\frac{1}{2}$	2	1232 $\frac{1}{2}$	77 $\frac{1}{2}$	-	7	-	8 $\frac{1}{2}$
Risør . . .	324 $\frac{1}{2}$	14	101	270 $\frac{1}{2}$	5	372	72	-	6 $\frac{1}{2}$	-	2 $\frac{1}{2}$
Sandefjord . . .	2055	77	1306	1113	-	1272	265	-	23 $\frac{1}{2}$	1	11 $\frac{1}{2}$
Sarpsborg . . .	1940	263	1706 $\frac{1}{2}$	664	-	2638	393	1	64	3 $\frac{1}{2}$	20
Skien . . .	3504	354	2556	2005	13	3806	71	-	27	-	36
Stavanger . . .	11287	539 $\frac{1}{2}$	5022	59893	263	18228	61	-	78	6	43
Tinn . . .	1149	33 $\frac{1}{2}$	522 $\frac{1}{2}$	1054	63 $\frac{1}{2}$	1068 $\frac{1}{2}$	91 $\frac{1}{2}$	2	4 $\frac{1}{2}$	-	1 $\frac{1}{2}$
Tromsø . . .	3077 $\frac{1}{2}$	55	314	8792	289	2709	1422	135	114	52	11 $\frac{1}{2}$
Trondhjem . . .	20711	885	5551	23246 $\frac{1}{2}$	1542	18275	1148 $\frac{1}{2}$	776	406	24	211
Tønsberg . . .	2971	290	2775	2231	3	3297	573	3	48	3	46 $\frac{1}{2}$
Fellesslakteriet	10245	304	6730	1534	22	3441	207	-	85	-	18
Ialt (total)	196371	9625 $\frac{1}{2}$	135135	317262 $\frac{1}{2}$	10079 $\frac{1}{2}$	167803 $\frac{1}{2}$	60378 $\frac{1}{2}$	1093 $\frac{1}{2}$	1814 $\frac{1}{2}$	162	1339

kontrollert forsk slaktekjøtt.

de viandes examinées en 1923).

klasse					Kassert							Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- kropper	Vekt i kilogram av avfall og organer	
Sau	Gjæt	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjæt	Spekalv	Gjøkalv			Andre dyr
102 $\frac{1}{2}$	14	15	10	-	17 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	1	1 $\frac{1}{2}$	-	16	3 $\frac{1}{2}$	-	2128	499
3	-	8	-	-	10	2	5	3	-	6	-	-	2257	391
21	5	288	2	-	77	16	23	21	5	280	7	-	8425	-
11	1	3	-	-	4	-	-	5	-	4	-	-	-	-
-	-	14 $\frac{1}{2}$	2	-	13 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	14	1	-	1991	905
2	-	8	3	-	5	2	-	-	-	15	1	-	1844	4600
-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	1	-	-	-	-
2	-	25 $\frac{1}{2}$	1	-	10	1 $\frac{1}{2}$	8	-	-	11	-	-	2720	-
5	-	27	1	-	8	-	4	4	-	18 $\frac{1}{2}$	-	-	1808	517
-	-	15	-	-	23 $\frac{1}{2}$	-	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	-	35 $\frac{1}{2}$	-	-	4126	812
27	-	87	-	-	-	5	1	2	-	10	1	-	703	3324
-	-	5	-	-	1	-	2	-	-	3	-	-	225	103
4	-	6	-	-	16	3	3	2	-	2	2	-	3338	324
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	14	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	78	133
1	-	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	535	181
2	-	13	1	-	7 $\frac{1}{2}$	2	2	4	-	11	-	-	1464	162
18	1	48	-	-	28	3	7	23	-	8	-	-	-	-
1	-	45	-	-	6	1	2 $\frac{1}{2}$	-	-	10	-	-	964	519
5	6	24	-	-	2 $\frac{1}{2}$	-	6 $\frac{1}{2}$	1	-	5	-	-	727	606
6	-	11	-	-	6	-	1	-	-	8	-	-	886	120
25	-	26	8	-	8	-	1	3	-	6	1	-	-	-
4	-	36	1	-	10	-	6 $\frac{1}{2}$	-	-	18	4	-	9825	994
19 $\frac{1}{2}$	4	13	7	-	7	-	3	3	-	-	-	-	981	-
5	4	30	-	-	5	-	3	1	-	9	-	-	906	101
8	-	1	2	-	-	1 $\frac{1}{2}$	1	-	1	2	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-
180	16	80	40	-	183	25	131	110	97	826	74	-	50947	76117
-	-	4	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	2 $\frac{1}{2}$	1	1	4	-	-	-	-	407 $\frac{1}{2}$	20
17	-	43	2	-	3 $\frac{1}{2}$	1	6 $\frac{1}{2}$	3	-	12 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	-	1290	1218
1	-	21	3	-	18 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	1	-	25	-	-	2700	400
4	-	32	1	-	13	1	2	1	-	10	-	-	2125	549
424	-	201	-	-	11	-	5	24	-	128	1	-	4104	5255
3	-	-	-	-	6 $\frac{1}{2}$	-	1 $\frac{1}{2}$	7	-	6 $\frac{1}{2}$	2	-	1386	102
197	218	345	34	24	22 $\frac{1}{2}$	-	2	11	3	44	2	2	2936	52
303	8	320	4	2	91	11	29	40 $\frac{1}{2}$	1	234	1	7	16593	24860
9	-	18 $\frac{1}{2}$	4	-	11	1	11	4	-	21	1	-	2898	76
1	2	5	-	-	24	-	6	1	1	24	-	-	4445	6450
1413	279	1883 $\frac{1}{2}$	126	26	663 $\frac{1}{2}$	80 $\frac{1}{2}$	289 $\frac{1}{2}$	286 $\frac{1}{2}$	108	1825	105 $\frac{1}{2}$	9	135762 $\frac{1}{2}$	129390

Tabell F.

**De vesentligste årsaker til 2nen klasses stemping og kassasjon av kjøtt
i året 1923.**

(Causes principaux de la classification et des saisies).

Sykdommer og feil	2nen klasse							Kassert								
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
Abnorm lukt, brunstlukt	20	-	387	241	204	18	2	1	9	-	27	8	2	35	-	-
Absces	10	-	10	3	-	-	1	-	10	1	4	6	-	1	-	-
Avmagring	346	11	40	537	45	192	10	2	18	2	6	46	62	48	5	
Aktinomykose	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedervet eller slett behandlet, skiddent	258	21	67	372	19	1066	53	22	22	6	27	43	27	371	32	-
Benbrudd	76	10	43	2	-	5	1	-	21	2	14	-	-	1	1	-
Benskjørhet	69	-	3	4	-	-	14	-	22	2	-	-	-	1	1	-
Beskadigelse, ytre	85	9	10	15	-	28	2	-	8	2	4	1	-	8	-	-
Blodurin	7	1	-	-	-	-	-	-	8	3	-	-	-	-	-	-
Bråsott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-
Brysthindebetendelse	72	2	5	4	1	1	3	-	36	1	4	2	-	1	1	-
Bukhindebetendelse	136	-	3	7	-	27	2	-	58	1	13	7	2	23	4	-
Børsykdom	28	-	1	3	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-
Diaré	4	-	1	-	-	83	3	-	4	-	-	-	2	377	11	-
Forgiftning	3	-	-	1	-	-	-	-	5	1	1	2	-	5	-	-
Fødselsbesvær	96	1	38	53	-	-	-	-	19	-	2	17	1	-	-	-
Gulsott	9	1	3	22	-	18	-	-	1	-	4	5	-	52	-	-
Hjernelidelser	5	-	10	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesykdom	6	1	22	-	-	-	-	-	5	-	6	-	-	-	-	-
Hjertesekketendelse	105	-	1	-	-	-	-	-	83	-	-	1	-	-	-	-
Hudsykdom	1	-	18	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ikter	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetendelse	34	-	1	5	-	-	-	-	17	-	1	1	-	-	-	-
Kakeksi	2	-	-	-	-	-	-	-	28	6	3	17	2	2	3	-
Kalvingsfeber	14	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhfeber	9	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Leddsykdom	53	7	64	9	-	21	5	-	9	2	13	-	-	56	2	-
Leverlidelser	4	-	2	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	1	-	-
Lungelidelser	2	1	2	6	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Mangelfull avblødning	23	3	9	5	-	30	1	-	-	-	-	1	-	3	-	-
Mavesykdom	50	8	13	5	-	49	4	-	17	11	12	10	-	216	15	-
Navleårebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	-
Nyresykdom	34	1	12	8	-	17	5	-	17	5	6	6	1	11	4	-
Nødslaktning	75	24	34	9	1	11	5	-	36	10	9	7	3	4	5	-
Overdrift	16	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis	1	-	440	-	-	-	-	-	-	-	60	1	-	2	-	-
Raslesyke	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	-	-	-	13	3	-	7	-	29	3	1
Septiske tilstande	2	-	-	-	-	-	-	-	54	4	23	15	1	345	9	-
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Svulster	6	16	1	-	-	1	-	-	7	6	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	20	5	4	-	-	18	6	-	18	8	3	2	-	42	2	-
Tinter	14	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	23	-	-	1	-	5	3	-	15	-	-	1	-	2	6	-
Tuberkulose	90	-	5	-	-	-	-	-	50	-	5	-	-	-	1	-
Ufullbårne, umodne	-	-	-	-	6	90	-	-	-	-	-	-	-	109	-	-
Vattersott	6	3	7	125	-	-	-	-	2	-	11	65	-	-	5	-
Ødem og emfysem	8	1	11	2	-	6	-	-	9	2	-	2	-	2	-	-

III.

Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvesenet.

A. Plakater, rundskrivelser m. v. 1922¹⁾ og 1923.

1. Kongelig plakat av 20 januar 1922 inneholdende endringer i plakat av 20 mai 1921 angående innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander, dens punkt VI.
2. Kongelig resolusjon av 24 mars 1922 om ophevelse av forannevnte plakat.
3. Kongelig plakat av 31 mars 1922. inneholdende endringer i plakat av 20 mai 1921 angående innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander, dens punkt VI.
4. Kongelig resolusjon av 7 april 1922 om at den smittsomme anæmi hos hesten (anæmia infectiosa) blir å henregne til de i husdyrloven omhandlede smittsomme husdyrsykdommer som skal være undergitt det offentliges særlige forsorg.
5. Kongelig plakat av 26 mai 1922 inneholdende endring i plakat av 4 august 1911 (Regler for innførsel og undersøkelse av opdelt kjøtt) hvorved der opprettes tønnekjøttkontroll i Drammen.
6. Kongelig plakat av 29 juni 1922 inneholdende endringer i plakat av 4 august 1911 angående regler for innførsel og kontroll av ferskt kjøtt (slaktekjøtt), dens avsnitt A.
7. Kongelig plakat av 29 juni 1922 angående innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander.
8. Lov av 7 juli 1922 inneholdende endringer i lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer av 14 juli 1894 §§ 10, 11, 12, 22 og 24.
9. Kongelig plakat av 4 august 1922 inneholdende endringer i plakat av 29 juni 1922 angående innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander, punkt VI.
10. Kongelig plakat av 22 desember 1922 inneholdende endringer i plakat av 29 juni 1922 angående innførsel og kontroll av ferskt kjøtt (ang. reglenes ikrafttreden).
11. Kongelig resolusjon av 31 august 1923, hvorved der — i henhold til § 5 i lov av 27 juni 1892 om kommunale slaktehus, kjøttkonroll m. v. — meddeles approbasjon på endrede avgifter for benyttelse av Kristiansunds kommunale slaktehus.

¹⁾ I beretningen for 1922 måtte det tilsvarende avsnitt for 1922 utgå.

B. Gjeldende lover og bestemmelser m. v.

Lov

av 14 juli 1894 (kfr. lover av 26 mai 1899, 14 mai 1918, 7 juli 1922 og 11 mars 1925) om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer.

Kapitel 1.

Om ondartede smittsomme sykdommer.

§ 1. Følgende smittsomme sykdommer blandt husdyrene skal være undergitt det offentliges særlige forsorg, nemlig:

kvegpest;

miltbrand og dermed likeartede sykdommer;

hundegalskap;

snive;

spesifikk munn- og klovsyke;

ondartet lungesyke og ondartet katarralfeber hos hornkveget;

kopper og skabb hos fåret;

svinepest og rødsyke hos svinet.¹⁾

Skulde nogen annen sykdom blandt husdyr anta en smittsom eller ondartet karakter eller større utbredelse, eller skulde nogen av de her opregnede sykdommer optre ondartet eller vinne utbredelse hos andre dyr enn de nevnte, kan Kongen utvide bestemmelsene i denne paragraf til også å omfatte disse sykdommer.

Likeledes kan Kongen, når dertil finnes grunn, bestemme, at en sykdom, der hittil har vært gjenstand for det offentliges inngripen efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smittsom sykdom efter bestemmelsene i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrepet eller død av en av de i § 1 omhandlede sykdommer, eller er der sannsynlighet for, at så er tilfelle, skal enhver, der som eier eller på annen måte har i besiddelse sådant dyr, snarest mulig tilkalle en autorisert dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byene til politimesteren, på landet til lensmannen, fra hvem meddelelse uopholdelig skal skje til en autorisert dyrlæge.

Dyret blir, inntil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstendighetene tillater det, å holde avsondret eller innesperret.

Når kvegpest er utbrutt, skal enhver innenfor en av fylkesmannen nærmere bestemt avstand boende eier eller opsynsmann over drøvtyggende dyr uten opphold anmelde ethvert tilfelle av innvortes sykdom, som måtte inntreffe i hans besetning blandt de nevnte arter av dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der mottar meddelelse om eller under sin praksis påtreffer et tilfelle av nogen av de i § 1 omhandlede sykdommer, skal snarest mulig på stedet undersøke tilfellets beskaffenhet og treffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebygging av smitte, så-

¹⁾ Rødsyken er ved kronpr resol. av 9 mars 1904 overført til de mildere smittsomme sykdommer.

Ved kgl. resol. av 7 april 1922 er smittsom anæmi hos hesten blitt optatt blandt husdyrlovens ondartede smittsomme sykdommer.

som avsondring og innesperring av syke og mistenkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse av døde dyr og smitteførende avfall samt rensning og desinfeksjon. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpliktet til å foreta undersøkelse, når tvingende grunner skjønnes å være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøkt et tilfelle av nogen av de i § 1 omhandlede sykdommer, snarest mulig til øvrigheten inngi beretning om det ved undersøkelsen funne sykdomstilfelle, med opplysning om, hvad der er foretatt eller anordnet for å motarbeide sykdommen og hindre dens utbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter mottatt anmeldelse avslår å foreta undersøkelse, skal snarest mulig oversende anmeldelsen til øvrigheten.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpliktet til å etterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse gitt pålegg; forsåvidt det ikke frivillig etterkommes, kan politiet la det fornødne utføre for vedkommendes regning.

Politiet er for øvrig forpliktet til å yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gjennomførelse.

§ 5. Fylkesmannen har når han mottar underretning om noget tilfelle av de i § 1 nevnte sykdommer, å treffe de forføyninger, som efter omstendighetene må anses påkrevet for å hindre sykdommens utbredelse; finner han det fornødent, kan han la den besetning, i hvilken sykdomstilfellet er forekommet, samt de besetninger, hvortil smitte kan antas overført, sette under offentlig tilsyn inntil sykdommen eller smittefaren er ophørt.

Når en besetning settes under offentlig tilsyn skal der angis en territorial begrensning av det område, som omfattes av tilsynet, for eksempel en eller flere bestemte eiendommer eller deler derav.

§ 6. Så lenge en besetning er under offentlig tilsyn, kan fylkesmannen

- a) påby eftersyn av vedkommende besetning ved dyrlæge, så ofte som omstendighetene krever dette;
- b) forby, at dyr og smitteførende gjenstander bortføres fra stedet og at de personer, som oppholder sig på stedet, forlater dette samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvegpest eller munn- og klovsyke forby alt unødvendig samkvem mellem det sted, hvor besetningen er satt under offentlig tilsyn, og andre deler av distriktet, og for øvrig treffe de nødvendige foranstaltninger for å hindre, at personer, dyr eller smitteførende gjenstander, som er eller kommer innenfor det område som omfattes av tilsynet igjen kommer utenfor området uten tilatelse av rette vedkommende;
- c) forby, at noget dyr innføres i en besetning, i hvilken der er forekommet tilfelle av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, munn- og klovsyke, snive eller svinepest; til fornøden kontroll hermed kan han la opta fortegnelse over og merke de til vedkommende besetning hørende dyr.

Fylkesmannen kan derhos

- d) under særlige omstendigheter forby benyttelse av beiter og andre steder som kan formodes å være smittet;
- e) under særlige omstendigheter påby optagning og fornyelse av gulver, vegger og lignende i rum, hvor smittede dyr har stått, samt tilintetgjørelse av smittebefengte gjenstander, såsom høi, halm, redskaper og lignende;

- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhet hundegalskap forekommer, ved offentlig bekjentgjørelse påby, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bundet eller innesperret eller være forsynt med munnkurv av nærmere angitt beskaffenhet, eller under særlige omstendigheter blott kunne føres på offentlig vei eller gate i bånd av voksen person, selv om hunden er forsynt med munnkurv;
- g) når nogen farsott vinner større utbredelse, ved dyrlæge la foreta almindelig undersøkelse av besetninger i den utstrekning, som måtte finnes nødvendig;
- h) pålegge vedkommende by- eller herredskommune å rense og desinfisere staller og vanningssteder, som er til offentlig avbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement kan foreskrive de forholdsregler, som i øvrig utkreves til forebyggelse av smitte så vel i sin almindelighet som ved de enkelte sykdommer og utferdige påbud om iverksettelse av de foranstaltninger, som til enhver tid anses nødvendige til bekjempelse av den enkelte sykdom, såsom:

- a) gi bestemmelser for dyrlægenes forhold med hensyn til reiser, innberetninger m. v. og derhos
- b) gi forskrifter til forebyggelse av smitte blandt husdyr ved dyrskuer, markeder og lignende samt ved transport av dyr innen landet,
- c) gi bestemmelse angående benyttelse av produkter av syke dyr, hvoriblandt påbud om, at meieri, slakteri, garveri eller annen virksomhet, hvortil er levert produkter såsom melk, kjøtt, blod eller huder fra besetning, som er satt under offentlig tilsyn, skal stenges og avsperrres,
- d) under særlige omstendigheter forby avholdelse av markeder og andre dyresamlinger samt auksjoner og andre sammenkomster av personer i distrikter, hvor farsott blandt husdyr er herskende, eller hvortil smittsom sykdom kan fryktes innført,
- e) under særlige omstendigheter forby, at dyr føres fra en landsdel til en annen, eller gjøre adgangen dertil avhengig av sådanne forsiktighetsregler, som måtte anses fornødne for å hindre overføring av smitte,
- f) ved utbrudd av hundegalskap eller munn- og klovsyke påby, at for større eller mindre deler av landet alle hunder skal holdes forsvarlig bundet, bære munnkurv eller føres i bånd,
- g) ved utbrudd av kvegpest eller munn- og klovsyke påby avsperring av bestemt distrikt, selv om ikke nogen besetning innen dette er satt under offentlig tilsyn,
- h) ved utbrudd av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, munn- og klovsyke og svinepest påby nedslaktning av hele besetninger, hvori sykdommen optrer;

ved utbrudd av munn- og klovsyke påby, at hunder, katter og fjærfe på det sted, som er satt under offentlig tilsyn, skal drepes, samt la vilt drepe i de distrikter, departementet måtte bestemme.

Departementet kan overdra til fylkesmannen for hans embedsdistrikts vedkommende å treffe de bestemmelser, som ved denne paragraf er tillagt departementet.

§ 8. Vaksinasjon av besetning mot nogen smittsom sykdom må ikke finne sted uten tillatelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antas, at en farsott derved hurtigere vil kunne stanses,

kan departementet påby vaksinasjon av de for smitte utsatte besetninger samt fastsette en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreier er pliktig til å la ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstander tilintetgjøre eller nedgrave. Til bruk i sådant øiemed skal enhver kjøpstadskommune anskaffe en av vedkommende regjeringsdepartement godkjent innretning eller nedgravningsplass. Også ladesteder med særskilt kommunestyre så vel som landkommuner med tett bebyggelse kan av Kongen pålegges den samme forpliktelse. Fornøden grunn kan av kommunen efter tillatelse meddelt av Kongen fordres avgitt mot erstatning, der i mangel av overenskomst bestemmes ved almindelig taktforretning.

I kommuner, hvor sådan innretning eller nedgravningsplass enten ikke finnes eller i tilfelle ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstander efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grunn eller — hvis der ikke er anledning — på annen grunn, hvor det med minst ulempe for dens eier eller bruker kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaket grunnens eier eller bruker, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel av overenskomst bestemmes ved skjønn avholdt efter de i lov om veivesenet av 15 september 1851 § 24 fastsatte regler.

Kapitel 2.

Om nedslaktning og erstatning.

§ 10. Ved mistanke om kvegepest, kvegets ondartede lungesyke eller svinepest kan fylkesmannen påby nedslaktning av inntil tre dyr for ved obduksjon av disse å erholde visshet om sykdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må anses for avgjort, at de er angrepet av en av de nevnte sykdommer, skal efter fylkesmannens foranstaltning drepes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyr det motsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angrepet av snive eller smittsom anæmi, eller som med god grunn mistenkes for å være det, skal drepes, såfremt departementet ikke anderledes bestemmer i hvert enkelt tilfelle.

Dyr, angrepet av hundegalskap, skal drepes, hund eller katt, som er bitt av noget av hundegalskap lidende dyr, skal likeledes drepes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nevnte begrensninger, berettiget til å erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning drepes på grunn av kvegepest, kvegets ondartede lungesyke, snive, svinepest og smittsom anæmi hos hesten.

Dyr, der ved obduksjon ikke viser spor av disse sykdommer, erstattes med det fulle beløp, hvortil de på nedenangitte måte er verdsatt.

Dyr, der ved obduksjon finnes — eller på annen måte godtgjøres å være — angrepet av smittsom anæmi, erstattes med det fulle beløp, dyr, der på samme måte finnes angrepet av kvegepest eller kvegets ondartede lungesyke, erstattes med to tredjedeler, dyr, der på samme måte finnes angrepet av snive eller svinepest, med halvdelen av det beløp, hvortil de på nedenfor nevnte måte er verdsatt.

Dyr, der i henhold til § 7 h. påbys nedslaktet ved utbrudd av munn- og klovsyke og dyr der er døde som følge av tvungen vaksinasjon, erstattes med deres fulle verdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved innførsel fra utlandet av smittede dyr ved overtredelse av gitte forholdsregler eller på annen måte selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Rett til erstatning for dyr, nedslaktet etter offentlig foranstaltning, er derhos betinget av, at de har opholdt sig minst 6 måneder innen landets grenser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måte er smittet efter å være innført her til landet.

Erstatningskrav må fremsettes forinnen nedslaktningen. Erstatningsbeløpet må i intet tilfelle overstige kr. 300 for halvdelen av et enkelt dyr, kr. 400 for to tredjeparter og kr. 600 for det hele dyr. Dog kan erstatningsbeløpet, når det gjelder hester, forhøies til kr. 1 200 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir å drepe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsettes, verdsettes av en politiembetsmann (på landet av lensmannen) i forening med to av ham dertil opnevnte menn. Dyrene ansettes til den verdi, de antas å ha som uangrepte av sykdommen, hvorfra trekkes verdien av det drepte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det drepte dyr skal, såvidt fornødiges, obduseres av en av det offentlige antatt dyrlæge, som gjennom fylkesmannen skal tilstille vedkommende regjeringsdepartement en beskrivelse av obduksjonsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning å tilkalle en autorisert dyrlæge for å være tilstede ved obduksjonen og delta i avgjørelsen av spørsmålet, om dyret har vært angrepet av den antatte sykdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighet herom mellom dyrlægene, avgjøres saken av en av departementet opnevnt sakkyndig.

Kapitel 3.

Om mildere smittsomme sykdommer.

§ 14. Følgende sykdommer hos husdyrene henregnes til de mildere smittsomme, like overfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyke, influensa, kverke, strengel, munnsyke og beskelersyke hos hesten, skabb og kopper hos andre dyr enn fåret,

smittsom klovsyke hos fåret,
ringorm hos alle husdyr,
hårsekkmidder hos hunden,
febersykdommer av smittsom karakter,
tuberkulose.¹⁾

Med hensyn til disse sykdommer gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til plikt:

¹⁾ Ved kgl. resol. av 22 juni 1903 er smittsom kasting og ved kronprinsregentens resol. av 9 mars 1904 rødsyke hos svinet overført til de mildere smittsomme sykdommer.

- a) å anmelde for en autorisert dyrlæge eller for politimesteren eller lensmannen, når nogen av disse sykdommer måtte vise sig i hans besetning;
- b) ikke å la dyr, der antas angrepne av nevnte sykdommer, føres på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller staller;

dog skal det være tillatt fra eierens fjøs å selge sådanne dyr til slakt eller å føre dem til handelsmarkedet til egen avsondret avdeling for å selges til slakt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sykdommer.

Politimester eller lensmann, der har mottatt sådan meddelelse som i litr. a nevnt, har å innsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finner dyrlægen, at sykdommens optreden er av foruroligende beskaffenhet, innsender han anmeldelsen til fylkesmannen.

Finner fylkesmannen det nødvendig for å hindre sykdommens videre utbredelse, kan han la forholdene på stedet undersøke av dyrlæge og efter dennes forslag gi forskrifter angående avsondrings- og desinfeksjonsforanstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan gi almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt av de i § 14 nevnte sykdommer samt angående anvendelse og salg av kjøtt og melk fra syke dyr.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er avhendet til slakt, og som senere antreffes levende hos ny besidder, skal innen en fastsatt frist, i fornødent fall ved offentlig foranstaltning, kunne påbys nedslaktet for besidderens regning.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sykdommer enn de nevnte skal henføres under bestemmelsene i dette kapitel.

Kapitel 4.

Om innførsel og utførsel av dyr.

§ 17. Kongen kan forby innførsel av dyr og smitteførende gjenstander fra fremmede land eller landsdeler, fra hvilke smittsom husdyrsykdom kan fryktes innført.

Han kan anordne, at innførsel av dyr kun må finne sted over bestemte havner eller steder, påby, at innførte dyr skal undersøkes av dyrlæge og henstå i karantene på vedkommende importørs bekostning, pålegge eieren av innførte dyr å utre betaling for sundhetsundersøkelse efter en fastsatt takst samt anordne, at dyr, der ved innførselen finnes angrepne av smittsom sykdom, eller som har vært utsatt for smitte, nedslaktes uten erstatning.

Han kan overhodet foreskrive de nødvendige forholdsregler for å hindre innførsel av smittsom husdyrsykdom.

§ 18. I særskilte tilfelle kan vedkommende departement tillate innførsel av enkelte dyr eller gjenstander fra land, fra hvilke innførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til utførsel av husdyr gi sådanne forskrifter og treffe sådanne foranstaltninger, som måtte finnes nødven-

dige for å forebygge, at der her fra landet utføres husdyr, der er mistenkte eller kan mistenkes for å lide av eller overføre smittsom sykdom, og at de herfra til utlandet avsendte dyr under transporten utsettes for sådanne sykdommer. Han kan anordne, at utførsel av husdyr kun må finne sted fra visse bestemte steder i riket.

For undersøkelse av dyr bestemt til utførsel, såvel som for undersøkelse og desinfeksjon av vedkommende skib kan det pålegges henholdsvis avsenderen og skibets fører å utre betaling efter takst.

For de skib, der benyttes til sådan utførsel, kan Kongen gi nærmere regler angående deres innredning og nødvendige forsyning med fôr og drikkevann for dyrene, likesom han overhodet kan treffe anordninger for å sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogner og fartøier, som benyttes til transport av dyr, tillikemed de dertil hørende innretninger og redskaper skal renses og desinfiseres efter hver sådan benyttelse. Omkostningene hermed utres av den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

Om eftersyn med markeder o. l.

§ 21. Fylkesmannen kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger av husdyr innen fylket er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne å føre tilsyn med, at intet av de der fremstilte husdyr er angrepet av nogen smittsom sykdom.

Fylkesmannen kan påby, at handyr, der frembys til almindelig bedekning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhetseftersyn av autorisert dyrlæge, som i tilfelle har å utstede attest for dyrets fullkomne sundhet.

Kapitel 6.

Om omkostninger og deres utredelse m. v.

§ 22. Utgifter, som på grunn av denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistenkte dyrs røkt, avsondring og desinfeksjon, ved desinfeksjon av fjøs, stall, redskaper og desslike, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, utres av vedkommende dyrs eier. De med de syke dyrs kurbehandling forbundne omkostninger utres likeledes av dyrets eier, medmindre vedkommende fylkes-, kjøpstads- eller ladestedskommune — den sistnevnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser dessangående for de enkelte smittsomme sykdommer.

I tilfelle av uformuenhet hos eieren avholdes disse utgifter av vedkommende fylkes-, kjøpstads- eller ladestedskommune, den siste forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne av dyr, nedslaktet efter bestemmelsene i kapitel 2, og de utgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede verdsettelsesforretninger samt ved nedslaktninger, utres, forsåvidt angår dyr, der ikke finnes angrepet av nogen sykdom, for hvilken nedslaktning kan finne sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge av tvungen vaksinasjon, av

statskassen, men forsåvidt de finnes angrepet av nogen sådan ovennevnt sykdom, med det halve av statskassen og med den annen halvdel av vedkommende fylkeskommunes, kjøpstads eller ladesteds kasse, den siste kun, når ladestedet har eget kommunestyre.

På samme måte som i sistnevnte tilfelle og etter sådan verdsettelse som i § 13 bestemt gis vedkommende eier erstatning, når det for å hindre smittes videre utbredelse måtte anses nødvendig å tilintetgjøre smittefarlige gjenstander som hus, husinnredninger, fôr, redskaper og lignende.

Alle andre utgifter ved foranstaltninger etter denne lovs bestemmelser utres av vedkommende fylkeskommunes, kjøpstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget annet er eller måtte bli fastsatt.

Dog faller omkostningene ved avsperringsforanstaltninger like overfor fremmede land statskassen tillast, likesom Kongen for hvert enkelt tilfelles vedkommende kan bestemme, at utgiftene ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal utres av statskassen.

Endelig utres den for tvungen vaksinasjon fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skyssgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste etter denne lov av statskassen.

Erstatning for dyr, som påbys nedslaktet i henhold til § 7 h. ved utbrudd av munn- og klovsyke, utres helt av statskassen, likesom de til sykdommens bekjempelse nødvendige utgifter utres av statskassen mot refusjon av vedkommende fylkes, kjøpstads eller ladesteds kasse — den siste kun, når ladestedet har eget kommunestyre — eller av vedkommende private alt etter de til enhver tid herom gjeldende bestemmelser. For refusjonskrav like overfor private skal staten ha utpantningsrett etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste etter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 6,00 for hver forretning samt i tilfelle av reiser skyss- og kostgodtgjørelse; som én forretning regnes hvad dyrlægen, under én reise på én gang foretar på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansatt i et fylkes tjeneste med fast lønn av vedkommende fylkeskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste etter denne lov kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfelle av reiser skyss- og kostgodtgjørelse. For obduksjon av en hest eller et stykke storfe tilkommer dyrlægen derhos kr. 8,00, for obduksjon av et dyr av mindre art kr. 4,00, dog således, at han for på én dag utførte obduksjoner ikke kan oppebære over kr. 30,00. For kontorundersøkelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 3,00, forsåvidt offentlig reise eller obduksjon der ved undgås.

Fylkesmannen kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduksjon innen samme besetning uten nødvendighet er gjentatt uten ordre av øvrigheten, helt eller delvis nekte utbetaling av forretningsgodtgjørelse, kostgodtgjørelse og obduksjonshonorar, likesom skyssgodtgjørelsen i samme tilfelle kan nektes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaksinasjon av besetninger etter påbud av departementet eller for undersøkelse av innførte eller utførte dyr utenfor den for hvert podet eller undersøkt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyss — og i tilfelle kostgodtgjørelse — for reise til undersøkelse av import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretatt etter særskilt rekvisisjon av det offentlige.

For offentlige innberetninger, obduksjonsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnevnte vurderingsmenn tilkommer for de av dem utførte forretninger hver en godtgjørelse av kr. 4,00 pr. dag.

Kapitel 7.

Om autoriserte dyrlæger.

§ 25. Husdyr, angrepne av ondartet smittsom sykdom, fåreskabb undtatt, må ikke tas under behandling av andre enn autoriserte dyrlæger.

§ 26. Enhver autorisert praktiserende dyrlæge skal efter hvert års utløp innen en av departementet fastsatt frist gjennom fylkesmannen avgi til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvesen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse avfattet beretning om sin virksomhet som dyrlæge i det forløpne år. Uteblir innberetningen utover den fastsatte tid, kan fylkesmannen forelegge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uke, som oversittes.

Likeså skal enhver autorisert dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom innsende meddelelse til departementet gjennom vedkommende fylkesmann.

Kapitel 8.

Om straffebestemmelser.

§ 27. Overtredelse eller undlatelse av å etterkomme de i denne lov eller de i kraft av samme gitte og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måte gitte påbud blir, såfremt forseelsen ikke øfter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straff, å straffe med bøter eller fengsel.

Sakene blir å behandle på den for politisaker foreskrevne måte.

Dyr eller gjenstander, som forsøkes innført eller er innført her til landet i strid med noget i henhold til § 17 utferdiget forbud eller annen ifølge denne paragraf gitt bestemmelse, eller som forsøkes utført i strid med nogen i henhold til § 19 gitt forskrift, forbrytes til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke blir å tilintetgjøre.

Hund, som antreffes ute med tilsidesettelse av noget i anledning av hundegalskap gitt påbud, skal ved politiets foranstaltning optas og drepes enten straks eller innen en av politiet gitt frist, innen hvilken den kan innløses av eieren mot erleggelse av oppbevaringsomkostningene.

Likeså kan ethvert dyr, som påtreffes ute med tilsidesettelse av nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge derav utferdiget påbud, når det finnes angrepet av nogen der nevnt smittsom sykdom, ved politiets foranstaltning drepes uten erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gjør sig skyldige i misligheter, som, begått av dyrlæger med offentlig ansettelse, vilde være straffbare som forbrytelser i embede eller bestilling, straffes med bøter eller fengsel.

Kapitel 9.

Om lovens ikrafttreden m. v.

§ 29. Denne lov trer i kraft den 1 januar 1895.

Fra samme tid opheves lov av 20 mai 1882 angående foranstaltninger i anledning av ondartede smittsomme sykdommer blandt husdyrene, lov av 15 september 1851 angående foranstaltninger mot skabbsyke blandt får og geiter og de i henhold til sistnevnte lov utferdigede bestemmelser samt lov av 14 juni 1890 angående forholdsregler mot utførsel av syke husdyr.

De i medhold av nevnte lov av 20 mai 1882, dens § 4, siste punktum gitte bestemmelser og de i medhold av samme lovs § 8 utferdigede innførselsforbud samt de i medhold av nevnte lov av 14 juni 1890 utferdigede bestemmelser blir fremdeles inntil videre i kraft.

Nugjeldende (1 november 1925) bestemmelser angående innførsel av levende dyr og smitteførende gjenstander. (Plakat av 29 juni 1922 med tilleggsplakater av 4 august 1922, 18 januar (2), 6 og 23 desember 1924 samt 30 januar, 16, 20 og 27 februar 1925 samt skrivelser fra Landbruksdepartementet av 24 og 29 desember 1924. 14 og 15 januar (2), 16 og 18 februar 1925.

I. Hest og annet til hesteslekten hørende dyr skal det være forbudt å innføre.

Skyss- og trafikkhester, som fra Sverige passerer riksgrensen til Norge for umiddelbart atter å vende tilbake til Sverige, rammes ikke av dette forbud, når hestens identitet tilfredsstillende godtgjøres.

Landbruksdepartementet skal dog kunne bestemme, at forbudet også skal gjelde skyss- og trafikkhester for visse deler av riksgrensen, likesom departementet atter skal kunne opheve sådant forbud helt eller delvis og i tilfelle fastsette nærmere vilkår for trafikken.

I skrivelse fra Landbruksdepartementet av 16 febr. 1925 blev det bestemt, at forbudet mot innførsel av hester inntil videre også skal gjelde for skyss- og trafikkhester som fra Sverige passerer riksgrensen til Norge, dog kun forsåvidt angår den del av riksgrensen, som støter til Göteborg og Bohuslen og Elfsborg len i Sverige.

II. Storfe, sau og geit og andre drøvtyggende dyr skal det inntil videre være forbudt å innføre fra alle land.

Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke av dette forbud.

Landbruksdepartementet skal herefter være bemyndiget til til enhver tid å forby innførsel av storfe, sau og geit og andre drøvtyggende dyr fra land eller deler derav hvorfra sådan innførsel måtte være eller bli tillatt, samt til atter å heve sådant forbud.

III. Svin skal det være forbudt å innføre fra alle land.

IV. Hund og annet til rovdirene hørende dyr skal det være forbudt å innføre fra alle land.

Hund, som benyttes til voktning av renhjorder og i følge med disses eiere eller voktere kommer fra Sverige, tillates innført, hvilket også gjelder, om lappene på flytningen til Norge har passert Finnlands område.

V. Alle andre pattedyr samt fugler skal det være forbudt å innføre.

VI. Innførsel av usaltet eller utilberedt kjøtt og fleesk samt usmeltet talg skal være forbudt fra alle land undtagen fra Sverige, dog inntil videre ikke fra Malmøhus-, Kristianstads-, Hallands-, Kronobergs-, Blekinge-, Kalmar-, Jönköpings-, Östergötlands-, Skaraborgs-, Elfsborgs og Gøteborg og Bohus len. Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til til enhver tid å forby sådan innførsel fra Sverige eller deler derav og til atter å heve et sådant forbud.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til å gi almindelig dispensasjon for innførsel av frosset rensdyrkjøtt.

Huder og skinn skal det være forbudt å innføre i rå, utilberedt tilstand. Det skal inntil videre være tillatt å innføre fullstendig tørrede eller gjennemsaltede huder og skinn på betingelse av, at partiene ved ankomsten besiktiges av vedkommende kommunale dyrlæge og av denne erklæres å være i tilfredsstillende sanitær tilstand. Landbruksdepartementet fastsetter størrelsen av godtgjørelsen til dyrlægen for sådan besiktigelse.

Godtgjørelse til dyrlægene for de i foranstående avsnitt omhandlede besiktelsesforretninger vedrørende tørrede og gjennemsaltede huder og skinn er i skrivelse fra Landbruksdepartementet av 22 januar 1925 fastsatt således:

- A. Kips og alle slags tørre skinn og huder i baller kr. 10,00. Minimum pr. forretning inntil 5 baller. Siden kr. 1,00 pr. balle.
- B. Løse huder, tørre og saltede kr. 10,00 for første 500 huder. Siden 1½ øre pr. hud. Renhuder som for løse huder.
- C. Saltede skinn: kr. 15,00 pr. jernbanevognlast. Ved andre forsendelser kr. 10,00 for besiktigelse av inntil 1000 stkr. For antall utover dette kvantum ½ øre pr. skinn.

Rå eller lettsaltede deler for øvrig av drøvtyggere, hester og svin såsom slakteavfall, muler, klover, uforarbeidet horn samt hornmel og hornrasp av horn eller klover, benmel, blod, melk, utilvirkede, utilberedte og urensede hår og børster, som ikke i forveien er desinfisert samt gjødsel av alle slags dyr skal det være forbudt å innføre.

VII. Fra Sverige og Danmark skal det inntil videre være forbudt å innføre gress, høi og halm samt matter, rep, flaskehylstere og fletningsarbeider av gress, høi eller halm samt å anvende sådant som emballage for varer fra disse land. Forbudet omfatter ikke blomster, kurver, hatter, huer og andre finere arbeider av strå.

Fra andre land enn Sverige og Danmark skal det inntil videre være forbudt å innføre ubearbeidet gress, høi og halm. Det skal likeledes være forbudt å benytte sådant gress, høi og halm, der har vært anvendt som emballage for varer fra fremmed land som fôr, strøelse o. l. for dyr og skal sådan emballage opbrennes ved ankomst til riket.

Brukte sekker og annen tidligere brukt emballage av vevet stoff skal det være forbudt å innføre samt å anvende som emballage for varer, der innføres til riket.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til helt å forby anvendelse av gress, høi og halm som emballage for varer fra fremmed land eller landsdel. Det skal ennvidere være bemyndiget til helt å forby innførsel av korn, frø, grønnsaker, rotfrukter, poteter, planter, trær og busker, torvstrø, kraftfôr

stoffer — såsom förmel, förkaker, oljekaker, kli og lignende stoffer til husdyrføde — samt mais fra fremmed land eller landsdel.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til å dispensere fra de til enhver tid herom gjeldende innførselsbestemmelser samt til å opheve disse helt eller delvis og til igjen å sette dem i kraft. Departementet kan videre bestemme, at oprindelsesbevis skal medfølge varen og forøvrig fastsette nærmere regler og villkår for innførselen.

Ifølge Landbruksdepartementets skrivelser av 24 desbr. 1924, 14 janr. og 18 febr. 1925 er innførsel av korn, frø, grønnsaker, rotfrukter, poteter, planter, trær og busker, avskårne blomster og grønt samt torvstrø, videre kraftfôrstoffer — såsom förmel, förkaker, oljekaker, kli og lignende til husdyrføde — samt mais forbudt fra Sverige og Danmark. Likeledes skal det være forbudt å anvende gress, høi og halm som emballage for varer der innføres fra Sverige og Danmark.

Videre har Landbruksdepartementet i rundskrivelse av 15 janr. 1925 bestemt, at ovennevnte påbud om at gress, høi og halm, som er anvendt som emballage for varer fra fremmed land, skal opbrennes ved ankomsten her til riket — ikke skal gjelde i visse tilfelle, nemlig når der medfølger vareforsendelsen utfylt og bekreftet sertifikat hvis ordlyd samtidig blev fastsatt. (Se Landbruksdepartementets formular for sådanne sertifikater, skjema nr. 3). Det er fremdeles forbudt å anvende gress, høi og halm som emballage for varer fra Sverige og Danmark.

Landbruksdepartementet har i rundskrivelser av 17 juli 1924 og 15 janr. 1925 bestemt at ovennevnte forbud mot å anvende brukte sekker og annen tidligere brukt emballage av vevet stoff som emballage for varer som innføres til riket — ikke skal gjelde i visse tilfelle, nemlig

- 1) når der medfølger vedkommende vareparti bekreftet sertifikat — for ovennevnte kraftfôrstoffer m. v. — som skjema nr. 1 eller nr. 2 i Landbruksdepartementets rundskrivelse av 17 juli 1924 og for andre varer som sertifikat-skjema nr. 4 i Landbruksdepartementets nevnte skrivelse av 15 januar 1925, og
- 2) uten sertifikat: alle varer, når de i Landbruksdepartementets nevnte skrivelse av 15 januar 1925 opstillede vilkår skjer fyldest.

I skrivelse av 26 januar 1925 har Landbruksdepartementet videre bestemt, at der ved innførsel av superfosfat, thomasfosfat, naftalin og kali tillates anvendt sekker uten betingelser.

VIII. Brukte fjøsrudskaper skal det være forbudt å innføre fra alle land, medmindre det godtgjøres ved en av norsk konsul bekreftet, av vedkommende sundhetsmyndighet utstedt attest, at de er betryggende desinfisert.

IX. Landbruksdepartementet bemyndiges til å tillate innførsel av enkelte dyr og gjenstander, hvis innførsel ved denne plakat er forbudt, og i tilfelle å fastsette de nærmere vilkår for innførselen, således karantenering, dyrlægeundersøkelse og betalingen herfor. Gyldigheten av sådan innførselstillatelse ophører, når der er hengått 60 dager siden dens utferdigelse, hvis ikke anderledes er bestemt i selve innførselstillatelsen. Innførselstillatelsene skal forøvrig av veterinær-hygieniske grunner når som helst kunne tilbakekalles.

X. Overtredelse av disse bestemmelser er belagt med straff.

Midlertidig lov

av 8 mai 1925 om forbud mot visse personers adgang til fjøs og stall m.v.

§ 1. Person, som ikke i de sist forløpne 3 måneder uavbrutt har oppholdt sig her i riket, forbys adgang til rum, der anvendes som fjøs eller stall for hest, storfe, småfe eller gris eller som opbevaringssted for fôr eller strøelse for sådanne dyr.

§ 2. Det skal likeledes være den, som rår over sådant rum, forbudt å gi person, som inngår under bestemmelsen i § 1, adgang til det.

§ 3. Landbruksdepartementet er bemyndiget til å dispensere fra disse bestemmelser på vilkår, som departementet nærmere bestemmer, samt til å gi almindelig dispensasjon for personer fra visse fremmede riker eller del derav.

§ 4. Overtredelse av bestemmelsene i § 1 eller § 2 og av de bestemmelser, som departementet har fastsatt i medhold av § 3, er belagt med straff.

§ 5. Utlending, som kommer til riket og hvis hensikt antas å være å ta ansettelse eller søke arbeide som landarbeider eller hvis virksomhet antas å medføre pass eller opkjøp av husdyr, kan nektes adgang til riket.

Justisdepartementet bemyndiges til å utferdige nærmere bestemmelse herom.

Plakat

av 13 mars 1925 angående forbud mot utførsel av visse slags husdyr.

I kraft av lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer av 14 juli 1894, dens § 17, siste ledd, bestemmes:

Det skal inntil videre være forbudt å utføre fra riket hest, storfe, sau, geit og gris.

Landbruksdepartementet er bemyndiget til å dispensere fra forbudet på vilkår som departementet nærmere bestemmer samt til igjen å opheve forbudet.

Overtredelse av forbudet samt av de bestemmelser, som departementet har fastsatt for dispensasjon, er belagt med straff.

Reglement

for sundhetsundersøkelse og sniveprøve av hester innført fra utlandet.

(Utferdiget av Landbruksdepartementet den 25 januar og 15 desember 1917 i henhold til kgl. plakat av 19 januar s. å.).

1. Dyret skal ved ankomsten plasseres på et sted, hvor det kan isoleres fra andre dyr, således at eventuell smitteoverførsel ikke kan finne sted.
2. Så snart dyret er kommet til ro på sin standplass skal det underkastes en nøiaktig klinisk undersøkelse hvorved temperaturen måles og noteres. Der skal ofres særlig oppmerksomhet på huden (kløe, knuter, bylder, sår, arr), nesens slimhinne (utflod, sår, arr), øinenes slimhinne og lymfekjertlene (hovenhet, hårdhet, perleknuter).
3. Etterat tilbørlig rengjøring av hud og sprøite har funnet sted, innføres i halsblodåren (jugularvenen) en sprøitekanyle således at der uttømmes ca. 10 cem. blod enten direkte i det fra veterinærinsti-

tuttet til sådan prøve medsendte reagensglass eller i selve sprøyten, hvorfra det i så fall overføres til glasset, således at dette fylles til ca. to tredjedeler. Glasset korkes godt og merkes.

Kanyle og sprøyte må straks nøiaktig skylles godt med kokt avkjølet vann således at der ikke er spor tilbake av blod, når næste prøve foretas.

Det uttatte blod innsendes derefter hurtigst mulig til veterinærinstituttet.

4. Derpå gjøres med den fra veterinærinstituttet medsendte pensel en inngnidning i det ene øie av noen dråper konsentrert mallein. Inngnidningen gjøres med nogen lette penselstrøk frem og tilbake på innsiden av det nederste øielokk foran blinkhinnen på bunnen av konjunktivasekken. (Pass godt på at ingen glassbit fra malleinampullen eller annet irriterende stoff følger med penslen under inngnidningen). Det øie, hvori mallein inngnis, må i forveien være friskt, i motsatt fall kan prøven ikke foretas. Dog hindrer ikke litt serøst utflod (en lett konjunktivalkatarr) prøvens utførelse. Prøven påbegynnes best om aftenen.
5. Etter 10, 14, 18 og 24 timer undersøkes øiet og det iakttatte noteres. Hvis der innen denne tid ikke er kommet nogen annen virkning enn litt slim eller serøst utflod, antegnes: *i n g e n r e a k s j o n* (÷).
Hvis der er kommet utflod av materie (pus) med svulst av nederste øielokk og begynnende lysskyhet, antegnes: *r e a k s j o n* (+).
Hvis der kommer rikelig flod av materie med svulst av begge øielokk, lysskyhet og matthet, antegnes: *s t e r k r e a k s j o n* (+ +).
6. Hvis resultatet er tvilsomt kan ny prøve iverksettes tidligst 24 timer etter den første prøve. Der bør da også måles temperatur før og under prøven.
7. Når flere hester samtidig prøves må hvert dyr og hver blodprøve nøiaktig merkes så forveksling undgås. Meddelelse om prøvens resultat innsendes av dyrlægen straks til veterinærinstituttet.
8. Når et dyr ikke viser reaksjon for øienprøven kan det frigis på betingelse av at eieren opgir, hvor dyret er å få fatt i, inntil resultatet av blodprøven foreligger.
9. Hvis en hest finnes å lide av snive eller i henhold til den særlige prøve må antas å være angrepen av denne sykdom, skal den dyrlæge som har foretatt sniveprøven, sørge for at husdyrlovens bestemmelser om snive befølges, eller hvis dyret imidlertid er overført til et annet sted, straks underrette vedkommende fylkesdyrlæge herom og henstille til ham om å treffe de fornødne forføyninger.
10. For sundhetsundersøkelse og maleinprøve betaler importøren til vedkommende dyrlæge kr. 25,00 for første hest og kr. 10,00 for hver av de øvrige tilhørende samme eier. Dyrlægen har å innkassere hos importøren og innsende til veterinærinstituttet kr. 5,00¹⁾ for de med blodprøvens utførelse forbundne omkostninger.

Omkostningene ved fôring, opstallning og røkt påhviler importøren.

¹⁾ Nu kr. 15,00. Se Landbruksdepartementets skrivelse av 12 mai 1920 herom og om straks innberetning til veterinærdirektøren på bestemt skjema om resultatet av sundhetsundersøkelsen m. v.

Nugjeldende regler

for utførsel av hester, hornkveg, svin, sauer og gjeter fra Norge.

(Konf. plakat av 19 september 1894, plakat av 18 juni 1895, plakat av 4 august 1896 og plakat av 28 juli 1921).¹⁾

§ 1. Hester, hornkveg, svin, sau og geiter, som med skib aktes utført til utlandet, skal umiddelbart forinnan innskipningen i vedkommende eksportfartøi på avsenderens bekostning undersøkes av den dertil av vedkommende fylkesmann antatte norske dyrlæge og må kun innskibes, såfremt det ved undersøkelsen befinnes, at de ikke frembyr tegn til å lide av nogen smittsom sykdom, og der heller ikke er nogen grunn til å formode, at de ved berørelse med smittede dyr eller på annen måte nylig kunde være smittet av sådan sykdom. Herom skal av dyrlægen avgis attest til avsenderen.

§ 2. Umiddelbart efterat dyrene er undersøkt og godkjent, slippes de enten ombord eller inn i en særskilt innhegning, så at berøring med de ikke undersøkte dyr undgås. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke, der betegner, at det er undersøkt og kan utføres. Dyrenes antall og kjønn, samt merkets art anføres i den sundhetsattest, som av dyrlægen utstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøkelse foretas umiddelbart før innskipning i lokalskib, der skal gå til eksportstedet, er ny undersøkelse ved ankomsten hertil unødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt avsondret fra andre ikke undersøkte dyr, eller samtlige ombordværende dyr er undersøkt og funnet fri for sykdom, og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nevnte innhegning.

§ 4. Ethvert skib, som aktes anvendt til utførsel som under § 1 nevnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet inntar dyr, undersøkes av den dertil av vedkommende fylkesmann antatte norske dyrlæge eller, forsåvidt ingen sådan der finnes, av stedets politi. Finner den, der har anstillet undersøkelsen, grunn til å anse skibet for smittesfarlig, må dyr ikke inntas, forinnan det er behørig desinfisert. Forsåvidt drøvtyggere eller svin aktes utført, skal desinfeksjon av skibet i ethvert tilfelle finne sted, føreenn dyrene innskibes. For hver gang skibet er blitt undersøkt og godkjent, skal attest herom avgis til skibets fører.

Undersøkelsen og desinfeksjonen skjer på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøkelse med merkning erlegger avsenderen for hver forretning en betaling pr. dyr til dyrlægen. Denne betalings størrelse blir å fastsette efter en taksat, som vedkommende fylkesmann og dyrlæge under forbehold av Landbruksdepartementets godkjennelse kommer overens om.

Betalingen beregnes efter det samlede antall dyr som samme eksportør forlanger undersøkt på en gang.

På samme måte fastsettes godtgjørelsen for den i § 4 omhandlede undersøkelse av skibet, hvilken godtgjørelse skibets fører skal betale til dyrlægen eller vedkommende politifunksjonær, samt betalingen til disse for å påse skibets desinfeksjon, forsåvidt denne ikke kan finne sted samme dag som undersøkelsen.

¹⁾ Se plakat av 13 mars 1925 ang. forbud mot utførsel av visse slags husdyr (side 65).

§ 6. Hvis noget husdyr av de under § 1 nevnte arter utføres med jernbane skal de likeledes sundhetsundersøkes ved dyrlæge umiddelbart før avsendelsen og sundhetsattest utstedes således som i § 1 omhandlet. Den godtgjørelse som avsenderen skal betale dyrlægen for undersøkelsen m. v. fastsettes som under § 5 bestemt.

§ 7. Landbruksdepartementet bemyndiges til å gi nærmere bestemmelser angående de her nevnte foranstaltningers gjennomførelse. Landbruksdepartementet bemyndiges derhos til, forsåvidt angår utførsel, som ikke foregår pr. skib eller jernbane, å gi almindelige, eller for det enkelte tilfelle gjeldende bestemmelser om sundhetseftersyn m. v. av husdyr.

§ 8. Overtredelse av disse bestemmelser er belagt med straff.

Cirkulære fra direktøren for det civile veterinærvesen av 7 april 1905 om tuberkulosens bekjempelse i kvegbesetninger.

Også for budgetterminen 1905—1906 er der i likhet med foregående år av Stortinget gitt bevilgning til:

1. tuberkulinundersøkelser av kvegbesetninger og
2. erstatningsbidrag ved nedslaktning av tuberkuløst kveg.

I. Undersøkelse og foranstaltninger.

Tuberkulosen henregnes til de i husdyrloven av 14 juli 1894 (kfr. lov av 26 mai 1899) kap. 3 omhandlede mildere smittsomme sykdommer, for hvis vedkommende en dyreeier er pliktig til å anmelde for det offentlige, når sykdommen måtte vise sig i hans besetning; dyr, der antas angrepne av tuberkulose, er det forbudt å føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs; dog er det tillatt å selge sådanne dyr til slakt.

Tillatelse til å la kvegbesetning tuberkulinundersøke på offentlig bekostning vil av Landbruksdepartementet, som tidligere, meddeles på derom innsendt særskilt ansøking, hvortil trykt blankett erholdes ved henvendelse til den dyrlæge, ved hvilken undersøkelsen aktes utført. Ved innsendelse av ansøking har kvegeiere å forplikte sig til efter foretatt undersøkelse, hvis tuberkulose finnes i besetningen, innen 3 uker efter undersøkelsen på betryggende måte

- å skille de tuberkuløse og mistenkte dyr fra de sunde dyr og å holde og stelle de sunde og syke dyr hver for sig både i fjøs og havnegang;
- å rense fjøset på betryggende måte, efter hvad dyrlægen derom foreskriver;
- å slakte straks dyr, som lider av jurtuberkulose eller lungetæring, og ikke å selge eller benytte melk fra sådanne dyr uten i kokt tilstand;
- å la nyfødte og nyinnkjøpte dyr tuberkulinprøve¹⁾, førem de settes inn i den sunde del av besetningen;
- å la de tuberkuløse og mistenkte dyr brennemerke med et *T* i huden eller på hornet;

¹⁾ Omkostningene ved sådanne prøver utres ikke av det offentlige.

å tilbakebetale de med undersøkelsens utførelse forbundne omkostninger, hvis nogen av disse forpliktelser ikke overholdes eller hvis de tuberkuløse dyr ikke nedslaktes innen 6 måneder etter undersøkelsen, hvis erstatning for nedslaktning måtte være innvilget.

I ansøkingen opplyses, om besetningen før er undersøkt og i så fall når og av hvem samt om der dengang var tuberkulose i besetningen.

Hvis besetningen tidligere har vært tuberkulinundersøkt, kan innvilgning kun ventes i de tilfelle, hvor besetningen ved siste prøve ennå viste sig å inneholde tuberkuløse dyr, eller hvor der kan næres frykt for, at smitte i mellemtiden kan være tilført, eller hvor der i øvrig måtte foreligge særlige omstendigheter, som gjør omprøve ønskelig. For såvidt derfor ansøkingen angår fornyet prøve, har dyrlægen angående disse punkter å avgi de nødvendige opplysninger på ansøkingen. Det henstilles til dyrlægene å benytte de nye ansøkningsblanketter, hvorpå finnes avtrykt samtlige ovennevnte forpliktelser for søkeren.

Med hensyn til de offentlige tuberkulinundersøkelser skal jeg for øvrig bemerke følgende:

Dyrlægen vil ha å underkaste de reagerende dyr en nærmere nøiaktig undersøkelse, særlig av juret, og å gi eieren underretning om undersøkelsens utfall samt om de nødvendige anvisninger til sykdommens utryddelse i besetningen overensstemmende med følgende regler:

1. de av tuberkuløse angrepne eller for sykdommen mistenkte dyr skal på betryggende måte adskilles fra de sunde dyr enten ved opførelse av en skillevegg i fjøset eller ved anbringelse av de sunde dyr i et særskilt fjøs;
2. der skal anvendes særskilte vannings- og fôrkar samt øvrige fjøsredskaper, der kommer i berøring med dyrene eller deres avsondringer, til hver avdeling av dyrene. Så vel det for de sunde dyr bestemte rum som de til dem anvendte fjøsredskaper og fôrkar må i forveien være tilfredsstillende rensed og desinfisert;
3. Den sunde avdeling må stilles av egen røkter eller budeie, eller også må den syke avdeling stilles efter den sunde; i det hele må alt samkvem og ferdsel fra den syke avdeling over i den sunde undgås. Når røkteren har stelt den syke del av besetningen, må han vaske og børste sig samt bytte fotto;
4. de syke dyr må holdes borte fra felles beite så vel på seteren som hjemme i bygden;
5. sådanne dyr, der efter dyrlægens nærmere undersøkelse finnes lidende av jurtuberkulose eller av almindelig utbredt tuberkulose med lungefæring eller avmagring, må slaktes snarest mulig; der må ikke anvendes eller selges melk av sådanne dyr uten i kokt tilstand;
6. intet sykt eller mistenkt dyr må selges uten til slakt;
7. kjøtt av tuberkuløse hjemmeslaktede dyr må ikke selges, uten at dyret i slaktet tilstand er undersøkt av dyrlæge og av ham erklært tjenlig til menneskeføde eller uten at det hele slakt føres til kontrollstasjonen, føre det falbs;
8. de av tuberkuløse dyr fødte kalver, der skal opdrettes, må skilles fra deres mødre og anbringes i et smittefritt rum samt ikke føres med melk fra syke eller mistenkte dyr, uten at den i forveien er kokt; dog

kan kalven i de to første døgn gis rå mormelk, når juret ikke er angrepet;

9. nyfødte og nyinnkjøpte dyr må ikke innsettes blandt den friske del av besetningen, med mindre de ved en i forveien foretatt tuberkulinprøve er funne sunde.

Resultatet av undersøkelsen for hver besetning anføres på skjema, der erholdes utlevert fra fylkeskontoret. Dette innsendes i utfylt stand snarest mulig til direktøren for det civile veterinærvesen.

For sitt arbeide med disse undersøkelser erholder dyrlægen av statskassen efter inngitt særskilt regning skyss- og kostgodtgjørelse i henhold til lov av 10 juli 1894 samt tillike et honorar, som fastsettes av Landbruksdepartementet under hensyn til reisesens lengde og varighet og de undersøkte besetningers størrelse. Honoraret fastsettes og utbetales ved budgetterminens utløp under ett for samtlige de av dyrlægen i terminen foretatte undersøkelser. Skyss- og kostregningene, der regelmessig anvises kvartalsvis, bør angi antallet av de på hver reise undersøkte dyr.

For å påse, at de gitte forskrifter til tuberkuløsens bekjempelse efterkommes, vil der dessuten i tilfelle bli tilstått dyrlægen skyss- og kostgodtgjørelse samt en arbeidsgodtgjørelse av kr. 4,00 pr. døgn for en reise til vedkommende sted i passende tid, efterat undersøkelsen er foretatt.

Forsåvidt flere gårdbrukere i samme grend tilstås offentlig bidrag til tuberkulinundersøkelse av sine besetninger, har dyrlægen å foreta disse undersøkelser og den eventuelt senere nødvendige inspeksjon på samme reise, forsåvidt der derved ikke vil forårsakes et forholdsmessig langt fravær fra dyrlægens hjem og forsømmelse av annen påtrengende offentlig eller privat praksis.

Angående fremgangsmåten ved utførelse av tuberkulinundersøkelser henvises til den i veterinærårsberetningen inntatte anvisning til tuberkulinundersøkelse av kvegbesetninger.

Til veiledning ved bedømmelsen av utfallet av tuberkulinprøvene meddeles følgende:

Er prøven riktig iverksatt og utført, vil der ved bedømmelsen av hvorvidt et dyr har reagert for tuberkulininnpodningen eller ikke, bli å ta hensyn til dyrets alder, dets temperatur før innsprøitningen, forskjellen mellem begynnelsestemperaturen og den høieste temperatur, tidspunktet for dette maksimums inntrøden i forhold til podningstidspunktet samt temperaturkurvens måte å stige og falle på begge sider av høidepunktet.

Intet dyr bør podes, som ikke viser normal temperatur, eller som har tydelig feber. Den øverste grense for den normale legemsvarme hos voksent kveg kan settes til $39,5^{\circ}$ C. og for kalver under 6 måneder inntil 40° C., men den normale temperatur svinger i almindelighet mellem $38-39^{\circ}$ hos kveg over 6 måneder og $38,5^{\circ}-39,5^{\circ}$ hos yngre dyr. Friske dyr kan podes, selv om de på grunn av begynnende kalvningstegn har en noget forhøiet temperatur. Er der for øvrig noget særlig å bemerke ved noget dyr, bør dette antegnes på temperaturlisten.

Ved en typisk reaksjon hos ikke før sprøitede dyr vil temperaturen, oftest efter en ringe nedgang i de første timer efter sprøitningen sedvanligvis efter 6—8 timers forløp, begynne å stige; stigningen viser sig oftest jævnt tiltagende gjennom flere timer, inntil maksimum nås ved 11—13—15de

time, for derefter atter jævnt å falle ned til det normale, innen 24 timer er forløpet siden podningen. Stigningen til maksimum er sedvanligvis noget kortvarigere enn fallet ned til det normale. Maksimumstemperaturen kan dog i enkelte tilfelle inntreffe nogen timer så vel før som efter det ovenfor anførte tidspunkt. I tvilsomme tilfelle bør målingen finne sted så hyppig som mulig, i tilfelle hver time; for øvrig bør der alltid måles minst hverannen time.

Hvis der er grunn til å anta, at dyret iforveien har vært innsprøit med tuberkulin, bør målingen begynne senest allerede 4de time efter innsprøitningen og fortsettes hver time inntil 14de—16de time. Hos sådanne dyr inntreer nemlig ofte reaksjonen tidligere enn ellers.

Det anvendte tuberkulin må være rent og ikke eldre enn 6 måneder; fortykning bør foretas på stedet i det øieblik tuberkulinet skal benyttes. Ved omprøve bør anvendes dobbelt dose.

Ved bedømmelsen av prøvens utfall skal følgende prinsipp følges:

- I. Som reagerende er å anse ethvert dyr, som før innsprøitningen ikke viser en over $39,5^{\circ}$ C. gående temperatur, men hvis temperatur efter innsprøitningen stiger over $39,5^{\circ}$ C., hvis forskjellen mellem høieste og laveste temperatur før og efter innsprøitningen er minst 1° .
- II. Hos kalver under 6 måneder eller hos voksne dyr, hvor temperaturen før innsprøitningen svinger mellem 39° og $39,5^{\circ}$ C., gir en stigning efter podningen inntil 40° C. grunn til å mistenke dyret for å være tuberkuløst.

Tuberkulinprøve av dyr, hvis temperatur overstiger $39,5^{\circ}$ C., må ikke finne sted.

Temperaturstigninger, som ikke når op i $39,5^{\circ}$ C., kan ikke betraktes som tuberkulinreaksjon hos kveg.

Hvis dyrlægen finner bedømmelsen vanskelig eller tvilsum, bør han, førehan han uttaler sig til besetningens eier, innhente min avgjørelse.

Omsprøitninger av tvilsomt reagerende dyr kan foretas, når der er forløpet minst 3 måneder siden forrige podning, men dyret må i denne tid isoleres og behandles som tuberkuløst; sådan omsprøitning vil dog ikke kunne foretas på offentlig bekostning uten efter særskilt tillatelse. Omsprøitning av sikkert reagerende dyr er unødvendig og unyttig.

II. Nedslaktning av tuberkuløst kveg.

Angående bevilgningen til erstatningsbidrag ved nedslaktning av tuberkuløst kveg meddeles, at bidragene for tiden er forutsatt å kunne tilstås med inntil tredjeparten¹⁾ av det ved nedslaktningen forårsakede tap samt kun å komme de kvegeiere til gode, der ønsker å nedslakte de dyr, der efter offentlig tuberkulinundersøkelse erklæres tuberkuløse eller mistenkte.

Forsåvidt en kvegeier efter offentlig tuberkulinundersøkelse ønsker å nedslakte sine tuberkuløse eller mistenkte dyr og til delvis dekkelse av det derved forvoldte tap akter å søke bidrag av statskassen, har han å underskrive en ansøknng, hvortil blankett erholdes ved henvendelse til

¹⁾ For tiden inntil trekvart.

vedkommende dyrlæge. I ansøkingen forplikter kvegeieren sig til for det tilfelle, at ansøkingen innvilges,

- 1.¹⁾ snarest mulig å slakte de syke dyr;
- 2.¹⁾ å la besetningen tuberkulinundersøke 1 gang årlig i de førstkomende år, inntil besetningen etter prøvenes resultat kan antas fri for tuberkulose — dog under forutsetning av, at denne undersøkelse efter derom for hver gang innsendt andragende tillates foretatt på offentlig bekostning;
- 3.¹⁾ mot sedvanlig erstatning av statskassen, hvorom andragende blir å innsende for hver gang, å la slakte de syke dyr, som ved disse gjentagne tuberkulinundersøkelser finnes tuberkulose.

Blanketten ufylls for øvrig av dyrlægen, der tillike besvarer de til ham rettede spørsmål, der skal tjene til belysning av, hvorvidt nedslaktning må anses ønskelig eller nødvendig. Derpå sender dyrlægen ansekningen til lensmannen, der efter påført besvarelse av det til ham stillede spørsmål sender den til fylkesmannen til videre oversendelse til Landbruksdepartementet.

Såfremt andragendet innvilges, har dyrlægen ved sakens tilbakekomst til ham snarest mulig å beramme en dag til dyrenes vurdering og nedslaktning, hvorom eieren blir å underrette.

Dyrene blir av dyrlægen og en av ham opnevnt takstmann å ansette til den verdi, som de virkelig står i den tilstand, hvori de forefinnes ved taksten, dog således, at der ikke tas hensyn til, at de ved en tuberkulinprøve er påvist å være tuberkulose, med mindre denne sykdomstilstand av andre grunner (magerhet, hoste, jurlidelse) er åpenbar. Forsåvidt et dyrs verdi således måtte finnes høiere enn et beløp av kr. 250,00²⁾, blir verdien å nedsette til dette beløp. Fra denne verdi trekkes verdien av huden og slaktet. Hvis huden og slaktet av eieren skal selges, kommer deres verdi til fradrag med det ved salget innvunne beløp, hvorom av to pålitelige menn attestert opgave gjennom dyrlægen blir å innsende til veterinærkontoret i forbindelse med takstdokumentet. I motsatt fall blir hudens og slaktets verdi å ansette ved takst av dyrlægen og takstmannen.

Er dyrlægen og takstmannen uenige om verdiansettelsene, blir det midlere tall, der fremkommer ved å addere begge takstbeløp og derpå halvere summen, å anse som den rette verdi.

De slaktede dyr skal undersøkes av dyrlæge, og forsåvidt noget dyr finnes angrepet av tuberkulose i så høi grad, at kjøttet anses utjenlig til menneskeføde, skal dyrlægen påse det brent eller nedgravd, likesom de ved slaktningen for øvrig funne tuberkulose deler av dyret snarest mulig må opbrennes eller forsvarlig nedgraves.

Hvis noget dyr ikke slaktes på stedet, men efter vurderingen selges til slakt, kan dette tillates på betingelse av, at dyrlægen uten avgift for det offentlige efter avtale med kjøperen overværer dyrets nedslaktning. Forsåvidt dyret selges til nogen innen en kommune, hvor kommunal kjøttkontroll er innført, kan dyrlægen undlate å møte under slaktningen, hvor-

¹⁾ Dyrlægen må ha sin oppmerksomhet henvendt på, at disse forpliktelser overholdes.

²⁾ Ved cirk. fra veterinærdirektøren av 1 desember 1916 er dette beløp tillatt forhøiet til kr. 400,00 og i 1919 til kr. 600,00. Ved cirk. av 22 april 1922 blev beløpet atter nedsatt til kr. 400,00 fra 1 juli s. å.

imot attest fra stedets politi eller 2 troverdige menn om, at dyret er nedslaktet, må innsendes til veterinærkontoret.

Under sitt nærvær på stedet ved vurderings- og slaktningsforretningen har dyrlægen å gi kvegeieren anvisning om de nødvendige desinfeksjonsforanstaltninger, der blir å iverksette for å hindre utbredelse av smitte etter de syke dyr.

Dyrlægen har snarest mulig å innsende til veterinærkontoret opgave over de ovenomhandlede verdiansettelser, underskrevet så vel av ham selv som den opnevnte takstmann. Sammen med denne opgave har dyrlægen også, forsåvidt slaktningen etter det foregående er overvært av ham, å innsende en nøiaktig beretning om den etter slaktningen foretatte undersøkelse, idet det påses, at hvert dyr identifiseres med vedkommende dyr på de for tuberkulinprøver anordnede skjemaer.

For sitt arbeide med vurderingen og undersøkelsen av de slaktede dyr m. v. er dyrlægen berettiget til foruten skyss- og kostgodtgjørelse etter skyss- og kostloven å beregne kr. 2,00 og kr. 4,00 pr. døgn i henhold til husdyrlovens §§ 23 og 24.

Den opnevnte takstmann tilkommer for de av ham utførte forretninger kr. 2,00 pr. døgn. Denne godtgjørelse bør av dyrlægen for det offentlige utlegges til takstmannen. Etter regning vil dyrlægen da erholde utlegget refundert samtidig med utbetalingen av hans egen for disse forretninger tilkommende godtgjørelse, der vil anvises ham ved budgetterminens utløp i forbindelse med honoraret for tuberkulinundersøkelsene, godtgjørelser for inspeksjoner etc. i terminen.

Anvisning til tuberkulinundersøkelse av besetninger.

Tuberkulinet forsendes i flasker i ufortyndet og steril tilstand. Det må oppbevares på et mørkt, kjølig og tørt sted og holder sig da virksomt i meget lang tid.

Til undersøkelse anvendes til et voksent dyr (hest, kveg eller svin) 50 centigram, til ungdyr 30—40 centigram, til kalver og nyfødte dyr 20 centigram etter dyrets størrelse og alder.

Den for hvert dyr bestemte dosis tilblandes i det øieblikk, den skal benyttes, med rent og i forveien kokt vann i et rent, kokt glass.

Bekvemmere er dog å blande den til vedkommende besetning bestemte mengde tuberkulin med det nødvendige kvantum vann på én gang på en større flaske (alt sterilt) i et forhold av 1 til 10 (10 % således, at der i en fortykning av 5 kubikkcentimeter kommer 50 centigram tuberkulin). Av denne fortykning vil altså, når sprøyten rummer 10 kcm., 5 kcm. være passende dosis for et stort voksent dyr, 4 kcm. for et mindre voksent dyr, 3 kcm. for et ungdyr og 1—2 kcm. for smådyrene.¹⁾ Fortynningen holder sig dog ikke lenge uten å dekomponeres, hvorfor den enten må tillaves på bruksstedet eller også i hjemmet 1—2 dager i forveien og i så fall tilsettes $\frac{1}{2}$ % karbolsyre.

Føremått innspøitning foretas, må samtlige dyrs temperatur være målt; målingen foretas ved et maksimaltermometer, der holdes godt inne i enne-

¹⁾ Den innsprøitete tuberkulinmengde angis alltid i gram (ikke i volum).

tarmen i 2 minutter, hvorefter termometret trekkes langsomt ut og temperaturen avleses nøiaktig og noteres. Man må være forsynt med 1 termometer for hvert 20 dyr, foruten nødvendig reserve. Til måling av 20 dyr iberegnet avlesning, nedskrivning av temperaturen, rengjøring av termometret (det avtørres best med en klut dyppet i lysol-, kreolin- eller sublimatopløsning) samt dettes innoljning, medgår for en øvet mann ca. 1½ time.

Glem ikke å slå kvikksølvsoilen ned mellom hver gang termometret benyttes.

Efterat samtlige dyrs temperatur er målt, foretas innsprøitningen av tuberkulinet. Den kan hensiktsmessigst skje på halsen og best etterat huden i forveien er avbarbert samt renvasket med et desinfeksjonsmiddel (2% lysol-, karbol- eller kreolinopløsning, 1‰ sublimatopløsning). Injeksjonsprøiten, hvis stempel må være av et materiale, der tåler kokning, må i forveien være kokt. Man bør ha minst 2 sprøiter og 4 sprøitespisser. Spissen stikkes igjennem huden, hvorefter sprøiten settes til spissen og den nødvendige dose innsprøites. Spissen rengjøres for hver gang ved å dyppes i ren kokhet olje eller i et desinfeksjonsmiddel. Innsprøitningen bør helst foretas mellom kl. 8—10 om aftenen (eller kl. 4—8 om morgenen). Dyrene må under undersøkelsen være i ro på fjøset; 6—7 timer etter innsprøitningen påbegynnes temperaturmålingen igjen, og der fortsettes med denne hver annen time. Dyr, der ved måling inntil den 13de time finnes å ha gitt sikkert tegn på å være tuberkuløse, behøver ikke å måles mere, mens dyr, der ikke har reagert, eller hvis reaksjon er tvilsom, må måles inntil den 17de eller 23de time etter innsprøitningen.

Dyrlægen må enten selv foreta målingen eller la denne foreta av menn, som av ham er gitt den til temperaturmålingen nødvendige anvisning, og hvis målinger han i så fall personlig må kontrollere på stedet. Det må påses, at dyrene ikke vannes umiddelbart foran en måling. Brunstige dyr viser ofte en høiere temperatur enn normalt, dog vil den ikke av denne grunn stige over 40°.

Undersøkelsens resultat anføres på det dertil bestemte skjema og innsendes snarest mulig til veterinærdirektøren.

(Konf. for øvrig cirkulære fra veterinærdirektøren av 7 april 1905).

Almindelige bestemmelser vedrørende tuberkulose hos kveg.

(Rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 24 juni 1922).

Denne sykdom henregnes til de i husdyrlovens 3dje kapitel nevnte mildere smittsomme sykdommer.

Husdyrlovens § 14 pålegger eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, som plikt:

- a. Å anmelde for en autorisert dyrlæge eller for politimesteren eller lensmannen, når noget tilfelle av tuberkulose måtte vise sig i hans besetning.
- b. Ikke å la dyr, der antas angrepne av tuberkulose, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller staller; dog skal det være tillatt fra eierens fjøs å selge sådanne dyr til slakt eller

å føre dem til handelsmarkedet til egen avsondret avdeling for å selges til slakt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sykdommer.

Videre bestemmer nevnte paragraf:

«Politimester eller lensmann, der har mottatt sådanne meddelelser som i litr. a. nevnt har å innsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finner dyrlægen, at sykdommens optreden er av foruroligende beskafenhed, innsender han anmeldelse til fylkesmannen.

Finner fylkesmannen det nødvendig for å hindre sykdommens videre utbredelse, kan han la forholdene på stedet undersøke av dyrlæge og efter dennes forslag gi forskrifter angående avsondrings- og desinfeksjonsforanstaltninger.»

Departementet bestemmer herved:

1. At de i husdyrlovens § 14 foreskrevne regler gjøres gjeldende for alt kveg (storfe) fra tuberkulosesmittet besetning, uansett om det enkelte dyr ikke bevislig ennu er angrepet av sykdommen.

En besetning, hvori der herefter påvises tilfelle av tuberkulose, blir således å anse for å være smittet i sin helhet, inntil den av dyrlæge erklæres smittefri enten i sin helhet eller for en særskilt avdelings vedkommende.

2. At det skal være forbudt å føre dyr fra tuberkulosesmittet besetning bort fra eiendommen medmindre det umiddelbart føres til sted, hvor nedslaktning skal foregå.

Det er således også forbudt å føre sådanne dyr til handelsmarked.

Når dyr fra tuberkulosesmittet besetning selges til bortføring, skal selger og kjøper, før dyret føres bort fra besetningen, skriftlig¹⁾ angi for vedkommende distrikts dyrlæge og politiet slaktedyrenes antall, kjønn, alder og kjennemerker samt slaktningsstedet. Slaktingen skal foretas snarest mulig og senest innen 14 dager efter dyrets bortføring fra vedkommende besetning.

3. At kveg fra tuberkulosesmittet besetning forbys sendt med skib eller jernbane eller ført på landevei uten at det skjær på sådan måte, at dyret i tilfelle kun kommer i berøring med annet smittet eller til umiddelbar nedslaktning bestemt kveg.
4. At det skal være forbudt å anvende okse fra tuberkulosesmittet besetning til bedekning av ku fra frisk besetning. Ku fra smittet besetning må ikke føres til bedekning av okse fra sund besetning.

Overtredelse av disse bestemmelser straffes efter loven.

Bestemmelsene trer i kraft 1 oktober 1922.

Ifølge husdyrlovens § 15 kan departementet derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er avhendet til slakt, og som senere antreffes levende hos ny besidder, skal innen en fastsatt frist, i fornødent fall ved offentlig foranstaltning, kunne påbys nedslaktet for besidderens regning.

¹⁾ Formular vil være å få hos dyrlæger, lensmenn og de fleste landbruksfunksjonærer, -lag og -sammenslutninger og på skolene.

Idet man for øvrig henviser til cirkulære fra veterinærdirektøren av 29 mars 1905 vil departementet henstille til hr. fylkesmannen å benytte den Dem efter husdyrlovens § 14 siste passus tilliggende myndighet til i det enkelte tilfelle å utferdige

Forbud mot inntil videre å føre dyr fra tuberkuløs besetning på fellesbeite (sambeite).

Dette gjelder særlig i tilfelle, hvor vedkommende besetning efter undersøkelse ved dyrlæge, viser sig å inneholde dyr med klinisk åpne, smittefarlige former av tuberkulose, eller hvor besetningen er sterkt tuberkuloseinfisert således at der foreligger fare for smitteutbredelse ved sambeitet og fylkesmannen i henhold til den nevnte husdyrlovs § 14 (siste ledd) således finner det nødvendig på denne måte å hindre sykdommens videre utbredelse.

Departementet er av den mening, at et sådant midlertidig forbud mot å føre syke dyr på sambeite som foran omhandlet, atter må kunne heves for den sunde del av vedkommende besetning, når følgende vilkår er skjedd fyldest:

- a. Der foretas en tuberkulinprøve av besetningen efter de for de offentlige tuberkulinundersøkelser av kvegbesetninger fastsatte regler for derigjennem å utpeke eller sannsynliggjøre, hvilke dyr i besetningen er sunde og hvilke tuberkuløse.
- b. Efter dyrlægens nærmere anvisning avsondres de tuberkuløse eller derfor mistenkte dyr på en betryggende måte fra besetningens friske dyr og avdelingene holdes og stelles hver for sig både i fjøs og i havnegang, rensning og desinfeksjon m. v. foretas, hvorhosi eieren må gå inn på å bekjempe sykdommen i sin besetning efter de av det offentlige herom utferdigede regler. Nedslaktning må i tilfelle skje snarest mulig.

Idet departementet meddeler foranstående vil man samtidig henlede oppmerksomheten på nødvendigheten av, at politiet og landmennene selv fører kontroll med at bestemmelsene overholdes. Fra det offentliges side arbeides der for tiden energisk og med store pekuniære ofre for å få kveg-tuberkulosen bekjempet. Foranstående bestemmelser er et ledd i denne kamp, hvorfor det er av den største betydning at disse overholdes.

Nærværende rundskrivelse bes tilstillet fylkets politimestre og lensmenn, dyrlæger, landsbruksselskap, fylkes- og herredsagronomer, skoler, landmannsforeninger samt andre interesserte foreninger eller personer.

Nogen avtrykk av den under punkt 2 nevnte formular vedlegges.

(Skjema omtalt i foranstående
rundskrivelse, punkt 2).

Erklæring

Herved meddeles i henhold til de av Landbruksdepartementet 24 juni 1922 utferdigede almindelige bestemmelser vedrørende tuberkulose hos kveg punkt 2, hvis overtredelse medfører straffansvar, at nedenanførte stkr. levende storfe idag bortføres fra besetningen på .....
..... i ..... herred, ... fylke til nedslaktning i .....
....., hos .....

(Slaktningsstedet må angis nøiaktig.)

Antall (stkr.)	Kjønn			Alder	Kjennemerker
	Okser	Kuer	Kalver		

..... den ..... 19.....

.....
Selgerens navn.

.....
Kjøperens navn.

.....
Adresse.

.....
Adresse

Sendes { hr. dyrlæge ....., adresse .....,
hr lensmannen i ....., adresse .....

(i by: politimesteren.)

(Skjemaets bakside er påtrykt nedenstående bestemmelser).

Husdyrlovens § 14 lyder:

«Følgende sykdommer hos husdyrene henregnes til de mildere smittsomme, likeoverfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyke, influensa, kverke, strengel, munnsyke og beskelersyke hos hesten, skabb og kopper hos andre dyr enn fåret,

smittsom klovsyke hos fåret,
ringorm hos alle husdyr,
hårsekkmidder hos hunden,
febersykdommer av smittsom karakter,
tuberkulose.¹⁾

¹⁾ Ved kgl. resol. av 22 juni 1903 er smittsom kastning og ved kronprinsregentens resol. av 9 mars 1904 rødsyke hos svinet overført til de mildere smittsomme sykdommer.

Med hensyn til disse sykdommer gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til plikt:

- a) å anmelde for en autorisert dyrlæge eller for politimesteren eller lensmannen, når nogen av disse sykdommer måtte vise sig i hans besetning;
- b) ikke å la dyr, der antas angrepne av nevnte sykdommer, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller staller; dog skal det være tillatt fra eierens fjøs å selge sådanne dyr til slakt eller å føre dem til handelsmarkedet til egen avsondret avdeling for å selges til slakt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sykdommer. (Se nedenfor.)

Politimester eller lensmann, der har mottatt sådan meddelelse som i litr. a nevnt, har å innsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finner dyrlægen, at sykdommens optreden er av foruroligende beskaffenhet, innsender han anmeldelsen til fylkesmannen.

Finner fylkesmannen det nødvendig for å hindre sykdommens videre utbredelse, kan han la forholdene på stedet undersøke av dyrlæge og efter dennes forslag gi forskrifter angående avsondrings- og desinfeksjonsforanstaltninger.

Punkt 1 og 2 i de av Landbruksdepartementet 24 juni 1922 utferdigede almindelige bestemmelser, hvis overtredelse medfører straffansvar, påbyr:

«1. At de i husdyrlovens § 14 foreskrevne regler gjøres gjeldende for alt kveg (storfe) fra tuberkulosesmittet besetning, uansett om det enkelte dyr ikke bevislig ennå er angrepet av sykdommen.

En besetning, hvori der herefter påvises tilfelle av tuberkulose, blir således å anse for å være smittet i sin helhet, inntil den av dyrlæge erklæres smittefri enten i sin helhet eller for en særskilt avdelings vedkommende.

2. At det skal være forbudt å føre dyr fra tuberkulosesmittet besetning bort fra eiendommen medmindre det umiddelbart føres til sted, hvor nedslaktning skal foregå.

Det er således også forbudt å føre sådanne dyr til handelsmarkedet.

Når dyr fra tuberkulosesmittet besetning selges til bortføring, skal selger og kjøper, før dyret føres bort fra besetningen, skriftlig angi for vedkommende distrikts dyrlæge og politiet slaktedyrenes antall, kjønn, alder og kjennemerker samt slaktningsstedet. Slaktningen skal foretas snarest mulig og senest innen 14 dager efter dyrets bortføring fra vedkommende besetning.»

Ifølge husdyrlovens § 15 kan departementet derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er avhendet til slakt, og som senere antreffes levende hos ny besidder, skal innen en fastsatt frist, i fornødent fall ved offentlig foranstaltning, kunne påbys nedslaktet for besidderens regning.

Rundskrivelse

fra Landbruksdepartementet av 12 april 1922 til fylkesmennene angående smittsom anæmi hos hesten.

Ved kongelig resolusjon av 7 april 1922 er det i henhold til lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer av 14 juli 1894, dens § 1, 2net ledd, bestemt at den smittsomme anæmi hos hesten (*anaemia infectiosa equorum*) herefter blir å henregne til de i samme lov omhandlede ondartede smittsomme husdyrsykdommer, som skal være undergitt det offentliges særlige forsorg.

Bestemmelsen trer i kraft 15 april 1922.

Foranledningen til resolusjonen er, at den smittsomme eller ondartede anæmi (anæmi = blodmangel, blodbrist) hos hesten, likesom flere andre smittsomme sykdommer hos husdyrene under krigen har vunnet en betydelig utbredelse. Hos oss har sykdommen vist sig i Trysil, Engerdal og i søndre Hedemarken hos hester der har gått på beite i Trysil; senere viste den sig i Østerdalen og den synes stadig å vinne terreng og bli stasjonær visse steder.

Dyrlægene behandler 60—70 tilfelle årlig av sykdommen, vesentlig i visse distrikter av Hedmark fylke; men den viser tendens til å bre sig og truer med å nå våre beste hesteavlsmarkter. Ca. halvdelen av de angrepne hester dør og adskillige blir senere drept.

De mange og sterke krav som fra hesteeiere, dyrlæger o. a. er fremkommet om at denne sykdom må bli energisk bekjempet ved offentlige foranstaltninger, har departementet funnet fullt berettiget. Som det første skritt har man derfor — efter innstilling fra en av departementet i sakens anledning nedsatt komité og efter henstilling fra veterinærdirektøren — utvirket forannevnte kgl. resolusjon, for at sykdommen skal optas blandt husdyrlovens såkalte ondartede smittsomme sykdommer, som skal være undergitt det offentliges særlige forsorg.

Efter resolusjonen vil bl. a. følgende bestemmelser i loven få anvendelse på denne sykdom.

Hvis nogen hest er angrepet eller død av den smittsomme anæmi eller der er sannsynlighet for, at så er tilfelle, skal enhver, der som eier eller på annen måte har i besiddelse sådant dyr, snarest mulig tilkalle en autorisert dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byene til politimesteren, på landet til lensmannen, fra hvem meddelelse uopholdelig skal skje til en autorisert dyrlæge. Dyret blir inntil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstendighetene tillater det, å holde avsondret eller innesperret (lovens § 2).

Videre skal den praktiserende dyrlæge, der mottar meddelelse om eller under sin praksis påtreffer et tilfelle av denne sykdom, snarest mulig på stedet undersøke tilfellets beskaffenhet og treffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse av smitte, såsom avsondring og innesperring av syke og mistenkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse av døde dyr og smitteførende avfall samt rensning og desinfeksjon. Derefter sender dyrlægen snarest mulig til øvrigheten og veterinærdirektøren beretning om tilfellet (§ 3).

Dyrets eier eller besidder er forpliktet til å etterkomme ethvert ham i henhold til husdyrloven gitt pålegg; forsåvidt det ikke frivillig etterkommes, kan politiet la det fornødne utføre for vedkommendes regning (§ 4).

Politiet er for øvrig forpliktet til å yde fornøden bistand ved de i henhold til den nevnte lov påbudte foranstaltningers gjennomførelse.

Fylkesmannen har i henhold til lovens § 5, når han mottar underretning om noget tilfelle av sykdommen, å treffe de forføyninger, som efter omstendighetene må anses påkrevet for å hindre sykdommens utbredelse; finner han det fornødent, kan han la den besetning, i hvilken sykdomstilfellet er forekommet, samt de besetninger, hvortil smitte kan antas overført, sette under «offentlig tilsyn», inntil sykdommen eller smittefaren er ophørt.

Under henvisning til veterinærdirektørens cirkulære av 18 november 1908 angående «offentlig tilsyn» med besetninger m. v. skal departementet henlede oppmerksomheten på at det for tiden må anses påkrevet at enhver besetning av hester, hvori der har vist sig noget tilfelle av smittsom anæmi eller hvortil smitte antas overført, straks av fylkesmannen settes under «offentlig tilsyn» efter husdyrlovens §§ 5 og 6. Man finner samtidig å burde gjøre hr. fylkesmannen bekjent med enkelte særlige forholdsregler, nr. 1—6 nedenfor, som departementet finner påkrevet.

1. Hvis eieren ikke straks lar dyret nedslakte og foretar desinfeksjon på stedet, hvilket vil være det hensiktsmessigste — må der foretas isolasjon av de smittede og mistenkte dyr.

Som «smittet» anses:

- a) hester, der viser de for lidelsen karakteristiske symptomer,
- b) hester som i løpet av de fire siste år har vist sådanne symptomer som under a) nevnt,
- c) føll, bårne av anemismittede hopper,
- d) føll, som patter hopper, der er infisert med smittsom anæmi, selv om disse føll ikke har utvist tegn på sykdommen.

Hvis sådanne føll ikke nedslaktes må de holdes isolert til de har fylt 4 år og ikke komme på beite, men stallføres hele året.

2. Anæmismittet hest skal, hvis den ikke drepes, brennemerkes med et Å utvendig på venstre lår.
3. Det skal være tillatt eieren eller bruker å anvende anæmismittet hest til arbeide innenfor grensen av sin egen grunneiendom, om vinteren også utenfor; men dyret må ikke innsettes på fremmed stall. Den skal hjemme på stallen ha sitt eget, best mulig isolerte spiltau eller bingje, egen krybbe, drikkebøtte, seile o. s. v.
4. Det skal være forbudt å anvende til avl hester, som er infisert med ondartet anæmi.
5. Dør eller slaktes smittet hest, skal dyrlægen påse, at blod og indre organer nedgraves eller tilintetgjøres på betryggende måte. Huden desinfiseres ved å ligge nogen dager i kalkvelling. Kjøttkroppen bedømmes efter gjeldende kjøttkontrollreglement, spiltau, seletøi, stallredskaper o. s. v. må desinfiseres før de benyttes til andre hester.
6. Optrer sykdommen på strekning, som beites av hester, tilhørende forskjellige eiere, skal de angrepne dyr snarest mulig fjernes fra beitet og de dyr på beitet som antas å ha vært utsatt for smitte fra de syke dyr, undersøkes av dyrlæge. Er der sannsynlighet for at dyr er smittet

skal det straks fjernes fra fellesbeitet og isoleres på stall, inntil diagnosen er brakt på det rene.

Distriktsdyrlægene skal varsle eierne av hester på vedkommende beite-strekning på hensiktsmessig måte og samtidig innskjerpe dem å holde opsyn med hestene på beitestrekningen og å være opmerksomme på mulige sykdomstegn efter at hestene er kommet hjem om høsten og vinteren og annelde straks alle i retning av anemi mistenkelige sykdomstilfelle.

Departementet har videre i henhold til husdyrlovens § 7 b bestemt, at i herreder hvor infektøs anæmi optrer, skal der for alle hester derfra, før de gis adgang til statens, fylkers eller kommuners avlssetrer, foreligge erklæringer fra den lokale dyrlæge, der godtgjør, at de pågjeldende dyr ikke har utvist tegn på infektøs anæmi. Det samme gjelder også hingsteholdsforeninger eller private, der mottar hester i felleshavn.

Lovens § 27 fastsetter straff av bøter eller fengsel for overtredelse eller undlatelse av å efterkomme de i loven eller i kraft av denne gitte og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måte gitte påbud.

Rundskrivelse

fra Landbruksdepartementet til fylkesmennene av 11 juli 1922.

Om nedslaktning mot erstatning av det offentlige ved smittsom anæmi hos hesten.

I rundskrivelse av 12 april d.å. fastsatte departementet i henhold til husdyrloven av 14 juli 1894 visse forholdsregler like overfor den smittsomme anæmi hos hesten.

Ved lov av 7 juli 1922 er der foretatt endel endringer i husdyrloven av 14 juli 1894, hvilke endringer gir adgang til å foreta nedslaktning mot erstatning av det offentlige ved nevnte sykdom.

Lovens § 10 er nemlig endret derhen, at enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angrepen av smittsom anæmi eller som med god grunn mistenkes for å være det, skal drepes, såfremt departementet ikke anderledes bestemmer i hvert enkelt tilfelle.

Ifølge § 11 er eieren med visse begrensninger berettiget til å erholde erstatning for hester, som ved offentlig foranstaltning drepes på grunn av denne sykdom. De erstattes med det fulle beløp hvad enten de ved obduksjon ikke viser spor av sykdommen eller de ved denne eller på annen måte godtgjøres å være angrepet av smittsom anæmi.

Efter § 12 erholder ingen erstatning forsåvidt han ved innførsel fra utlandet av smittede dyr, ved overtredelse av gitte forholdsregler eller på annen måte selv har forskyldt skaden.

Rett til erstatning for anæmisyrke hester, nedslaktet efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget av, at de har opholdt sig minst 6 måneder innen landets grenser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måte er smittet efter å være innført her til landet.

Erstatningskrav må fremsettes før nedslaktningen. Dyret blir å verdsette av en politiembedsmann (på landet av lensmannen) i forening med to av ham dertil opnevnte menn. Dyrene ansettes til den verdi, de antas å ha som uangrepne av sykdommen, hvorfra trekkes verdien av det drepte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes (§ 13). Erstatningsbeløpets størrelse kan bli høist kr. 1200 for en hest (§ 12).

I § 22 bestemmes at erstatningen utres forsåvidt angår dyr, der ikke finnes angrepet av smittsom anæmi, av statskassen, men forsåvidt det finnes angrepet derav, med det halve av statskassen og den annen halvdel av vedkommende fylkeskommune, kjøpstads eller ladesteds kasse, den siste kun, når ladestedet har særskilt kommunestyre.

De opnevnte vurderingsmenn tilkommer for de av dem utførte forretninger hver en godtgjørelse av kr. 4,00 pr. dag (§ 24).

Nedslaktning av anæmisyke hester eller av sådanne som med god grunn antas å være angrepne av anæmien bør, for bl. a. å hindre smittespredning, almindeligvis foretas snarest mulig. I henhold til lovens § 10 har departementet bestemt, at før sådan nedslaktning foretas må departementets innvilgelse dertil på forhånd i hvert enkelt tilfelle være innhentet. Saken blir å fremme på den måte, at vedkommende eier innsender en ansøkninng herom til Landbruksdepartementet på det dertil bestemte skjema, ledsaget av den nødvendige erklæring og opplysninger fra vedkommende dyrlæge.

I mange tilfelle vil saken kunne ordnes i løpet av kort tid; men det må forutses å ville forekomme tilfelle, hvor der viser sig vanskeligheter med hensyn til hurtig å komme til erkjennelse om sykdommen virkelig er til stede hos dyret eller om dette alene må betegnes som i sterkere eller svakere grad mistenkt. Det kan i sådanne tilfelle bli nødvendig, at dyret blir stående under dyrlægekontroll i nogen tid, før endelig bestemmelse med hensyn til nedslaktning kan tas.

Departementet vil anse det mest praktisk, at en av de i lovens § 13 omtalte to vurderingsmenn, der opnevnes av politiembedsmannen, blir vedkommende dyrlæge.

Departementet har under utarbeidelse en nærmere instruks til dyrlægene vedrørende anæmien, likesom en kortfattet, almenfattelig brosjyre om sykdommen vil bli tilstillet hr. fylkesmannen til fordeling i de pågjeldende distrikter.

(Skjema omtalt i foranstående Rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 11 juli 1922).

(Innsendes gjennom fylkesmannen til Landbruksdepartementet).

Ansøking

om nedslaktning mot erstatning av hester ved smittsom anæmi.

Undertegnede ansøker herved om at nedenanførte mig tilhørende hest ..... tillates slaktet som lidende av smittsom anæmi i henhold til nedenstående erklæring fra ..... dyrlæge .....

Min hestebestand består for tiden av ..... hopper, ... hingster, ... valakker og ..... føll. Dyrene er opstallet (hvor?) ..... i ..... herred ..... fylke. Jeg har rett til fellesbeite for mine hester i .....

Av hestene er syke eller mistenkte:

1. (Signalement, kjennemerker): .....

2 .....

Det attesteres:

- a. Hesten ..... (de syke eller mistenkte) har i de siste 6 måneder opholdt sig innen landets grenser og har vært i mitt eie siden den ..... 19.....
- b. Hesten ..... er innført fra utlandet, nemlig fra ..... den ..... 19.....
- c. Hesten blev syk den .....
- d. Jeg har iaktatt husdyrlovens bestemmelser vedkommende smittsom anæmi og de mig i henhold til loven gitte pålegg.

..... den ..... 19.....

.....
(Bierens fulle navn).

(Skjemaets bakside).

Dyrlægens erklæring.

Undertegnede dyrlæge, som fra ..... 19.... har hatt under behandling foran anførte hest ..... for smittsom anæmi og hvorom vanlig innberetning (skjema 2) til Veterinærdirektøren

{ er sendt den .....
{ følger hoslagt

erklærer herved omstående:

Hest nr. 1: { å være angrepet av smittsom anæmi.
{ med god grunn mistenkt for å være angrepet av smittsom anæmi.

Hest nr. 2 .....
Symptomene er .....

Besetning blev stillet under offentlig tilsyn den ..... 19....
Dyret antas smittet ..... (hvor? når?) ..... Eieren er selv uten skyld i at dyret (dyrene) er blitt smittet; de påbudte foranstaltninger mot sykdommen i besetningen er nøiaktig fulgt. Riktigheten av eierens foranstående opplysninger bekreftes.

Hesten er ved en den ..... avholdt lovlig takstforretning, verdsett til: ¹⁾

Hest nr. .... kr. ....

> » ..... » .....

Takstforretningens dokumenter vedlegges.

Andragendet anbefales, idet meddeles, at nedslaktningen vil foregå (slaktningsstedet) .....

Bevidnelse for at dyret (dyrene) er nedslaktet ledsaget av realisasjonsbevis vil, i tilfelle, senere bli sendt.

..... den ..... 19.....

.....
(Dyrlægens underskrift).

Sendes hr. fylkesmannen i .....

Sendes Landbruksdepartementet med bilag.

..... fylke den ..... 19.....

Meddelelse

fra Veterinærdirektøren til dyrlægene av 21 juli 1922.

Om den smittsomme anæmi hos hesten.

Som det vil være bekjent blir den smittsomme anæmi hos hesten efter kgl. resolusjon av 7 april 1922 å henregne til de i husdyrloven av 14 juli 1894 omhandlede ondartede smittsomme husdyrsykdommer, som skal være undergitt det offentlige særlige forsorg (lovens kap. 1).

I tilslutning hertil utsendte Landbruksdepartementet en r u n d s k r i v e l s e, datert 12 april d. å. gjennom fylkesmennene til dyrlægene, politimestrene, lensmennene, landbruksselskapene og fylkesagronomene, hvori redegjøres for sakens stilling og de offentlige foranstaltninger som blir å treffe til sykdommens bekjempelse. Angående de av departementet

¹⁾ Dyret (dyrene) er assurert i forsikringsselskapet.....

(Selskapets navn og adresse.)

nr. 1 for henholdsvis kr. ...., nr. 2 for kr. ....

Hvis dyret ikke er assurert, bedes dette anført her:.....

utferdigede nærmere instruksjoner i denne henseende henvises til rundskrivelsen.

Disse forholdsregler var imidlertid ikke alt, idet departementet hadde til hensikt å gå strengere tilverks mot sykdommen og la de av anæmi angrepne hester nedslå mot delvis erstatning av det offentlige. Hertil krevedes imidlertid visse lovendringer der er istandbragt ved lov av 7 juli 1922 med de herfor nødvendige endringer (i husdyrloven).

I henhold hertil utsendte så Landbruksdepartementet gjennom fylkesmennene til dyrlægene, lensmennene og landmannsforeninger r u n d s k r i v e l s e av 11 juli 1922 om nedslaktning av anæmisyrke hester mot erstatning av det offentlige. Denne rundskrivelse inneholder de nærmere nødvendige instruksjoner om denne sak, hvortil henvises.

Hvad sykdommens d i a g n o s e angår bemerkes følgende: ¹⁾

Karakteristisk for den infektiose anæmi er den plutselig og umotivert inntredende feber ledsaget av septikæmisymptomer, sløvhed, matthet, slengende gang, fuktige, injiserte skiddenrødgule slimhinner — undertiden med punktformige blodninger, forøket hjerteaksjon og i de mere fremskredne grader også forsterket åndedrett. Septikæmisymptomene kan vedvare og tilta inntil dyret kreperer, men almindeligvis taper feberen sig hurtig efter få dagers forløp, septikæmisymptomene svinder, almenbefindendet bedres; men nye feberanfallet vil lett inntre efter dagers eller ukers — måneders forløp. Dyret avkrefte mer og mer; der inntre anæmi med bleke slimhinner og ødeme ventralt og på lemmene. Dyret kan dø under en feberperiode eller sykner hen efterhånden. Der gis alle mulige overganger mellem akutt, subakutt og kronisk forløp. I enkelte tilfelle ser man at dyr efter en eller få feberperioder tilsynelatende kommer sig helt. Men som oftest vil den engang angrepne hest ikke gjenvinne sine krefter helt og et latent stadium av sykdommen kan efter års forløp gå over til akutt anæmi.

Da der — som bekjent — forekommer forskjellige lidelser som kan forveksles med infektios anæmi, må diagnosen i hvert enkelt tilfelle være bygget på inngående kliniske undersøkelser, likesom dyrlægen i tvilsomme tilfelle må søke støtte for sin diagnose i grundige anamnetiske opplysninger. Bortsett fra tilfeller hvor så vel symptomene som de anamnetiske opplysninger gjør det utvilsomt at man har med smittsom anæmi å gjøre, bør man i almindelighet ikke fastslå diagnosen på grunnlag av en enkelt undersøkelse. Den for smittsom anæmi mistenkte hests temperatur skal måles jevnlig (helst et par ganger daglig). Det gjelder å konstatere de tilbakevendende feberperioder. Der bør legges vekt på feberkurvens form: tendensen til å stige hurtig med likeså plutselig fall ned til det normale efter en eller få dagers forløp. Dyrlægen må ha sin oppmerksomhet henvendt på den påfallende slapphet, der ledsager den infektiose anæmi — også utenfor feberperiodene, og det forhold, at den anæmisyrke hest, selv under en feberperiode, ofte tar relativt rikelig næring til sig og at appetitten mellem feberperiodene er påfallende god sammenholdt med dyrets tilstand for øvrig.

¹⁾ Avsnittet herom er efter veterinærdirektørens anmodning utarbeidet av daværende stadsdyrlæge L. Slagsvold, Gjøvik.

Under mønstring bemerker man sig dyrets holdning, der under de akute anfald er slapp, dorsk og slengende — særlig for bakpartens vedkommende. Hestens slimhinner — særlig øie- og neselimhinner — må undersøkes m. h. t. farve m. v. (idet man ved tilfelle av akutt anemi i regelen vil kunne påvise en injisert — lett svullen — ofte diffust rødlig skiddefarvet slimhud — av og til kan der så vel i nesens som i øiets slimhinner sees små punktformige blodninger. I de mere kronisk forløpende tilfelle vil man — spesielt i perioden mellem feberanfaldene — finne slimhinnene gulligfarvede, mens hester med uttalt kronisk forløpende anemi utviser desidert bleke, anemiske slimhinner).

Hos den for smittsom anæmi mistenkte hest skal der foretas omhyggelig undersøkelse av puls- og hjertevirksomhet samt av respirasjonen. Utviser dyret ikke ved denne undersøkelse de forhold som særkjenner anemien (bl. a. bankende hjerteslag med rene hjertetoner), skal hesten mønstres, hvorved den anæmisyke hest i mange tilfelle vil røpe tegn på lidelsen ved en påfallende sterk forøket hjerteaktion efter blott en ubetydelig anstrengelse.

I andre tilfeller — hvor lidelsen er mindre fremskreden — bør man til støtte for diagnosen la dyret utføre skånsomt arbeide og undersøke virkningen derav, idet anæmisyke hester i regelen selv efter forholdsvis ubetydelige anstrengelser blir påfallende slappe, likesom de under arbeidet viser sig ytterst dorske og kraftløse med påfallende sterk hjerteaksjon. Dyrlegen må ennvidere være opmerksom på den tendens som særlig hester med kronisk anæmi har i retning av å få ødemer i forhudsregionen og forover under buken samt i lemmene, og at dette ødem særlig kan ventes å opstå, når hesten holdes i ro på stallen.

I tilfelle, der tross inngående almindelige kjemiske undersøkelser forblir tvilsomme, bør diagnosen underbygges ved spesielle blodundersøkelser. [Undersøkelse av serumlagets og blodkakens indbyrdes mengdeforhold, serumets farve; bestemmelse av hæmoglobingehalten (skjer enklest efter Sahlis metode), bestemmelse av de røde blodlegemers antall (enklest med Thoma-Zeisske apparat). Man må erindre, at ved smittsom anæmi vil fallet i hæmoglobingehalt og forminskelsen av de røde blodlegemers antall følges ad og at fallet skjer i slutten av og efter feberperiodene, mens så vel hæmoglobingehalten som de røde blodlegemers antall kan stige igjen i løpet av en lengere feberfri periode. Bortsett fra disse svingninger avtar hæmoglobinmengden i regelen sterkt under forløpet av kronisk forløpende infektøs anæmi, det samme er tilfelle med de røde blodlegemers antall. Derimot gis der akutt forløpende tilfeller, hvor man ikke kan påvise nogen nevneverdig reduksjon av erythrocytenes antall eller av hæmoglobinmengden.]

Den anæmimistenkte hests urin bør undersøkes m. h. t. eggehvite. I mange tilfelle vil der ingen egghvitereaksjon fremkomme, dog kan der, særlig under feberperiodene fremkomme en oftest svak egghvitereaksjon.

Man må aldrig undlate å undersøke den for smittsom anæmi mistenkte hest rektalt. Hos den angrepne hest vil i regelen den tilgjengelige nyre (venstre) føles noget svullen, dernest kan man i enkelte (spesielt akute) tilfelle føle den svulne milt. Dessuten kan rektalundersøkelse være nødvendig for å utelukke forveksling av infektøs anæmi med visse andre lidel-

ser (f. eks. kverkemetastaser, kroniske børbetendelser, kroniske ernæringsforstyrrelser på grunn av sammenvoksning av innvoller o. s. v.).

Dyrlægen må ha sin oppmerksomhet henvendt på en rekke lidelser som kan fremby mer eller mindre likhet med de forskjellige former av infektios anæmi. Således vil forskjellige septikæmier eller akute infeksjonssykdommer ved en enkelt undersøkelse kunne forveksles med akutt anfall av infektios anemi.

Ved metastaserende kverke vil i regelen de anamnetiske opplysninger og inngående kliniske undersøkelser kunne klargjøre forholdet, men man må være oppmerksom på at en latent infektios anæmi har tendens til oppløsning når der støter andre svekkende sykdommer til.

Ved en inngående undersøkelse vil man i regelen kunne skjelve infektios anæmi fra forskjellige lidelser i sirkulasjonsorganene — såsom organiske hjertefeil, sirkulasjonshindringer med ødemer som følge av tromber, trykk på karrene på grunn av innvendige svulster eller byller o. s. v. Overanstrengte eller underernærte hester samt hester med forskjellige kroniske lidelser kan fremby et bilde som mer eller mindre kan ligne de langsomt forløpende former av infektios anæmi. Dette gjelder bl. a. kroniske gastroenteriter og andre ernæringsforstyrrelser, men ved disse lidelser optrer som regel ingen feberanfall. Dessuten lar mange av sistnevnte slags tilfelle sig påvirke av passende dietetisk og medikamentell behandling. Ved kroniske fordøielsesforstyrrelser har dyret i regelen en oppnepen buk likesom avføringens utseende m. v. ofte røper tilstedeværelsen av betendelsesaktige tilstander i mavetarmkanalen. Disse lidelser røper sig dessuten heller ikke sjelden ved en påfallende livlig peristaltikk. Bukveggen hos den kronisk anæmisyrke hest har tendens til å være slapp og fremhvelvet ventralt og lateralt og mer eller mindre innfallen i flankene.

Lider dyret av innvollsorm, vil dette i regelen bl. a. røpe sig ved tilstedeværelse av snyltere i gjødningen. Har man mistanke om innvollsorm, vil man ved foring med gulerøtter, poteter, grønnfôr eller ved å gi en ormekur kunne bringe på det rene, om der foreligger snyltere eller ei. Strongylider i krøsspulsårene med aneurysmer vil i mange tilfelle kunne påvises ved rektal undersøkelse; men dyrlægen må være oppmerksom på at disse lidelser og tarmsnyltere i det hele tatt ikke sjelden synes å ledsage den infektiose anæmi.

I de meget akutt forløpende tilfelle av infektios anæmi kan man neppe i alle tilfelle skille sykdommen fra andre akute septikæmier og i slike tilfelle så vel som når dyrene påtreffes døde på beitet, må seksjonsfunnet være det avgjørende ved diagnosen fastsettelse.

Finner dyrlægen at det i det foreliggende tilfelle tross alt ikke er mulig innen en rimelig tidsfrist å komme til en sikker erkjennelse av om dyret er angrepet av smittsom anæmi eller ikke, bør der skje henvendelse til veterinærdirektøren for at tilfellet kan bli nærmere undersøkt ved av ham oppnevnt dyrlæge eller der innsendes undersøkelsesmateriale til Veterinærinstituttet til kontroll av diagnosen.¹⁾

¹⁾ Alle innberetninger fra dyrlægene om tilfeller av smittsom anæmi (eller mistanke derom) samt ansøkninger om nedslaktning av hester på offentlig bekostning ved denne sykdom forelegges nu for Veterinærinstituttet før departementets bestemmelse i saken treffes. Instituttet vil videre om nødvendig la foreta reiser til distriktene for å bistå ved diagnosen, foreta seksjoner o.s.v.

Dyrlægen sender de påbudte innberetninger til veterinærdirektøren på de vanlige skjemaer.

Det offentlige tilsyn ved denne sykdom omfatter hestene og bør vedvare inntil sykdommen på stedet er ophørt, de syke eller mistenkte dyr nedslaktet og rensning og desinfeksjon foretatt.

De av dyrlægen behandlede tilfelle av smittsom anemi hos hesten blir å innføre i den autoriserte protokoll over behandlede tilfelle av ondartede smittsomme husdyrsykdommer.

En kortfattet almenfattelig brosjyre om sykdommen, hvorav et eksemplar vedlegges, er gjennom fylkene fordelt i de interesserte distrikter.¹⁾

Forskrifter

for utlevering, behandling og oppbevaring m. v. av arsenikk til kreaturvask, fastsatt ved kgl. res. av 1 oktober 1915 og 22 februar 1924.

§ 1. Arsenikk til bruk som kreaturvask må ikke fra apotek leveres til nogen uten etter resept fra dyrlæge.

§ 2. Dyrlæge må ikke forskrive eller utlevere arsenikkvask, uten at han har forvissnet sig om eller kjenner til, at sådan vaskning er påkrevet. Der må ikke forskrives arsenikkvask i større mengde for hver gang, enn hvad der er nødvendig til én gangs vaskning av det bestemte antall dyr i den besetning, til hvis bruk arsenikken rekvireres av vedkommende kreatureier.

§ 3. Den, som til sin besetning skal benytte arsenikkvask, må sørge for, at arsenikken oppbevares på sådan måte, at uvedkommende ikke kan få fatt i den. Han skal før hver gang til dyrlægen avgi en skriftlig erklæring om, at stoffet før benyttelsen vil bli oppbevart under hans varetekt under lås og lukke, envidere at vaskningen vil bli utført av ham egenhendig eller under hans opsyn av kyndige og pålitelige folk, og at det efter vaskningen muligens tiloversblevne straks tilintetgjøres på forsvarlig vis, således at ingen forgiftning kan finne sted.

§ 4. Hvis rekvirenten ikke selv mottar resept eller arsenikkvask av dyrlægen, skal han medsende budet sådan erklæring, som foran nevnt. Erklæringen blir å oppbevare av dyrlægen.

§ 5. Arsenikkvask — konsentrert eller fortynnet — må ikke av dyrlæge forskrives eller utleveres uten i tilberedt stand.

§ 6. (Kgl. res. 22 februar 1924). Arsenikkvask skal i apotekene tilberedes med tilsetning av 1 prosent petroleum og skal oppbevares der bare i denne form og i eget avlåst giftskap.

Arsenikkvask må så vel fra apotek som av dyrlæge bare utleveres på trekantede flasker av høist 200 cm.³ innhold.

¹⁾ Se også sirkulære fra Veterinærdirektøren av 12 juli 1923 om diagnosen (temperaturmålinger) og rundskrivelser fra Landbruksdepartementet henh.v. av 12 november 1923 (om kadavernes nedgravning med hud og hår) og av 15 juli 1924 (om begrensning av maksimumserstatningen) samt Landbruksdepartementets skrivelse av 17 desember 1924 hvorved det er bestemt at hester blir å anses som smittet av anæmi også efter forløpet av 4 år.

Flasken, hvori arsenikkvasken utleveres, skal — foruten å inneholde betegnelse om, at medikamentet er bestemt til utvortes bruk, og at det er dyremedisin — påsettes et iøynefallende giftmerke samt en sterkt rødfarvet signaturlapp, begge omhyggelig påklebet. Signaturen skal angi oppløsningens formel og den utleverte mengde i gram eller kubikkcentimeter. Noiaktig bruksanvisning skal medfølge med angivelse av den mengde av oppløsningen, som skal benyttes til vaskning av ét dyr av vedkommende art (hest, storfe, sau, gjet, svin, hund, katt, eller fjærfe). Når oppløsningen er konsentrert, må fortynningsmåten og fortynningsgraden tydelig angis i bruksanvisningen.

§ 7. (Kgl. res. 22 februar 1924). Arsenikkvask må ikke av mottageren eller nogen annen heldes over på øl-, vin-, punsj- eller mineralvannflasker eller på andre kar, som på grunn av sin vanlige anvendelse kan gi anledning til forvekslinger.

§ 8. Hvis der til vaskning blandes arsenikkopløsning i trekar, må dette straks efter bruken oppbrennes. Stentøikar, glasskar eller jernkar må efter benyttelsen omhyggelig skylles og vaskes på sådan måte, at forgiftning derved ikke kan forårsakes. Andre slags kar enn tre-, stentøi-, glass- eller jernkar må ikke anvendes.

§ 9. Enhver dyrlæge, som forskriver eller anvender arsenikkvask i sin praksis, skal føre en særskilt giftbok, hvori anføres rekvirentens navn og bopel, antallet og arten av de dyr, til hvilke vasken skal anvendes, formelen og mengden av den forskrevne eller utleverte oppløsning, størrelsen av den til hvert dyr anvendte eller forskrevne dose, opplysning om vasken er utlevert av dyrlægen selv eller forskrevet av ham gjennom resept samt ekspedisjonens datum og løpenummer.

§ 10. For øvrig har dyrlægen og den leverende apoteker å iaktta, hvad der er foreskrevet i den til enhver tid gjeldende lovgivning om utlevering og opbevaring av gifter m. v., jfr. særlig §§ 17 og 23 i kongelig plakat av 4 juni 1904.¹⁾

§ 11. Overtredelse av nogen i denne plakat gitt forskrift straffes med bøter, forsåvidt den ikke rammes av nogen strengere straff.

Lov

om kommunale slaktehus, kjøttkontroll m. v. av 27 juni 1892, jfr. lov av 27 juli 1895, lov av 6 august 1897, lov av 25 juli 1910 og lov av 14 juli 1914.

§ 1. I kommuner, for hvilke der er innrettet slaktehus, hvis beliggenhet og plan er godkjent av Kongen, kan kommunestyret med Kongens samtykke påby, at all slaktning av nærmere bestemte arter av husdyr, hvis kjøtt skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slaktehus.

På samme måte kan fastsettes, at all handel med nærmere bestemte

¹⁾ I følge plakat av 4 juni 1904 § 17 kan arsenikk til utryddelse av skadelige dyr kun utleveres fra apotek efter attest fra politimesteren i byene eller lensmannen på landet. Ifølge samme plakats § 23 kan læges eller dyrlæges resept ikke tre istedenfor den heromhandlede attest.

arter av levende husdyr innen en kommune skal foregå under kontroll på dertil bestemt torv eller plass.

§ 2. I enhver kjøpstads- eller ladestedskommune med over 4 000 innbyggere skal alt innen kommunen slaktet eller til samme innført ferskt slaktekjøtt av hest, kveg, svin, får, geit og ren, der skal benyttes som menneskeføde, undersøkes av kommunal kjøttkontrollør, der skal være dyrlæge. Kongen kan dog, etterat formannskapet i innførselskommunen er gitt anledning til å uttale sig, bestemme, at kjøtt, som innføres fra en kommune til en annen kommune, hvori kommunal kjøttkontroll er opprettet, fritas for fornyet undersøkelse og stemping i innførselskommunen, når kjøttet stammer fra dyr, som er slaktet i et av vedkommende departement godkjent slaktehus, hvor kontroll utføres av dyrlæge, ansatt av departementet, og i henhold til nærmere av departementet uferdige regler for kontrollens håndhevelse samt for kjøttets transport og dets etterbesiktigelse.

Efter andragende fra kommunestyret kan det av Kongen bestemmes, at kjøtt av dyr, der slaktes innen deler av kommunen, som ikke er bymessig bebygget, og hvor kontrollens gjennomførelse på grunn av deres avstand fra kontrollstasjonen vil falle uforholdsmessig besværlig, kan fritas for undersøkelse av kommunal kjøttkontroll, når kjøttet ifølge erklæring, avgitt av den, for hvem det slaktes, alene skal benyttes av denne og hans husstand.

Efter beslutning av kommunestyret og med Kongens samtykke kan sådan kontroll påbys også for kjøpstads- eller ladestedskommuner med ikke over 4 000 innbyggere.

Det samme gjelder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kjøtt, der utbys til salg innen kommunen, kan forlanges kontrollert.

Det fra utlandet innførte ferske eller saltede kjøtt, som innføres i fjerdedels kropper eller mindre deler — såkalt tønnekjøtt samt pølser og annet findelt kjøtt — skal likeledes underkastes kontroll av en dertil av departementet godkjent kommunal kontrollør.

Kongen kan bestemme, at innførsel fra utlandet av kjøtt eller kjøtt av visse arter av dyr kun tillates til visse bestemte kjøpstæder eller ladesteder. For grensetrafikken med slaktekjøtt kan dog Kongen fastsette undtagelsesbestemmelser.

Kongen kan derhos bestemme, at innførsel fra utlandet av benfritt tønnekjøtt — ferskt eller saltet — samt pølser og annet findelt kjøtt helt forbys.

§ 3. Kjøtt, som av kommunal kontrollør finnes tjenlig til menneskeføde, skal stemples eller merkes. Finnes det utjenlig dertil, skal det uforøvet beslaglegges og ikke tilbakeleveres vedkommende, forinnan det er gjort uskadelig for den menneskelige sundhet eller ubrukbart som næringsmiddel. I de kommuner, hvor kontroll i henhold til denne lov er innført, må ustempelt slaktekjøtt eller umerket opdelt kjøtt, som er undergitt kontroll, ikke falbys, torvføres eller forhandles.

Hvis beslaglagt kjøtt, som ikke tilbakefordres, av vedkommende kommune blir utnyttet til teknisk bruk istedenfor å tilintetgjøres, har eieren krav på en forholdsmessig godtgjørelse.

Den kommunale kjøttkontrollørs avgjørelse kan innankes for stedets sundhetskommisjon, hvis ordfører i tilfelle ufortøvet skal gis fornøden underretning.

§ 4. Når slaktetvang innføres etter § 1, plikter vedkommende kommune å gi erstatning for den verdiforringelse, som de for slaktebedrift innen kommunen lovlig opførte bygninger og innretninger måtte lide ved ikke lenger å kunne benyttes etter sitt øiemed, forsåvidt bedriften lovlig der har vært drevet og ved slaktetvangens innførelse ennå drives.

Erstatningen fastsettes i tilfelle ved lovlig skjønn, optatt for kommunens regning. Overskjønn må forlanges innen 4 uker; omkostningene derved utres etter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfelle være fremsatt innen tre måneder etter slaktetvangens innførelse.

§ 5. For benyttelse av slaktehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med Kongens samtykke for minst et år ad gangen fastsette bestemte avgifter.

Disse må dog ikke være høiere enn fornødent til renter av den kapital, som er anvendt til vedkommende anlegg samt til dekkelse av driftsomkostningene.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøkelse utført i slakteri eller annetsteds utenfor kontrollstasjonen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mot sådan godtgjørelse, som av kommunestyret med Kongens approbasjon bestemmes.

I kommuner, hvor offentlig slaktehus ikke er opprettet, skal vedkommende kommunestyre ansette særskilt kontrollør på det sted, som slakterborgere eller kjøtthandlere andrar om, på betingelse av, at disse refunderer kommunen de utgifter, som medgår til sådan kontrollørs avlønning. Lønnens størrelse bestemmes av kommunestyret med departementets approbasjon. I tvilsomme tilfelle skal kjøttet uten utgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrollstasjon.

Kongen kan fastsette en avgift til dekkelse av de utgifter, som er forbundet med kontroll av det fra utlandet innførte kjøtt så vel i hele slakt eller deler av slakt som i opdelt tilstand.

§ 6. Kongen kan utferdige nærmere forskrifter til denne lovs gjennomførelse. Han kan således bestemme, at der for det innenlandske kjøtt på forlangende av kontrolløren meddeles opplysninger om kjøttets opprinnelse m. v., at der medfølger det til kontroll fremstilte utenlandske kjøtt — så vel slaktekjøtt som opdelt kjøtt — opprinnelsesbevis og attest om dyrets tilstand i levende live, at røkte skinker, saltet flesk, talg, fett eller kjøtt, som innføres i lufttette kar og har vært underkastet en særegen mot bedervelse beskyttende behandling (hermetiske varer), fritas for den i henhold til denne lov anordnede kontroll, at der fastsettes en minstevekt for de kjøttstykker, som innføres i opdelt tilstand, at der forbys anvendelse av andre konserveringsmidler enn salt, og at kjøtt av visse arter av dyr eller kjøtt, som ikke uten betingelse godkjennes av kontrollen, skal — såfremt vedkommende kommunestyre fatter beslutning derom — forhandles i egne lokaler. Han kan fremdeles fastsette regler for det kontrollerte kjøttets stempeling eller merkning samt for kontroll av de til det slaktede dyr henhørende organer.

§ 7. Overtredelser av de i denne lov eller med hjemmel derav gitte forskrifter påtales av politiet og straffes¹⁾ med bøter fra kr. 2,00 til kr. 1 000,00.

Regler

**for innførsel og kontroll av ferskt kjøtt (slaktekjøtt). Plakat av 4 august 1911.
(Kfr. plakat av 29 juni 1922).²⁾**

A. Om innførsel fra utlandet av slaktekjøtt.

§ 1. Innførsel av ferskt slaktekjøtt av hest, kveg, får, geit, svin og ren bestemt til menneskeføde, skal alene være tillatt fra de land, som innførselsplakaten i henhold til lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer (husdyrloven) av 14 juli 1894 med tilleggslover til enhver tid bestemmer.

§ 2. Innførsel må alene finne sted til de kjøpstæder eller ladesteder, hvor der er innført offentlig kjøttkontroll i henhold til lov av 27 juni 1892 (kfr. lover av 25 juli 1910 og 14 juli 1914) om kommunale slaktehus m. v. Kjøttet skal underkastes kontroll og i tilfelle stemples. Landbruksdepartementet kan for enkelte tilfelle tillate innførsel til andre steder. Derhos skal det inntil videre være tillatt å innføre slaktekjøtt over riksgrensen mot Sverige til benyttelse for befolkningen i grensedistriktene uten å underkastes kontroll.

§ 3. Ferskt slaktekjøtt, hvorved forstås slaktemessig behandlet kjøtt uten tilsetning av konserveringsmidler, må kun innføres i hele, opbrystede kropper. Disse kan dog for storfe og hests vedkommende være opstykket i ens merkede halve eller fjerdedels kropper.

Bryst- og bukhule må være åpne for kontroll. Nyrene skal medfølge i organisk sammenheng. Bryst- og buklinne må være ubeskadiget til stede og lymfekjertlene ikke borttatt. Andre medfølgende organer skal være naturlig forent med slaktet; dog må de, særlig i frossen tilstand, ikke vanskeliggjøre kontrollen. Løse organer tillates ikke innført.

Kjøtt, som grensebære på norsk side fører over riksgrensen fra Sverige, skal kunne innføres i mindre deler enn foran nevnt, men kun til forbruk av importøren selv eller hans husstand. På sådant kjøtt finner heller ikke bestemmelsene i § 4 anvendelse.

§ 4. For innførselen skal for øvrig gjelde følgende regler:

- a. Ferskt slaktekjøtt — med undtagelse av renkjøtt — skal alene kunne innføres, når det stammer fra dyr, slaktet i et av statsmyndighet i vedkommende land for slaktning til eksport til utlandet godkjent offentlig slaktehus eller slakteri, hvor slaktning, kontroll og forsendelse m. v. av kjøttet foregår efter regler godkjent av vedkommende statsmyndighet i utførselslandet, og hvor de kontrollerende veterinærer på samme vis dertil er godtatt eller ansatt av nevnte myndighet. Kjøttet må kun innføres hertil direkte fra vedkommende utenlandske slaktehus.

¹⁾ Kfr. den nye straffelov.

²⁾ Plakat av 20 februar 1925 angående endringer i denne plakat samt den i Landbruksdepartementets skrivelse av 20 februar 1925 trufne bestemmelse om grensetrafikken med kjøtt fra Sverige ophevedes ved kgl. resol. av 4 juli 1925.

- b. Kjøttet skal være forsynt med stempelmerker, som beviser, at kjøttet stammer fra dyr, som av kontrollveterinær er besiktiget i slakteriet umiddelbart før slaktningen og funnet sunt, og at kjøttet av kontrollveterinær er undersøkt og funnet sunt og tjenlig til menneskeføde (prima). Sådanne stempelmerker, der skal godtas av Landbruksdepartementet, skal angi eksportlandets navn og slakteriets nummer.
- c. Der skal ved metalltråd og blyplombe være påheftet kjøttet merkelapp, der angir utførselslandets navn, det eksporterende slakteris nummer og beliggenhet (by), kjøttets art, samt at det i henhold til gjeldende lov eller reglement er godkjent til utførsel. Merkelappen skal være datert og underskrevet av vedkommende dertil autoriserte kontrollveterinær.
- d. Landbruksdepartementet kan kreve, at der med hvert parti kjøtt skal følge sådan eksportattest, som Landbruksdepartementet nærmere bestemmer.

Kjøtt, som ikke innføres i dertil bestemte og særlig innrettede transportrum, skal være forsynt med ny, ren emballage. Rum for transport av kjøtt skal være rent og smittefritt.

Til kommuner, hvor der er kommunal kjøttkontroll, kan der inntil videre fra svenske grensedistrikter innføres slakt uansett bestemmelsene i litr. a og b, når der medfølger slaktet en skriftlig erklæring fra vedkommende dyrs eier om kjøttets opprinnelse, slaktningssted og slaktningstid samt om, at dyret, hvorfra kjøttet stammer, ikke er slaktet på grunn av sykdom eller var sykt i slaktningsøieblikket. Denne erklæring skal bekreftes av svensk veterinær, politimyndighet, grensetollstasjonsbestyrer eller ordfører i vedkommende kommune med tilføyelse om, at der i distriktet ikke for tiden optrer ondartet smittsom husdyrsykdom. Dog skal disse attester, når det gjelder hest, inneholde erklæring om, at hesten er besiktiget av attestutstederen umiddelbart før slaktningen og funnet fri for sykdomstegn.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til å dispensere fra bestemmelsene i denne paragraf i særskilte tilfelle og til å gi almindelig dispensasjon for innførsel av frosset rensdyrkjøtt.

§ 5. For kontroll av det innførte kjøtt betales en avgift av kr. 1,50 pr. skrott.

B. Om kontrollens håndhevelse.

§ 6. I enhver kommune, hvor offentlig kjøttkontroll i henhold til loven av 27 juni 1892 er anordnet, skal der være en kontrollstasjon, hvor kontrollen av det ferske slaktekjøtt skal foregå.

§ 7.

- a. Intet kjøtt skal undersøkes og stemples, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin, kveg (undtagen kalver) eller ren, fremlegges i minst en fjerdedels kropp (for- eller bakfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller geit, fremlegges i hele kroppen, som kan være delt efter lengden; dog skal slakt, som stammer fra dyr, der er slaktet på grunn av sykdom (nødslaktede dyr), alltid fremlegges i sin helhet. Renkjøtt, som ved innførsel til kontrollkommune er frossent, skal være fritatt for den ved denne plakat anordnede kontroll.

- b. Hele kropp er skal ved fremleggelsen være oppbrystet. Med bakpart er skal følge nyrene i organisk sammenheng. Andre organer, som ved slaktingen er fraskilt kroppen, såsom hode, tunge, nett, lever, hjerteslag o. lign. kan mottas til kontroll, når de ved et merke er betegnet som tilhørende det slakt, hvormed de fremføres, og for tungens vedkommende er heftet til dette.
- c. Ferske organer av slaktedyr må ikke benyttes som menneskeføde innen en kommune uten å være fremført til kontroll og stempelt.
- d. Kommunestyret kan ved approbasjon av Landbruksdepartementet fastsette regler, ifølge hvilke større deler av slakt eller flere organer enn ovenfor nevnt kan kreves fremlagt for kontrolløren i tilfelle i organisk sammenheng med slaktet.
- e. Ved undersøkelse i slakteri av kjøtt av dyr, slaktet innen vedkommende kommune, skal samtlige dyrets organer være til stede og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrolløren.

§ 8. Når hesteslakt fremlegges til kontroll, skal slaktet ledsages av attest enten fra en dyrlæge, som meddeler opplysning om hestens tilstand umiddelbart før slaktingen, eller fra to troverdige menn, som i henhold til en besiktigelse av hesten umiddelbart før slaktingen bevidner, at dyret er funnet fritt for sykdomstegn. Attesten skal tillike inneholde opplysning om dyrets farve. Slaktet må være forsynt med et merke, som godtgjør dets identitet etter den medfølgende attest. Menneskets troverdighet skal være bevidnet av politiet eller av kommunens ordfører.

§ 9. Slakt, som ved fremførelse til kontroll ikke er i hel og ubeskadiget stand, således at ingen hinnebedekning er fjernet, itler eller andre organdeler bortskåret, eller som ikke tilfredsstiller de i §§ 7 og 8 opstilte krav, eller som fremlegges i tilsmusset tilstand avvises fra kontrollen, for såvidt der ikke foreligger grunn til å beslaglegge kjøttet.

§ 10. Kontrolløren skal, for såvidt slaktet etter foranstående bestemmelser kan mottas til kontroll, underkaste dette en nøiaktig undersøkelse for å avgjøre, om kjøttet er tjenlig til menneskeføde. Avgjørelse herav treffes overensstemmende med den til enhver tid gjeldende instruks for kontrollen. Hvis kontrolløren på grunn av særegne forhold ikke kan treffe avgjørelse ved slaktets fremleggelse, kan avgjørelsen utskytes inntil 24 timer, mellemliggende helligdag ikke iberegnet. Ved undersøkelsen har kontrolløren rett til å gjøre de nødvendige innsnitt i kjøtt og organer.

§ 11.

- a. Den, som fremstiller kjøtt til kontroll, skal ved fremleggelsen meddele opplysning om, hvad der er ham bekjent om slaktet, såsom eierens navn, hvorfra slaktet er kommet, slaktingssted og slaktingstid, om dyret har vært sykt eller har fått medisin før slaktingen m. v.
- b. Hvis slaktet stammer fra et sykt dyr, skal der meddeles opplysning om dyrets tilstand før slaktingen, om det har fått medisin før slaktingen og andre opplysninger som kontrolløren anser nødvendige. Kan fornødne opplysninger ikke tilveiebringes, avvises slaktet, medmindre der ved undersøkelsen finnes tegn, som betinger slaktets beslagleggelse.

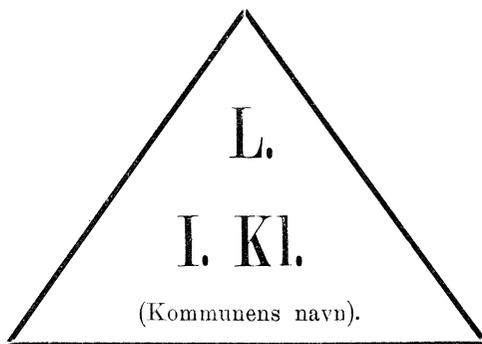
§ 12. Når et slakt etter foretatt undersøkelse finnes tjenlig til menneskeføde, skal der på slaktet anbringes stempelmerker.

På kjøtt av slaktedyr, slaktet innen en kommune, hvor kontroll er

innført og undersøkt i vedkommende slakteri med dyrets samtlige organer således til stede, at der ingen tvil er om, at organene tilhører det foreviste slakt, skal når kjøttet i enhver henseende finnes sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverrdiameter skal være 6 cm. og hvis høidediameter skal være 3,5 cm., skal inneholde foruten kommunens navn (helt eller forkortet) tillike tegnene I Kl. (∩: første klasse), B. (∩: bykontroll), se hosstående tegning.

På kjøtt av slaktedyr, som enten er innført utenbysfra eller slaktet innen byen, men fremført til kontroll uten tilstedeværelse av dyrets samt-

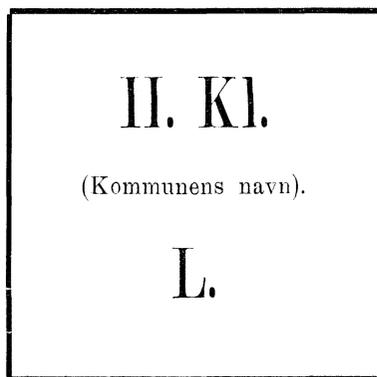
lige organer, skal, når kjøttet i enhver henseende antas sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerke i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempler, hvis grunnlinje skal være 6 cm. og hvis sider skal være 5 cm., skal foruten vedkommende kommunes navn tillike inneholde tegnene I Kl. (∩: første klasse), L. (∩: landkontroll), se hosstående tegning.

§ 13. På kjøtt, som ved undersøkelse finnes å lide av mangler i sanitær henseende, men hvor den tilstedeværende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antas å kunne betinge fare for den menneskelige sundhet, skal der hvis kjøttet hitrører fra dyr, undersøkt i vedkommende slakteri med dyrets samtlige organer således til stede, at der ingen tvil er om, at organene tilhører det foreviste slakt, anbringes stempelmerker i sort farve

og rund form, hvis diameter skal være 6 cm. Stempelmerket skal avstemple foruten vedkommende kommunes navn tillike tegnene II. Kl. (3: 2nen klasse), B. (3: bykontroll), se hosstående tegning.

Hvis kjøttet derimot fremstilles til kontroll, uten at samlige organer er til stede, eller hvis det er innført utenbysfra, skal der, under samme betingelse som ovenfor i denne paragraf nevnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm., og

merket skal avstemple, foruten vedkommende kommunes navn, tillike II. Kl. (3: 2nen klasse), L. (3: landkontroll), se hosstående tegning.

§ 14. Hvis der ved undersøkelse av kjøttet finnes mangler av sådan art, at kjøttet ikke anses tjenlig til menneskeføde, skal det beslaglegges og inntil videre opbevares på kontrollstasjonen på en sådan måte, at der ingen risiko er for tilsmussning og bedervelse av annet kjøtt eller for spredning av sykdomsstoff. Fra kontrollstasjonen eller fra undersøkelsesstedet skal det beslaglagte kjøtt føres på forsvarlig vis enten til destruksjonsanstalt, opbretningsovn eller nedgravningsplass for sådant kjøtt eller til en av kommunen godkjent innretning, hvor kjøttet gjennomkokes. Kjøttet kan dog tilbakeleveres eieren, hvis det ikke er befestet med nogen

sykdom, som ifølge husdyrloven betinger dets opbrenning eller nedgravning. Kjøttet skal, hvis det tilbakeleveres eieren, av kontrolløren forsynes med dype innsnitt, hvori der strøs ulesket kalk eller petroleum, rå karbolsyre o. lign., hvorved det gjøres utjenlig til benyttelse for mennesker eller dyr.

§ 15. Den av kontrolløren truffne avgjørelse om kjøttets stempling eller beslagleggelse kan innankes for stedets helseråd. Den, som fremfører kjøttet til kontroll, skal i så fall straks protestere mot den truffne avgjørelse og har ved henvendelse til helserådet å krevne dettes kjennelse. Kontrolløren bør være til stede ved sakens behandling og nærmere begrunne sin avgjørelse. Kjøttet blir, inntil kjennelsen er avgitt, å opbevare på forsvarlig vis ved kontrollstasjonen. Hvis helserådet ikke opprettholder kontrollørens avgjørelse, blir kjøttet å stemple med tilføielse — efter kommunens navn — av ordet «Helseråd».

§ 16. Stempelmerkene skal anbringes på minst følgende steder på hvert halve slakt:

I. Hos hest og kveg (undtagen kalver)

1. på siden av halsen,
2. på underarmen,
3. på bogen,
4. på brystet,
5. på høiryggen,
6. i nyrepartiet,
7. på innsiden av låret,
8. på utsiden av låret,
9. på tungen og hodet.

II. Hos kalver og rensdyr

1. på bogen eller underarmen,
2. på brystet,
3. på låret eller bekkenpartiet.

III. Hos svin

1. på hodet,
2. på brystet,
3. på bogen,
4. på ryggen,
5. på buken,
6. på låret.

På smågriser er det nok å stemple hodet og ryggen.

IV. Hos får og geit

1. på brystet,
2. på bogen,
3. på ryggen,
4. på låret.

Hos smålam og killinger er det nok å stemple halsen og ryggen.

Hvis kontrolløren finner det hensiktsmessig, eller hvis kjøttets eier krever det, kan flere stempler anbringes.

§ 17. Enhver kontrollstasjon skal være forsynt med vann, vask og avløp til kloakk, samt de til undersøkelse av slaktet nødvendige instru-

menter og for øvrig være innrettet og utstyrt således som Landbruksdepartementet til enhver tid bestemmer. Stemplene må utenfor bruken oppbevares i et sikkert tillåst skap.

Der skal sørges for, at slaktet kan fremlegges til kontroll uten å utsettes for regn eller støv. For det beslaglagte kjøtt skal der finnes et eget ophengningsrum eller en egen kasse, hvilke holdes forsvarlig avlåst.

§ 18. Kontrollstasjonen skal holdes åpen for undersøkelser og stempeling av kjøtt til de tider, som vedkommende magistrat og formannskap bestemmer.

§ 19. Ved enhver kontrollstasjon skal der føres en protokoll over alt kjøtt, som fremføres til kontroll ved hovedstasjonen, samt en annen protokoll over alt kjøtt, som undersøkes utenfor kontrollstasjonen.

I vedkommende protokoll anføres rekvirentens eller eierens navn, kjøttets opprinnelse (fra indlandet eller fra utlandet), undersøkelsens datum, kjøttets art og størrelse samt undersøkelsens resultat. Der skal tillike føres regnskap over de for undersøkelsen betalte avgifter.

§ 20. Når noget kjøtt avvises, stemples med 2den klasse eller beslaglegges, skal grunnen hertil anføres i protokollen.

Det beslaglagte eller etter § 13 stemplede kjøtt skal veies. Det skal anføres i protokollen, hvorledes der senere er forholdt med det beslaglagte kjøtt.

§ 21. Kontrollstasjonens bestyrer har innen 1 februar hvert år gjennom vedkommende helseråd og magistrat å avgi til direktøren for Det civile veterinærvesen en nøiaktig beretning over kontrollens virksomhet i det forløpne år overensstemmende med de for sådan beretning fastsatte skjemaer.

§ 22. Overtredelse av de i denne plakat gitte forskrifter blir, for såvidt de ikke inngår under strengere straffebestemmelser, å belegge med straff overensstemmende med den almindelige borgerlige straffelov av 22 mai 1902 § 339.

§ 23. De ved de kongelige plakater av 5 november 1895, 2 november 1896, 3 august 1897, kgl. res. av 19 august 1897 samt de kongelige plakater av 20 oktober 1900, 26 oktober 1901, 24 mai 1907 og 27 november 1908 fastsatte kjøttkontrollregler opheves fra 1 september 1911 å regne. Denne plakat trer i kraft fra samme dag.

Bekjentgjørelse

fra Landbruksdepartementet av 28 februar 1923 angående innførsel av ferskt kjøtt (slaktekjøtt) fra Sverige til Norge.

Som tillegg til de ifølge plakat av 29 juni 1922 gjeldende regler for innførsel fra utlandet av ferskt slaktekjøtt fastsettes herved følgende nærmere regler vedrørende sådan innførsel fra Sverige.

§ 1. I plakat av 29 juni 1922 dens § 4 litr. b er det bestemt at Landbruksdepartementet skal godta de stempelmerker som i utlandet påsettes det kjøtt som omhandles i nevnte paragrafs litr. a.

I henhold hertil har departementet godkjent sådanne stempelmerker for kjøtt fra følgende offentlige slaktehus og under kontroll stilte eksportslakterier i Sverige, nemlig av:

A.: Offentlige slaktehus:

Nr. 1 Stockholm.	Nr. 5 Linköping.
» 2 Göteborg.	6 Karlskrona.
» 3 Malmö.	7 Hälsingborg.
» 4 Eskilstuna.	8 Norrköping.

Stempelmerkene på kjøtt fra disse slaktehus skal ha en blå farve, være av oval form, med en lengdediameter av 6 cm. og en høidediameter av 3,5 cm. og inneholde ordene «Statskontroll N:r», slaktehusets nummer som eksportslakteri samt ordet «Sverige», således som hosstående mønster viser:

B.: Eksportslakterier:

51. Kalmar läns andelssvineslakteriförening, Kalmar.
52. Östra Skånes andelsslakteriförening u. p. a., Tomelilla.
54. Värmlands andelsslakteriförening m. b. p. a., Kil.
55. Sydvästra Skånes andelsslakteriförening u. p. a., Trälleborg.
56. Halmstads svineslakteriförening, Halmstad.
57. A. B. Falkenbergs exportslakteri, Falkenberg.
59. Hallsberg svineslakteribolag, Hallsberg.
60. Ystadsortens andelsslakteriförening, u. p. a., Ystad.
61. Ängelholmsortens andelsslakteriförening u. p. a., Ängelholm.
62. A. B. Varbergs exportslakteri, Varberg.
64. Lantbrukarnas andelsexportslakteriförening u. p. a., Landskrona.
65. Eslövs svineslakteriaktiebolag, Eslöv.
67. Nordvestra Skånes andelsslakteriförening, u. p. a., Åstorp.
68. A. B. Äsperöds exportslakteri, Äsperöd.
70. Västra Sveriges andelssvineslakteriförening, Uddevalla.
72. Skånska andelsslakteriförening u. p. a., Hörby.
73. Mellersta Skånes andelsslakteriförening u. p. a., Askeröd.
75. Värnamo exportslakteriförening u. p. a., Värnamo.
76. Kopparbergs läns andelsslakteriförening u. p. a., Borlänge.
77. Jönköpings läns andelssvineslakteriförening u. p. a., Jönköping.
78. Gottlands andelsslakteriförening u. p. a., Visby.
79. Västergötlands exportslakteri (Sven Hylander & Co.), Stenstorp.

¹⁾ Her angis slaktehusets nummer som eksportslakteri.

80. Kristianstadsortens andelsslakteriförening u. p. a., Kristianstad.
 81. Skaraborgs läns andelssvineslakteriförening u. p. a., Skara.
 82. Kronobergs läns andelssvineslakteriförening u. p. a., Alvesta.
 83. Sydvästra Skånes andelsslakteriförening u. p. a., Kävlinge.
 84. Mälareprovinsernas andelsslakteriförening m. b. p. a., Nyköping.

Stempelmerkene på kjøtt fra disse slakterier skal være blå, ha en cirkelrund form, hvis diameter er 5,5 centimeter og inneholde ordene «Statskontroll N:r», slakteriets nummer samt ordet «Sverige», således som hosstående mønster viser:

Vedkommende godkjente slaktehus' eller slakteris nummer skal finnes angitt i stempelmerkene.

§ 2. Den i henhold til ovennevnte plakats § 4 litr. c nevnte merke-lapp, som skal påheftes kjøttet, skal for det kjøttets vedkommende, som stammer fra noget av de foran under gruppe A nevnte offentlige slaktehus, ha følgende tekst:

 SVERIGE	
	<p>Kött av ....., slaktat i offentliga slakthuset i ....., exportslakteriet N:r ....., godkänt till utförsel till .....</p> <p>..... enligt Kungl. förordningen den 10 oktober 1913 ang. kontroll vid utförsel av kött.</p> <p>..... den ..... 192.....</p> <p>Journalnummer: .....</p> <p>..... av Medicinalstyrelsen förordnad veterinär.</p>

¹⁾ Her angis eksportslakteriets nummer.

Og for det kjøtt, som stammer fra de under gruppe B nevnte eksportslakterier, følgende tekst:

 SVERIGE	
	<p>Kött av ....., slaktat i exportslakteriet N:r ..... i ..... godkänt till utförsel till .....</p> <p>enligt Kungl. förordningen den 10 oktober 1913 ang. kontroll vid utförsel av kött.</p> <p>..... den ..... 192.....</p> <p>Journalnummer: .....</p> <p>..... av Medicinalstyrelsen förordnad veterinär.</p>

Merkelappene skal være utfylt og undertegnet og påheftet med metalltråd og blyplombe.

 SVERIGE	N:r ¹⁾ .....
	<p>Kött av²⁾ .....</p> <p>godkänt för utförsel till Norge.</p> <p>³⁾ ..... den ..... 192.....</p> <p>⁴⁾ .....</p> <p>⁵⁾ .....</p>

1) Journalnummer. 2) Dyreslag. 3) Stedets navn. 4) Bevisststederens navn. 5) Titel.

§ 3. Videre har departementet for det kjøtt som omhandles i foranstående §§ 1 og 2 bestemt:

1. at den i foran nevnte plakats § 4 litr. d omhandlede eksportattest eller annen medfølgende attest inntil videre skal inneholde bevidnelse fra vedkommende veterinær i utførselslandet om, at det dyr fra hvilket kjøttet stammer, ikke i de før nedslaktningen senest forløpne 30 — tretti — dager er innført til Sverige fra utlandet,

2. at de i plakaten § 3, annet ledd, omhandlede «andre» organer, heri medregnet hode, inntil videre ikke skal kunne medfølge slaktet. Dog kan hode sitte på slakt av svin.

§ 4. Det kjøtt som i henhold til bestemmelsene i plakaten § 4, næst siste ledd, på visse vilkår kan innføres fra svensk grensedistrikt, skal stamme fra dyr som er opfødd og slaktet i et umiddelbart ved riksgrensen beliggende svensk tingslag eller av sådant tingslag omsluttet by.

Foruten den i plakaten nevnte bekreftede erklæring som skal medfølge dette kjøtt og hvis innhold nærmere er angitt i plakaten, skal der være påheftet kjøttet en av vedkommende svenske bevisutsteder underskreven merkelapp efter omstående mønster:

I henhold til den i regjeringens resolusjon av 22 desember 1922 gitte bemyndigelse har departementet bestemt at foran nevnte plakat av 29 juni 1922 angående endringer i plakat av 4 august 1911 inneholdende regler for innførsel og kontroll av fersk kjøtt (slaktekjøtt) med de i nærværende bekjentgjørelse gitte tilleggsbestemmelser skal tre i kraft fra og med 1 april 1923.

Regler

for innførsel og undersøkelse av opdelt kjøtt. Plakat av 4 august 1911¹⁾.

§ 1. Ved opdelt kjøtt forstås kjøtt av slaktede husdyr, når kjøttet er delt i fjerdedels kropper eller mindre deler. Til kjøtt henregnes muskler med tilhørende ben, fett, bindevev og itler, fremdeles indre organer, hode og tarmer.

Opdelt kjøtt kan innføres til²⁾:

1. Oslo,
2. Drammen,
3. Horten,
4. Skien,
5. Arendal,
6. Kristiansand,
7. Stavanger,
8. Haugesund,
9. Bergen,
10. Trondhjem,
11. Bodø.

Innførsel av sådant kjøtt til andre steder enn de her nevnte er forbudt. Landbruksdepartementet kan dog for enkelte tilfelle tillate innførsel til andre steder.

§ 2. Innførsel av blod og hakkekjøtt samt usaltet benfritt kjøtt er forbudt, medmindre bestemmelsene i nærværende plakats § 11 kommer til anvendelse.

¹⁾ Kfr. kgl. resol. av 26 mai 1922 og 16 oktober 1925.

²⁾ Tønsberg utgikk ved kgl. resol. av 9 februar 1912. Ålesund utgikk ved kgl. resol. av 8 oktober 1915. Drammen: se kgl. resol. av 26 mai 1922. Horten: se kgl. resol. av 16 oktober 1925.

På samme måte er innførsel av fårekjøtt i mindre stykker enn på 2 kg. og av annet kjøtt i mindre stykker enn på 4 kg. forbudt. For øvrig er innførsel av saltet kjøtt tillatt. Saltet kjøtt, som innføres, skal være undergitt kontroll etter reglene i denne plakaten.

§ 3. Bestemmelsene i §§ 1, 2 og 6 skal inntil videre ikke gjelde for røkte eller saltede skinker, saltet flesk, talg, fett eller kjøtt, som innføres i lufttette kar og har vært underkastet en særegen mot bedervelse beskyttende behandling (hermetiske varer), enn videre pølser, posteier o. lign. i lufttett pakning, innhyllet i gelatin o. lign. eller nedlagt i eddik. Pølser, posteier o. lign. kan kun innføres i særskilte postpakker på inntil 5 kg. vekt.

Ved skinker forstås bogen eller låret av svin med tilhørende ben, med eller uten hud.

Likeledes skal frossent renkjøtt inntil videre være fritatt for den ved denne plakaten anordnede kontroll.

§ 4. Til salt kjøtt henregnes alene kjøtt, hvor muskelmassen også i de innerste lag inneholder minst 4 — fire — prosent salt.

§ 5. Kjøtt, som er tilsatt farvestoffer eller andre konserveringsmidler enn koksalt, sukker eller salpeter, såsom

- a. borsyre og borater (boraks),
- b. formaldehyd,
- c. alkali — jordkali — oksyder — hydroksyder og karbonater,
- d. svovelsyre og undersvovelsyrlige salter (sulfiter og hyposulfiter),
- e. fluorider,
- f. benzoesyre, salisytsyre og deres forbindelser,
- g. klorater

må ikke innføres, medmindre bestemmelsene i nærværende plakats § 11 kommer til anvendelse.

§ 6.

- a. Etterat det i §§ 1 og 2 omhandlede i tønner, fustasjer eller annen innpakning innførte kjøtt er tollbehandlet eller, forsåvidt stedets tollvesen og vedkommende kjøttkontrollør finner det hensiktsmessig, før tollbehandlingen har funnet sted, skal kjøttet, førenn det utleveres importøren, underkastes kontroll av dertil av departementet godkjent kommunal kontrollør.
- b. I særegne tilfelle såsom ved større innførsel til fabrikk eller lagerhus, kan departementet bestemme, at kontrollen utføres på vedkommende fabrikk eller lager.

§ 7.

- a. Enhver sending av innført kjøtt, som omfattes av bestemmelsene i disse regler, skal ledsages av papirer bekreftet av stedets norske konsul, som godtgjør, hvorfra kjøttet kommer, kjøttets art og at kjøttet stammer fra dyr, som er undersøkt i levende live av dyrlæge og av ham funnet sunt, og at kjøttet ved dyrlægeundersøkelsen efter slaktingen er funnet tjenlig til menneskeføde. De innførte fustasjer eller annen emballasje skal være således merket og plombert, at varens identitet efter de ledsagende papirer kan godtgjøres. Inntil videre skal der dog ikke kreves dyrlægeattest for det fra Island indførte saltede fårekjøtt eller for saltede farmer.

- b. Landbruksdepartementet bemyndiges til å fastsette formularer for de attester, som skal medfølge det fra utlandet innførte kjøtt.
- c. Forsendelsen skal åpnes i kontrollørens påsyn i det dertil bestemte undersøkelseslokale, eller, forsåvidt kontroll er tillatt i henhold til § 6 b, på vedkommende sted.

Derpå undersøkes, om varen stemmer med angivelsen i de ledsagende papirer, og om varen i sundhetsmessig henseende frembyr betenkelighet.

§ 8. Når kjøttet er kontrollert og funnet tjenlig til menneskeføde, skal der på vedkommende pakning anbringes enten et brandmerke eller et farvestempel.

Stemplet skal for kjøtt av får, kveg eller svin være av regelmessig sekskantet form og sekskantens sider skal være minst 2,5 cm.

For hestekjøtt skal stemplet være firkantet med 5 cm. lang grunnlinje og 2,5 cm. lang sidelinje.

Stemplet, hvis bokstaver skal være skarpe og tydelige, skal, når farve anvendes, avstemple et rødt merke, som inneholder ordet «Import» samt den kontrollerende kommunes navn.

Inneholder pakningen hestekjøtt, skal merket angi dette.

§ 9. Hvis kjøttet tilbakevises fra kontrollen, fordi de i § 7 omhandlede legitimasjoner m. v. mangler eller ikke er fyldestgjørende, eller fordi det ikke er tillatt å innføre det til benyttelse som menneskeføde eller det beslaglegges, skal pakningen stemples med en sort trekant av 5 cm. sider, hvor der finnes ordene «Import», kontrollkommunens navn og henholdsvis ordet «tilbakevist» eller «beslaglagt».

Den anvendte farve må være holdbar.

§ 10. Der skal tillike foruten stimplingsmerket påklistres sendingen en merkelapp, som angir undersøkelsens datum og kontrollørens navn.

Stempelemarkene skal anbringes på pakningen på minst 2 steder (et merke på lokket og et annetsteds) og på iøinefallende måte.

§ 11. Kjøtt, som ikke er bestemt til menneskeføde, kan innføres uten å underkastes kontroll, når kjøttet er gjort eller gjøres utjenlig til menneskeføde, såsom ved innsnitt i kjøttet og tilsetning av kalk, tjærestoffer (karbolsyre, kreosot) o. lign. efter nærmere bestemmelse.

§ 12. Kontrolløren har å anføre i kontrollprotokollen nøiaktige opplysninger om

- a. undersøkelsens datum,
- b. importørens navn,
- c. varens art,
- d. varens opprinnelse (avsendelsessted og avsendelsesfirma),
- e. kort angivelse av de ledsagende papirers innhold (sundhetsattest, fustasjens eller sendelsens nr.) o. lign.,
- f. varens nettovekt (som netto regnes sendelsens innhold av kjøtt),
- g. det beslaglagte kjøttets nettovekt og mengden av det tilbakeviste kjøtt,
- h. grunnen til beslagleggelsen eller tilbakevisningen,
- i. opplysninger om det i henhold til § 11 innførte kjøtt, som er utjenlig til menneskeføde.

Den av kontrolløren truffne avgjørelse kan innankes for stedets helseråd. Den, der fremfører kjøttet til kontroll, skal i så fall straks protestere mot den truffne avgjørelse og har ved henvendelse til helserådet å kreve

dettes kjennelse. Kontrolløren bør være til stede ved sakens behandling og for helserådet nærmere begrunne sin avgjørelse. Kjøttet blir, inntil kjennelsen er avgitt, å opbevare på forsvarlig vis ved kontrollstasjonen. Hvis helserådet ikke oprettholder kontrollørens avgjørelse, blir kjøttet å stemple — med tilføielse efter kommunens navn — av ordet «Helseråd».

§ 13. For undersøkelse av det innførte kjøtt skal erlegges en kontrollavgift av 2 øre pr. kg. Avgiften beregnes efter kjøttets vekt.

§ 14. Med hensyn til tollens erleggelse og eventuell tilbakebetaling av erlagt toll for beslaglagt eller tilbakevist kjøtt, har kontrolløren å rette sig efter den ordning, som i denne henseende måtte treffes av vedkommende tollkammer.

§ 15. Kontrolltiden fastsettes av magistraten. Kontroll skal som regel kun finne sted ved dagslys; i mørketiden skal der sørges for tilstrekkelig kunstig belysning av kontrollokalet.

§ 16. Overtredelse av de i denne plakat gitte forskrifter blir, for såvidt de ikke inngår under strengere straffebestemmelser, å belegge med straff overensstemmende med den almindelige borgerlige straffelov av 22 mai 1902 § 339.

§ 17. Denne plakat trer i kraft fra 1 november 1911¹⁾.

Lov

av 9 august 1918 (kfr. lover av 7 juli 1922 og 17 juli 1925) om offentlige tjenestemenns skyss- og kostgodtgjørelse.

I. Angående skyssgodtgjørelse.

§ 1. Offentlige tjenestemenn er for reiser innen riket, så vel i offentlige anliggender som til utførelse av forretninger for private, i de tilfelle, hvor der tilkommer dem skyssgodtgjørelse, berettiget til å oppebære denne efter de i nærværende lov fastsatte bestemmelser.

§ 2. Kongen fastsetter med Stortingets samtykke det regulativ, efter hvilket skyssgodtgjørelsen i almindelighet skal beregnes for de forskjellige befordringsmidler, tillands og tilvanns.

§ 3. Når den reisende i distrikter, hvor befordring bare kan skje med ren, benytter egne ren, blir den ham tilkommende godtgjørelse å bestemme av Kongen.

§ 4. Tjenestemenn, som efter offentlig foranstaltning gis fri befordring eller som marsjerer med tropp — hvorom nærmere regler gis av Kongen — erholder ikke skyssgodtgjørelse, men får kun godtgjort efter regning nødvendige utlegg for befordring av medbragt, fornøden bagasje.

§ 5. Foruten den bestemte skyssgodtgjørelse, der også innbefatter tilsigelsespenger samt leie av båt og andre reiseredskaper, erholder samtlige tjenestemenn erstatning efter regning for nødvendige utlegg til

- a. befordring ombord til og iland fra dampskiber,
- b. transport av nødvendig bagasje, så vel på selve reisen som mellem bopel eller forretningssted og det sted, hvor reisen begynner eller ender,

¹⁾ Anvisning til undersøkelse av opdelt kjøtt av 6 oktober 1911.

Veiledning til utførelse av kjemisk undersøkelse av opdelt kjøtt (av 1911, 21 september).

c. bom-, bro-, brygge-, fløt- og ferjepenger, innskrivningspenger, kanalavgift, slusepenger, telefon- og telegramgebyrer vedkommende reisen, plassbillet og soveplass på jernbane og dampskib og andre nødvendige utgifter til selve befordringen med jernbane eller dampskib.

§ 6. (Ophevet.)

§ 7. For reiser i statens anliggender, foretatt utenfor rikets grenser, bestemmer Kongen eller den, han dertil bemyndiger, skyssgodtgjørelsens størrelse.

Likeledes kan Kongen bestemme særegne regler for beregning av skyssgodtgjørelse for tolloffisianter på grensepatruljetur.

§ 8. Den minste veilengde, som må reises, når godtgjørelse for skyss så vel tillands som tilvanns skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopel eller 6 km. tilsammen frem og tilbake.

Skyssen godtgjøres bare for den virkelige veilengde, dog så, at for de strekninger, hvor tjenestemannen har betalt for skyssen efter en større veilengde enn den virkelig reiste i henhold til regler som gjelder for skyss fra offentlige skyss-stasjoner, tilkommer det ham skyssgodtgjørelse efter denne forøkede veilengde.

§ 9. Den godtgjørelse, som tilkommer offentlige tjenestemenn for skyss, skal beregnes efter den vei og den måte, hvorpå reisen med minst utgift kan foregå — alt forsåvidt det ikke på grunn av særegne omstendigheter har vært av vesentlig betydning å foreta reisen ad annen vei eller på annen måte, hvilket i så fall må angis i regningen.

II. *Angående kostgodtgjørelse.*

§ 10. I tilfelle, hvor der for reiser innen riket — enten i offentlige anliggender eller til utførelse av forretninger for private — tilkommer offentlige tjenestemenn skyssgodtgjørelse efter nærværende lov, skal de også være berettiget til kostgodtgjørelse efter nedenstående bestemmelser.

Det samme gjelder også:

1. Offentlige tjenestemenn, som på sådanne reiser ellers vilde tilkomme almindelig skyssgodtgjørelse, men som istedet derfor erholder fri befordring.
2. Militære og civilmilitære tjenestemenn av sjøetaten også med hensyn til kommandoturer tilsjø.

Derimot skal nærværende lovs bestemmelser om kostgodtgjørelse ikke være anvendelige på forlikskommissærer og i krigstilfelle heller ikke på militære og civilmilitære tjenestemenn.

§ 11. Kongen fastsetter med Stortingets samtykke kostgodtgjørelsens størrelse.

Forsåvidt tjenestemennene i denne henseende inndeles i klasser, bestemmes inndelingen av Kongen med Stortingets samtykke.

§ 12. Stortingsmenn tilkommer på reiser, som de ifølge grunnlovens § 65, 1ste ledd, erholder reisegodtgjørelse for, kostgodtgjørelse efter det til enhver tid gjeldende regulativ, i tilfelle som for 1ste klasse bestemt.

§ 13. For medlemmer av offentlige kommisjoner og komiteer eller for nogen, hvem særskilt hverv for øvrig er overdratt, bestemmer Kongen den kostgodtgjørelse, som blir å tilstå vedkommende.

Det samme gjelder for reiser, som foregår utenfor rikets grenser, for såvidt disse ikke er kommandoturer tilsjøs.

Enn videre skal det være overlatt Kongen under særegne omstendigheter å fastsette en høiere kostgodtgjørelse enn efter denne lov bestemt for fylkesmenn, statsadvokater, sorenskrivere, fogder, politiembedsmenn, lensmenn og sakførere for tilstedeværelse under de større fiskerier.

For reise foretatt av jernbanefunksjonær innen hans distrikt bestemmes kostgodtgjørelsens størrelse av Kongen eller den, han bemyndiger dertil.

§ 14. Den minste veilengde, som så vel tillands som tilvanns må reises, når kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopel eller 6 km. tilsammen frem og tilbake.

Valgte medlemmer av fylkesting, fylkesutvalg, fylkesveistyrer, fylkeskattestyrer og fylkesskolestyrer tilkommer dog kostgodtgjørelse for forretningsdager, selv om reise ikke foretas. Det samme gjelder lagrettemenn og domsmenn, som har forrettet.

§ 15. For reiser, som varer mindre enn 5 timer, tilstås ingen kostgodtgjørelse. Undtatt herfra er dog de i foregående paragraf nevnte valgte medlemmer av fylkesting, fylkesutvalg, fylkesveistyrer, fylkesskattestyrer og fylkesskolestyrer, når det gjelder forretningsdager, samt lagrettemenn og domsmenn som har forrettet.

Læger i praksis får kostgodtgjørelse for alle reiser som det tilkommer dem skyssgodtgjørelse for.

§ 16. Kostgodtgjørelse kan alene beregnes for den tid, der med nødvendighet medgår til reise til og fra forretningsstedet ad korteste vei eller på billigste måte, overensstemmende med de for beregningen av skyssgodtgjørelse gjeldende regler, samt til forretningens utførelse.

Når reisen skjer med hesteskyss, bør som regel minst 60 km. daglig tilbakelegges.

§ 17. Kostgodtgjørelse tilkommer ikke nedennevnte tjenestemenn i følgende tilfelle:

1. Uthavnsbetjenter samt tollbetjenter og tollopsyndsmenn, der er stasjonert i uthavner, på reiser innen det til vedkommende uthavnsstasjoner tilhørende distrikt. Likeledes kryssbetjenter på reiser i krysstiden.
2. Lensmenn:
  - a. på reiser i anledning av brand- og skattetaksasjoner samt til innhentelse av opplysninger vedkommende den almindelige brandforsikring;
  - b. på reiser i skyssvesenets anliggender, herunder ikke innbefattet de reiser, der måtte bli pålagt lensmannen i anledning av de i skyssloven av 14 juli 1893 § 55 omhandlede undersøkelser;
  - c. på reiser i postvesenets anliggender;
  - d. på reiser i anledning av de i lovene om tilvirkning av brennevin og malt omhandlede forretninger.
3. Valgte medlemmer av innrullingskommisjoner for reise til innrullingsmøter innen det distrikt, for hvilket de er valgt.
4. Militære tjenestemenn på reiser eller under utførelse av tjenesteforretninger, for hvilke der ved lønns- eller tilleggsregulativer eller andre bestemmelser måtte være fastsatt særskilt godtgjørelse.

III. *Almindelige bestemmelser.*

§ 18. Av militærpersoner inngår korporaler og menige ikke under nærværende lov. Disse tilkommer for reiser i anledning av militær tjeneste godtgjørelse kun i tilfelle og efter de regler, som Kongen med Stortingets samtykke bestemmer.

Det samme gjelder i sin almindelighet for militærpersoners reiser innen befestningsområder, garnisonssteder og ekserserplasser eller til steder i disses umiddelbare nærhet eller for andre militære tjenestereiser under lignende forhold.

§ 19. Utføres på en og samme reise flere forretninger for det offentlige eller for private, blir skyss- og kostgodtgjørelsen for reisedager å fordele på de forskjellige forretninger i forhold til veilengden til hvert forretningssted. Kostgodtgjørelsen for forretningsdager blir særskilt å belaste den eller de på vedkommende dager avholdte forretning eller forretninger, i siste fall med en like part på hver.

§ 20. Foretar en offentlig tjenestemann reiser til utførelse av forretninger, som sorterer under en annen tjenestemann, for hvem en høiere kostgodtgjørelse er fastsatt, skal han for disse reiser være berettiget til å erholde samme kostgodtgjørelse som for sistnevnte er bestemt, samme regler skal gjelde, om overtagelsen av annen tjenestemanns forretninger inntreffer under reise, som allerede er påbegynt. Enhver annen, hvem det overdras å utføre en offentlig tjenestemanns forretninger, skal være berettiget til samme skyss- og kostgodtgjørelse, som for denne er bestemt.

§ 21. Et passende forskudd på reiseutgifter kan anvises, når disse blir så store, at utlegget vil bli for byrdefullt for den reisende.

§ 22. Regninger over skyss- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen av det offentlige, skal, forsåvidt ingen tidsbestemmelse på annet sted måtte være gitt, være innsendt til vedkommende myndighet senest innen 6 måneder, efterat reisen er tilendebragt. Fra tjenestemenn, som ifølge særskilt bestemmelse utferdiger sine regninger for skyss- og kostgodtgjørelse kvartalsvis, må regning være innsendt senest innen 6 måneder efter utløpet av det kvartal, hvori reisen er foretatt. Oversittes fristen, godtgjøres ikke fordringen av det offentlige.

Regning, som har vært innsendt innen den fastsatte tidsfrist og som tilbakesendes regningsutstederen, undergis en ny foreldelsesfrist av inntil 6 måneder fra den dag, regningen av vedkommende myndighet sendes tilbake til regningsutstederen.

Forsåvidt regningen for en reise, for hvilken forskudd er mottatt i henhold til § 22, foreldes i medfør av nærværende paragraf, blir det erholdte forskudd å tilbakebetale.

Et efter foreløbig anvisning utbetalt beløp, som i henhold til bestemmelsene i nærværende paragraf ikke skulde ha vært utbetalt, kan tilbake-søkes.

§ 23. Denne lov trer i kraft fra den tid, Kongen bestemmer. Fra samme tid settes lov av 10 juli 1894 om offentlige tjenestemanns skyss- og kostgodtgjørelse ut av kraft, og likeså de i henhold til sammes § 25 gitte kongelige resolusjoner. Dessuten opheves fra samme tid lov av 26 juli 1916 om endringer i foran nevnte lov.

Regulativ

for offentlige tjenestemenns skyss- og kostgodtgjørelse, fastsatt ved kongelig resolusjon av 14 august 1925.

A. Skyssgodtgjørelsen.

1. Skyssgodtgjørelsen blir å beregne etter følgende almindelige regulativ.

Hest	Auto- mobil	Motorcykel		Båt	Motorbåt		Egen større motorbåt (dampbåt)
		med sidevogn	uten sidevogn		mindre	større	
øre pr.km.	øre pr.km.	øre pr.km.	øre pr.km.	øre pr.km.	øre pr.km.	øre pr.km.	øre pr.km.
40	50	36	32	70	50	90	100

For reiser med jernbane beregnes godtgjørelsen etter de takster for annen klasse som til enhver tid gjelder for vedkommende banestrekning, med tillegg for hurtigtog hvis sådant er benyttet.

For reiser med offentlig automobilrute og med elektrisk sporvei beregnes godtgjørelsen etter den takst som gjelder for vedkommende strekning.

For reiser med dampskib og rutegående motorbåt beregnes godtgjørelsen etter den passasjertakst som gjelder for vedkommende rute, i tilfelle på beste plass.

Når det tillands benyttes annet befordringsmiddel enn ovenfor nevnt, beregnes godtgjørelsen som bestemt for hesteskyss på vedkommende strekning.

2. Den spesielle godtgjørelse for bruk av egen større motorbåt (dampskib) kan bare beregnes når det regjeringsdepartement som vedkommende tjenestemann sorterer under har gitt sitt samtykke til at tjenestemannen selv holder pågjeldende befordringsmiddel til bruk på sine tjenestereiser. Sådant samtykke gis bare hvor det anses ønskelig av hensyn til de offentlige forretninger, at egen større motorbåt (dampskib) holdes til bruk på tjenestereiser.

I særegne tilfelle hvor reisenes lengde og farvannets beskaffenhet nødvendiggjør anvendelsen av særlig stor motorbåt og motorbåt med særlig kraftig maskine, vil vedkommende departement, såfremt den godtgjørelse som er fastsatt for egen motorbåt ikke strekker til, kunne tilstå en høyere godtgjørelse til dekning av de større utgifter.

3. Foregår reisen med sådan skyss fra en offentlig skyss-stasjon som det er fastsatt forhøiet skyssbetaling for i henhold til § 2 i skyssregulativet, forhøies tjenestemannens skyssgodtgjørelse med et tilsvarende beløp.

4. Foregår reisen om natten, blir godtgjørelsen for skyss fra offentlig skyss-stasjon å forhøie med en halvpart for den strekning som det skal erlegges forhøiet skyssbetaling for i henhold til de regler som gjelder for skyss fra offentlige skyss-stasjoner.

5. Godtgjørelsen for leid automobil og motorbåt gjelder for tjenestemann som ikke reiser sammen med nogen annen som er berettiget til

skyssgodtgjørelse. Strekker godtgjørelsen ikke til, refunderes de medgatte utgifter. Regningen må da forsynes med attestasjon fra vedkommende tjenestemann for at benyttelse av leid automobil, respektive motorbåt har vært nødvendig, samt med erklæring om at det på samme automobil (motorbåt) ikke har vært befordret nogen annen som er berettiget til skyssgodtgjørelse.

6. Hvor to eller flere tjenestemenn reiser sammen i leid automobil eller motorbåt, får hver godtgjort sin forholdsmessige del av de medgatte utgifter.

Hvor to eller flere reiser sammen i automobil eller motorbåt, tilhørende en av de reisende, får denne siste samme godtgjørelse som når han reiser alene; de øvrige får hver 20 øre pr. km., hvor det brukes større motorbåt, ellers 15 øre pr. km., medmindre den ledsagende er tjenestemannens betjent eller protokollfører og vedkommende departement har gitt tjenestemannen rett til å beregne full godtgjørelse også for denne.

7. For befordring innen en bys grenser mellem vedkommendes bosted og jernbanestasjon eller dampskibsbrygge godtgjøres de hatte utlegg, for såvidt ikke kilometerberegning kommer til anvendelse på befordringen.

§ 8. I følgende tilfelle skal det for hesteskyss og motorcykel med sidevogn kun beregnes $\frac{3}{4}$ og for båtskyss kun $\frac{1}{2}$ av den bestemte godtgjørelse, nemlig:

1. Lensmenn på reiser som stevnevidner, når de reiser sammen med et annet stevnevidne eller med tilkalt vidne.
2. Stevnevidner, når de reiser to sammen eller sammen med tilkalt vidner.
3. Tilkalte vidner ved forkynnelse i straffesaker.
4. Sorenskriveres betjenter på reise til og fra de almindelige saketing, når to betjenter reiser sammen.
5. Tollopsynsmenn I og II, når to reiser sammen.

Beredne officerer er, når de på reiser med ruteskib eller jernbane medfører egen hest til bruk i tjenesten, berettiget til å erholde den for hest og i tilfelle hestepasser utlagte frakt godtgjort efter regning. For hestepasser som reiser alene tilbake, efter å ha bragt tjenestehest frem til et bestemt sted, eller som reiser for å avhente tjenestehest, kan beregnes almindelig skyssgodtgjørelse.

9. Når reisen foregår utenfor de almindelige skyssruter, tillands eller tilvanns med befordringsmiddel som ikke tilhører den reisende selv, er den reisende berettiget til erstatning for hatte utgifter, for såvidt ikke disse dekkes av den fastsatte skyssgodtgjørelse.

Samme regel gjelder også under reiser på de almindelige skyssruter, for såvidt angår utgifter ved nødvendig forretningsmessig opphold mellem stasjonene.

Hvor befordring bare kan skje på sal, kløv eller med ren, eller hvor den reisende bare kan komme frem tilfots og hans tøy m. v. må bæres, er han berettiget til, foruten den godtgjørelse pr. km. som tilkommer ham efter regulativet, å få erstattet efter regning nødvendig utlegg til befordring av sitt tøy samt for veiviser hvor sådan er benyttet; dessuten hvad han måtte ha utlagt til befordring for sig selv utover nevnte regulativsats.

10. Tjenestemenn som benytter båtskyss, er i særegne tilfelle, når reisens lengde, farvannets beskaffenhet eller båtens størrelse m. m. nød-

vendiggjør anvendelse av forsterket skyss, berettiget til erstatning for hatte utgifter utover den godtgjørelse som tilkommer dem efter det til enhver tid gjeldende almindelige regulativ.

Den som således beregner sig forhøiet skyssbetaling, skal på vedkommende regning avgi bevidnelse om at reisen ikke uten skade kunde utsettes, og at den benyttede forsterkede skyss har vært nødvendig, samt om at det på samme båt ikke har vært befordret nogen annen til skyssgodtgjørelse berettiget.

11. Når to eller flere tjenestemenn som er berettiget til reisegodtgjørelse, reiser sammen med båtskyss, skal de, uansett bestemmelsen under foranstående punkt 10, bare være berettiget til hver for sig å erholde godtgjørelse efter satsene i det gjeldende regulativ.

Hvis den godtgjørelse de derved tilsammen vil erholde er utilstrekkelig til å dekke den lovbestemte betaling for den nødvendige og virkelig benyttede forsterkede båtskyss, er enhver av dem tillike berettiget til å få godtgjort sin forholdsvise del av de overskytende utlegg.

Med hensyn til foranstående bestemmelse blir de i punkt 8 1ste ledd nevnte tjenestemenn å betrakte hver som en person. Reiser tollopsynsmenn på båt sammen med tollfunksjonærer som oppebærer almindelig reisegodtgjørelse, kan de ikke beregne sig sådan.

B. Kostgodtgjørelsen.

I.

Kostgodtgjørelsen fastsettes således:

1ste klasse kr. 9,00 pr. døgn.

2nen klasse kr. 6,00 pr. døgn.

Døgn efter dette regulativ regnes fra det klokkeslett, da reisen påbegynnes. Deler av et døgn på 5 timer og derover regnes for helt døgn.

Forsåvidt den reisende må overnatte (d. e. tilbringe 3 timer eller derover av natten) utenfor sin bopel, skal de til 1ste klasse hørende tjenestemenn være berettiget til å erholde et tillegg til kostgodtgjørelsen stort kr. 6,00 og de til 2nen klasse hørende kr. 5,00 for hver natt som må tilbringes utenfor hjemmet. Tillegget bortfaller når det anvises den reisende fritt kvarter av det offentlige. Likeledes bortfaller det for netter, hvorfor det i henhold til loven beregnes godtgjørelse for utlegg til soveplass på jernbane eller dampskib, medmindre den reisende tilbringer 3 timer eller derover også av den påfølgende natt på jernbane eller dampskib og må opholde sig minst 6 timer av den mellemliggende dag i by eller landdistrikt.

Som natt regnes tiden mellom kl. 11 aften og 7 morgen.

For militære og civilmilitære tjenestemenn er deres virkelige embede og ikke deres grad i hæren eller marinen bestemmende for efter hvilken klasse de skal erholde kostgodtgjørelsen.

Den ovenfor nevnte sats for 2nen klasse forhøies for kostgodtgjørelsens vedkommende inntil videre med 25 p c t. for reiser av minst 48 timers varighet.

Den reisende får erstattet efter regning nødvendige utlegg til skatt på fortæring (bevertningsskatt), dog ikke utover 10 pct. av den regulativmessige kostgodtgjørelse uten nattillegg.

II. *Klasseinndeling.*

Til klasse I henregnes alle tjenestemenn som står i klasse I og II efter lov av 10 juli 1894.

Til klasse II alle tjenestemenn som står i samme lovs klasse III og IV.

Nye tjenestemenn blir av Handelsdepartementet å henføre til en av disse klasser.

Hvor det finnes særlig rimelig, kan Kongen, inntil ny klasseinndeling foreligger vedtatt, rette på åpenbart uheldige forhold innen den gjeldende inndeling av tjenestemenn i kostgodtgjørelsesklasser.

C. *Regulativets ikrafttreden.*

Dette regulativ gjøres gjeldende fra 1 januar 1926 å regne og inntil videre.

Rekke VII.

Trykt 1924 (forts. suile):

- Nr. 141. Veterinærvesenet og kjøttkontrollen 1922. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 142. Dødelighetstabeller for det norske folk 1911/12—1920/21. (*Tables de mortalité selon les expériences 1911/12—1920/21.*)
- 143. Sinnssykeasylenes virksomhet 1921. (*Hospices d'aliénés.*)
- 144. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. VIII. Boligstatistikk. — Bygder. (*Recensement du 1er décembre 1920. VIII. Statistique d'habitation. — Districts ruraux.*)
- 145. Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1923. (*Entremise publique et arbitrage. Conventions collectives et conflits du travail en 1923.*)
- 146. Norges bergverksdrift 1923. (*Mines et usines.*)
- 147. Private aktiebanker 1923. (*Banques privées par actions.*)
- 148. Norges handel 1923. (*Commerce.*)
- 149. Norges sparebanker 1923. (*Caisses d'épargne.*)
- 150. Skolevesenets tilstand 1921. (*Instruction publique.*)

Trykt 1925:

- Nr. 151. Folkemengdens bevegelse 1916—1920. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1916 à 1920. II. Résumé.*)
- 152. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1921. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 153. Landbruksareal og husdyrhold 1924. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1924. Recensement représentatif.*)
- 154. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XII. Byggeskikker på den norske landsbygd. (*Recensement du 1er décembre 1920. XII. Types des petits bâtiments à la campagne en Norvège.*)
- 155. Lønninger 1924. (*Gages et salaires.*)
- 156. Sinnssykeasylenes virksomhet 1922. (*Hospices d'aliénés.*)
- 157. Sjømannsforsikringen 1922. Fiskeriforsikringen 1922. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 158. Folkemengdens bevegelse 1922. (*Mouvement de la population.*)
- 159. Norges jernbaner 1923—24. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 160. Kriminalstatistikk og Kriminell Rettspleie 1921 og 1922. (*Criminalité et Justice criminelle.*)
- 161. Folketellingen i Norge 1 desember 1920. XIII. Oversikt over livsstillingsstatistikken og tellingens utførelse. (*Recensement du 1er décembre 1920. XIII. Aperçu de la statistique des professions et l'organisation du recensement.*)
- 162. Sinnssykeasylenes virksomhet 1923. (*Hospices d'aliénés.*)
- 163. Norges kommunale finanser 1922/23. (*Finances des communes.*)
- 164. Norges industri 1923. (*Statistique industrielle.*)
- 165. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1924—25. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1924—1925.*)
- 166. Arbeidsforholdene ved hotell- og kafévirksomhet. (*Les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et cafés.*)
- 167. Norges fiskerier 1922. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 168. Forsikringsselskaper 1923. (*Sociétés d'assurances.*)
- 169. Fattigvesenet 1920 og 1921. (*Assistance publique.*)
- 170. Ulykkesforsikringen 1921 og 1922. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 171. Norges postvesen 1924. (*Statistique postale.*)
- 172. Skolevesenets tilstand 1922. (*Instruction publique.*)

Bekke VII.

Trykt 1925 (forts. *suite*):

- Nr. 173. Fængselsstyrelsens årbok 1923. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1923.*)
- 174. Norges telegrafvesen 1923—1924. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 175. Norges fiskerier 1923. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 176. Stortingsvalget 1924. (*Élections en 1924 pour le «Storting».*)
- 177. Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. (*Entremise publique et arbitrage. Conventions collectives et conflits du travail en 1924.*)
- 178. Norges bergverksdrift 1924. (*Mines et usines.*)
- 179. Sinnsykeasylenes virksomhet 1924. (*Hospices d'aliénés.*)
- 180. Sykeforsikringen 1924. (*Assurance-maladie.*)
- 181. Norges skibsfart 1924. (*Navigaton.*)
- 182. Det civile veterinærvesen 1923. (*Service vétérinaire civil.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

Statistisk Arbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 44de årgang 1924. Oslo 1925. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 42de bind 1924. Kristiania 1924. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)

Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1924. Tolvte bind. Oslo 1925. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1924. Douzième année.*)

Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)

Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. (*Résumé rétrospectif 1914.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

20 november 1925.